

Bv. Biztonság záróvizsga tételek 2020.

1.

a) A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere és annak feltételei, az őrzés, felügyelet és ellenőrzés fogalma.

Jogszabályi háttér:

- 16/2014. IM rendelet
- Biztonsági Szabályzat
- A bv. szervezetről szóló CVII. tv.
- a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény.

A büntetés-végrehajtási szerv biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.

A bv. szervnek olyan biztonsági rendszert kell kialakítania, amely folyamatosan biztosítja:

- a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését,
- a bv. szerv őrzését, védelmét,
- a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók (életének) testi épségének megóvását,
- a jogszabályban meghatározott feladatok biztonságos körülmények közötti ellátását.

A bv. szerv biztonsági rendszerének elemei:

- a bv. szervezet tevékenységére vonatkozó jogszabályok és alacsonyabb szintű rendelkezések,
- a szervezeti egységek,
- a rendelkezésre álló személyi állomány,
- a biztonsági létesítmények, biztonsági berendezések, technikai- és kényszerítő eszközök, okmányok.¹

A biztonsági rendszer – és ebből következően – biztonsági tevékenység is egy komplex cselekvési rendszer, amely túlnyomórészt megelőző jellegű. Totális biztonsági rendszer nem létezik, a preventív jellegéből adódóan a döntéshozatal valószínűségeken, rizikó-értékeléseken, mérlegeléseken alapul. A különböző veszélyforrásokat fel kell kutatni, azokat értékelni kell, majd a megelőzésükre, illetve felszámolásukra fel kell készülni. A biztonsági tevékenység és a biztonsági rendszer közötti szoros kapcsolat nyilvánvaló, így az megállapítható, hogy a biztonsági tevékenység ellátásával működtetjük a biztonsági rendszert. Számtalanszor használjuk a biztonsági tevékenység kifejezést is, ezért fontosnak tartom annak tisztázását.

Az őrzés, a felügyelt és az ellenőrzés fogalma

¹ Biztonsági Szabályzat 2-3 pontja

A biztonsági tevékenység ellátása során az alapvető feladat a biztonságos fogvatartás biztosítása, amit differenciáltan kell végrehajtani. A differenciálás alapvetően három szinten valósul meg, amely alapján beszélhetünk őrzésről, felügyeletről, valamint ellenőrzésről.

A biztonsági tevékenység legszigorúbb formája az őrzés, amit a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) a következőképpen határoz meg:

*Az őrzés az elítélt meghatározott helyen való tartására, életének és testi épségének megóvására, a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelmére irányuló tevékenység, amelyet jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával látnak el.*²

A fogalom első fordulata azt határozza meg, hogy az őrzési tevékenységnek mi a célja. Ezek a következők:

- a) az elítélt meghatározott helyen való tartása,
- b) az elítélt életének és testi épségének megóvása,
- c) a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelme.

Az elítélt meghatározott helyen való tartása. Azt, hogy az elítéltet melyik bv. intézetben kell elhelyezni, jogszabály alapján a bv. szervezet dönti el. Az intézet meghatározása, majd az elítélt befogadása után a fogvatartottat az elhelyezési részlegre kell kísérni és részére megfelelő zárkát vagy lakóhelyiséget kell kijelölni, ahová az elítélt köteles bemenni, valamint ott tartózkodni. Ugyanakkor számos olyan helyzet fordulhat elő, amikor az elítéltnek el kell hagynia a zárkát, vagy lakóhelyiséget, ezért nagyon fontos, hogy ezen esetekben is pontosan meghatározásra kerüljön a *kényszertartózkodási hely*. Különösen igaz ez az intézetben kívüli feladat-végrehajtás során, (pl.: előállítás, munkavégzés, stb.), mivel ezen esetekben jelentősen megnövekszik a rendkívüli események – különösen a szökés – bekövetkezésének veszélye.

Az elítélt életének és testi épségének megóvása. A definícióban konkrétan megjelenik a személyvédelem, a vagyon-, valamint a területvédelem. Az élet és a testi épség olyan alapvető emberi jogok, amelyeket még a jogerős bírósági ítélet sem vonhat el, illetve korlátozhat. Számos nemzetközi egyezmény, valamint az Alaptörvényünk is deklarálja az élet és a testi épség védelmét:

- *Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.*³
- *Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.*⁴

²A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 49.§ (1) bekezdése.

³ Magyarország Alaptörvénye II. cikk.

⁴ Magyarország Alaptörvénye XX. cikk.

Az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogait, valamint egyéb jogait és kötelezettségeit – a törvényben, a bíróság ítéletében, valamint a bíróság és az ügyészség egyéb határozatában meghatározott korlátozásokkal vagy tilalmakkal – a büntetés-végrehajtás rendjével összhangban gyakorolja, illetve teljesíti.

A jogkorlátozás során az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt kell alkalmazni.⁵

A bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények és területek védelme. Összességében ezt a feladatot mondhatjuk objektumőrzésnek- és védelemnek, amelynek fontos elemét képezi a külső őrzés. Ahogyan azt már fentebb kifejtettük, a bv. szervezetnek nagy hangsúlyt kell fektetnie a vagyonvédelemre, mivel a büntetés-végrehajtási feladatok ellátásához a tárgyi feltételek megléte, működőképessége elengedhetetlen.

A fogalom második fordulata tartalmazza azt, hogy az őrzési tevékenységet, milyen eszközökkel lehet ellátni. Külön ki kell emelni, hogy csak a jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával lehet őrzést végrehajtani.

A lőfegyver lényegében azóta jelen van a büntetés-végrehajtás eszközrendszerében, amióta csak létezik. Ugyanakkor az elmúlt években – ha nem is gyors ütemben – elindult egy olyan tendencia, amelyet a lőfegyverek szerepének csökkentése, racionalizálása jellemez. Szakmailag ez az irány megfelelőnek mondható, ugyanis a lőfegyvereknek csak a legszükségesebb mértékben kell jelen lenniük a büntetések végrehajtásában és csak azon típusoknak, amelyek a legalkalmasabbak az egyes feladatok végrehajtására. A hangsúlyt a *dinamikus biztonságra* kell helyezni, a kényszerítő eszközöket pedig – különösen a lőfegyvert – csak a legvégső esetben kell alkalmazni, lényegében csak akkor, ha élet és/vagy testi épség van közvetlen veszélyben.

A technikai eszközöknek komoly szerepe van a büntetés-végrehajtási feladatok ellátásában, a biztonsági rendszer pedig egyszerűen nem létezne nélkülük. Az őrzés szempontjából fontos technikai eszközöket és berendezéseket a Biztonsági Szabályzat (a továbbiakban: BSz.) az alábbiak szerint tartalmazza:

A bv. szerv biztonsági berendezései és technikai eszközei:

- a) védelmi építmények, őrhelyek és azok technikai berendezései,
- b) jelző, riasztó technikai eszközök és rendszerek,
- c) elektronikus megfigyelési eszközök,
- d) bástyafal,
- e) biztonsági kerítés,
- f) nyomsáv,
- g) biztonsági ajtók, záruk, zárrendszerek,
- h) biztonsági rács, jelzőrács,
- i) kilátásgátló,
- j) műszaki akadály,

⁵ a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 9.§ (1)-(2) bekezdés.

- k) világítástechnikai berendezések, áramfejlesztő,
- l) különleges gépjárművek, és egyéb járművek,
- m) hír-összeköttetést biztosító berendezések,
- n) elektronikus távfelügyeleti eszközök,
- o) vezeték nélküli személyi riasztó rendszer,
- p) fémkereső, csomagvizsgáló berendezések.

Azt azonban meg kell jegyezni, hogy a technika nem mindenható, és amennyiben nem a megfelelő mennyiségben, minőségben van jelen, vagy szakmailag nem megfelelően alkalmazzák, akár negatív hatással is lehet a feladatellátásra. Gondoljunk csak a túlzott mennyiségű kamera alkalmazására, vagy a kezelhetetlenül magas, téves riasztást adó mozgásérzékelőkre, stb. Továbbá azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a technikai eszközök *nem képesek intézkedni*, arra csak a szakszerűen kiképzett, megfelelő létszámban jelenlévő személyi állomány lehet képes.

A *szolgálati kutyák* alkalmazhatósága a büntetés-végrehajtás őrzési rendszerében jogszabályok által részletesen körülhatárolt. A bv. szervezetről szóló 1995. évi törvény (a továbbiakban: Sztv.) 2007-ben történt módosítása következtében a szolgálati kutya lett a leg súlyosabb kényszerítő eszköz, amelyet fogvatartott szökésének megakadályozására, vagy megszökött fogvatartott elfogására alkalmazni lehet. A *szolgálati kutya*: az a kutya, amely fajtája, alkata, tekintélyt parancsoló megjelenése, idegrendszeri tulajdonságai, éles érzékszervei és képzettsége alapján a bv. szervek őrzési rendszerében különböző biztonsági feladatok ellátására alkalmas.⁶

Mint látjuk a szabályozás igen szigorú feltételeket határoz meg ahhoz, hogy egy kutya, szolgálati kutyaként alkalmazásra kerüljön a büntetés-végrehajtásnál. Természetesen nem csak a kutyával szemben vannak szigorú követelmények támasztva, hanem a kutyavezetővel szemben is. *Kutyavezető*: a bv. szervezet azon véglegesített hivatásos állományú tagja, akit – a meghatározott képzésen történő részvétel és eredményes (elméleti és gyakorlati) vizsga alapján – parancs által kutyavezetői beosztásba kineveznek (megbízhatnak), beosztásához szolgálati kutyát rendszeresítenek.⁷

Összességében elmondható, hogy a szolgálati kutya alkalmazásához számos, speciális feltételnek kell megfelelni, mind a kutya, mind a kutyavezető tekintetében.

Az őrzésnél meg kell még említeni, hogy a *szabályozás nem követeli meg az eszközök együttes alkalmazását*, azaz akkor is megvalósul az őrzés, ha csak lőfegyverrel, vagy csak technikai eszközzel, illetve csak szolgálati kutyával hajtják végre. Azonban ez a helyzet igen ritka, ugyanis az esetek többségében mindhárom eszköz biztosított, de a lőfegyver és a technikai eszköz minden bv. intézetben rendelkezésre áll.

⁶46/2014. (XII.11.) OP szakutastása a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítésére, beszerzésére, tartására, kiképzésére és alkalmazására.

⁷46/2014. (XII.11.) OP szakutastása a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati kutyáinak rendszeresítésére, beszerzésére, tartására, kiképzésére és alkalmazására.

A *felügyelet* az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének folyamatos – közvetlen vagy közvetett – irányítása.⁸

Az *ellenőrzés* az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének az időszakos figyelemmel kísérése.⁹

A felügyelet és az ellenőrzés jelentős mértékben különbözik az őrzési tevékenységtől. Egyfelől az őrzés fogalma meghatározza azokat az eszközöket is, amelyekkel a tevékenységet el lehet látni, valamint sokkal szigorúbb feltételeket teremt a fogvatartás biztosítására. Addig, míg az őrzés során egy, a büntetés-végrehajtás által meghatározott helyen kell tartani a fogvatartottat, a felügyelet vagy az ellenőrzés esetében a meghatározott helyen való tartózkodásról van szó. Természetesen azt, hogy a három alaptevékenység közül melyiket kell alkalmazni a biztonságos fogvatartás érdekében, számos, a fogvatartottal, illetve a fogva tartó intézettel, valamint a végrehajtandó feladattal kapcsolatos szempont figyelembevételével kell eldönteni, amely döntést az intézet parancsnoka hozza meg.

Az őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatok ellátásának rendjét, a kockázatértékelési összefoglaló jelentés, az elítélt végrehajtási fokozata és a fogvatartás biztonságára való veszélyessége, továbbá a bv. intézet sajátosságainak a figyelembevételével a bv. intézet parancsnoka határozza meg.¹⁰

A bv. biztonsági rendszerének feltételei (elemei)

A biztonsági rendszer legfontosabb feltétele a megfelelő szinten kiképzett és a szükséges létszámban rendelkezésre álló *személyi állomány*. Mindazok a személyek ebbe a körbe tartoznak, akik biztonsági tevékenységet látnak el és ezzel közreműködnek a szükséges mértékű biztonság kialakításában. Természetesen egy bv. intézetben minden állománytagnak vannak biztonsági vonatkozású feladatai, de vannak olyanok, akik kifejezetten biztonsági tevékenységet látnak el.

Amennyiben tágabban értelmezzük a személyi állományt, akkor a bv. szervezet állománya mellett meg kell említeni az együttműködő szerveket, (pl.: rendőrség, ügyészség, katasztrófavédelem, stb.), valamint fontos szerepe van a különböző társadalmi, karitatív szervezeteknek is. A továbbiakban a bv. szervezet személyi állományának biztonsági feladatait részletezem.

Ahhoz, hogy valaki biztonsági tevékenységet láthasson el, először jogviszonyt kell létesítenie a bv. szervvel. Az Sztv. meghatározza azokat a jogviszonyokat, amelyek létrejöhetnek egy természetes személy és a bv. szervezet között.

⁸ a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 49.§ (2) bekezdése.

⁹ a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 49.§ (3) bekezdése.

¹⁰ a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 49.§ (4) bekezdése.

A bv. szervezet személyi állománya hivatásos büntetés-végrehajtási szolgálati jogviszonyban (a továbbiakban: hivatásos szolgálati jogviszony), továbbá rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban és munkaviszonyban álló személyekből állhat.

A rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban álló, illetve munkaviszonyban álló személy csak olyan munkakört láthat el, amelyhez a hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének sajátos feltételei nem szükségesek.

(3a) A bv. szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrsg a következő tevékenység ellátásában működhet közre:

- a) a bv. szervek területére történő be- és kiléptetés végrehajtása,
- b) objektumvédelmi tevékenység,
- c) járőrözési tevékenység,
- d) területőrzés a bv. szervek határán kívül elhelyezkedő területen a bv. szervek anyagi javainak vagy az ott tartózkodó fogvatartottak őrzése érdekében,
- e) fogvatartotti foglalkoztatás biztosítása a bv. szervek területén belül vagy kívül.¹¹

A biztonsági felügyelő a bv. szervezet hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrtasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.

A biztonsági feladatokat alapvetően a biztonsági felügyelők látják el. A fenti fogalom tartalmazza mindazon feltételeket, amelyekkel egy biztonsági felügyelőnek rendelkeznie kell. A jogviszonyát tekintve egyértelmű a meghatározás: csak hivatásos szolgálati jogviszonyban álló személy lehet. Az alárendeltségre is utal a fogalom, miszerint közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek van alárendelve. Továbbá meghatározza a fogalom azon eszközök körét – lőfegyver vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszköz – amelyekkel fel kell szerelni ahhoz, hogy elláthasson biztonsági feladatot. Természetesen a kényszerítő eszközök mellett, a feladatok függvényében más eszközökkel is fel lehet (kell) szerelni a biztonsági felügyelőt (pl.: EDR, mobiltelefon, védő eszközök, stb.), de valamilyen kényszerítő eszközzel minden esetben el kell látni. Végül arra is utal a fogalom, hogy mi alapján látja el a konkrét biztonsági feladatot, így amennyiben fegyveres szolgálatban van eligazítás és őrtasítás, ha pedig nem fegyverrel teljesíti a feladatot, akkor eligazítás és szolgálati utasítás alapján. Azaz, eligazítást minden esetben kell kapnia a felügyelőnek.

Ha azt akarjuk meghatározni, hogy a biztonsági felügyelőt milyen feladatok ellátására lehet beosztani, akkor röviden azt mondhatjuk, hogy az ún. főbb biztonsági feladatok – a következőkben részletesen tárgyalom – bármelyikét elláthatja, természetesen a szükséges kiképzés és eligazítás megtörténte után. Ilyen feladatok pl.: az előállítás, szállítás, kísérés, a fogvatartottak őrzése, felügyelete, ellenőrzése, valamint különböző fegyveres biztosítási feladatok. Ezen feladatokat őr-, ügyeleti-, készenléti- és járőr szolgálat keretei között láthatja el.

¹¹ A bv. szervezetről szóló 1995. évi CVII. tv. 10. §.

A körletfelügyelő a bv. szervezet hivatásos állományú tagja, aki ellátható kényszerítő eszközzel és – ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett – a szolgálatban lévő körlet-főfelügyelő közvetlen alárendeltségében, eligazítás és szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.¹²

A körletfelügyelő alapvetően a belső őrzéssel, felügyelettel és ellenőrzéssel kapcsolatos feladatokat látja el, azaz a biztonsági felügyelőhöz hasonlóan biztonsági feladatokat, de a felállítási helye és mozgási körzete sokkal meghatározottabb, ugyanis az főként a fogvatartotti részlegekre, körletrészekre korlátozódik. A fogalom ugyanazon szempontokat határozza meg, mint a biztonsági felügyelőnél, azaz a jogviszonyt, az alárendeltséget, az eszközökkel való ellátottságot, a feladatellátásra vonatkozó információforrást, valamint a feladatot. Kiemelném a kényszerítő eszközökkel való ellátottságot, mivel a fogalom nem írja elő kötelezően a körletfelügyelő ezen eszközökkel való ellátását. Ez a helyzet némi ellentmondásban van a hatályos jogszabályokkal, ugyanis a Sztv. kimondja, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása nem csak joga a személyi állomány tagjának, hanem kötelezettsége is. Ezért véleményem szerint – a törvényi kötelezettségből fakadóan – a körletfelügyelőket is el kellene látni – lőfegyver kivételével – kényszerítő eszközzel. Megjegyzem a gyakorlatban így is van, mivel számos eset bizonyította, hogy csak testi kényszerrel nem lehet minden rendkívüli eseményt eredményesen felszámolni, egy bilincsre például – akár kényszerítő eszközként, akár mozgáskorlátozóként – szinte mindig szükség van.

A foglalkoztatási felügyelő a bv. szervezet azon tagja, aki az előljáró által meghatározott személy közvetlen alárendeltségében, eligazítás és őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás, valamint annak biztonsági mellékletében meghatározottak szerint a fogvatartottak munkavégzését irányítja, vagy figyelemmel kíséri.¹³

A fogvatartottak munkáltatásánál biztonsági tevékenységet ellátó állomány részletes feladatait:

- őrutasításban,
- szolgálati utasításban,
- munkaköri leírásban, illetve annak biztonsági mellékletében kell rögzíteni.

A parancsnok *biztonsági feladatok ellátásával* és a fogvatartott tevékenységének figyelemmel kísérésével – felügyelet, ellenőrzés – a bv. szervek közalkalmazotti jogviszonyban, illetve munkaviszonyban álló személyt is megbízhat. Tehát a közalkalmazotti jogviszonyban álló személy is elláthat biztonsági tevékenységet. Munkaviszonyt a gazdálkodó szervezetekkel létesíthet a természetes személy. A rájuk vonatkozó rendelkezéseket a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény tartalmazza. Biztonsági tevékenységet az ilyen jogviszonyban álló személy is elláthat. Végül meg kell említeni a kormányzati szolgálati jogviszonyt, amit a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény szabályozza. Ezen utóbbi személyi kör nagyon ritka és ők biztonsági feladatot nem láthatnak el.

¹² Biztonsági Szabályzat 12. pontja

¹³ Biztonsági Szabályzat 13. pontja

A biztonsági tevékenység ellátásához a jogviszony szükséges, de nem elegendő. Ugyanis a BSz. további feltételeket határoz meg azokkal a személyekkel szemben, akik biztonsági feladatot látnak el.

Biztonsági feladatot a bv. szervezet állományának az a tagja láthat el, aki:

- a) kiképzett,
- b) ismeri az adott feladat végrehajtására vonatkozó szabályokat, valamint a feladata ellátásához szükséges mértékben a kényszerítő eszközök, fegyverzeti és egyéb szakanyagok, a biztonsági berendezések, technikai eszközök alkalmazásának és kezelésének szabályait,
- c) a napi szolgálatteljesítésre egészségügyi szempontból alkalmas.¹⁴

Tehát ahhoz, hogy a bv. szervezet tagja biztonsági feladatot lásson el, együttesen rendelkeznie kell a fentebb felsorolt feltételekkel.

A *kiképzettség* az egyik legalapvetőbb feltétele a biztonsági tevékenység ellátásának. A biztonsági feladatok számos olyan képességet kívánnak meg, amelyet csak speciális kiképzés során sajátíthat el a személyi állomány tagja. Itt kell megemlíteni az *intézkedési képességet*, ami az egyik legfontosabb eleme a biztonsági feladatok ellátásának, a biztonsági tevékenységnek. Az, hogy a személyi állomány tagja jogszerűen és szakszerűen tudjon intézkedni, ahhoz bizonyos tevékenységeket készség szintjén kell elsajátítani. Vannak bizonyos képességeink, amelyek lényegében velünk születnek, azaz képesek vagyunk megtenni, de ezek közül bizonyos képességeket készség szintre lehet – és kell is – fejleszteni annak érdekében, hogy a mindennapi életünket minél hatékonyabban tudjuk bonyolítani. A készség szintű tudás azt jelenti, hogy bizonyos folyamatokat annyira begyakorolunk, hogy a tudatosság kikapcsolásával, automatikusan is meg tudjuk bármikor tenni, így pl.: az írás, olvasás, úszás, biciklizés is ilyen tevékenységek. Ez a készség szintű tudás a biztonsági tevékenység során is számos esetben szükséges, különösen a kényszerítő eszközök, a motozás, a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása esetén.

A szükséges kiképzés alapjait a Bv. Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központja teremti meg. Az itt átadott ismeretek feljogosítják az állomány tagját arra, hogy a bv. intézetben szolgálatba álljon, ugyanakkor ez a képzettségi szint önmagában még nem elegendő. A megszerzett tudást folyamatosan fenn kell tartani, illetve tovább kell fejleszteni mindaddig, míg a készség szintet el nem éri az állomány tagjai.

A *feladatismeret* szintén alapvető követelmény a napi szolgálatellátáshoz, aminek biztosítására az eligazítás hivatott, vagyis minden biztonsági feladat megkezdése előtt el kell igazítani a személyi állomány tagját. Az eligazítás mellett szükséges a különböző eszközök alkalmazásának, használatának ismerete is, amit szintén elméleti és gyakorlati oktatás keretében kell elsajátítani az állománynak.

Az *egészségügyi alkalmasság* szintén szükséges ahhoz, hogy a személyi állomány tagja napi szolgálatot elláthasson. Ebben az esetben nem a jogviszony létrejöttéhez szükséges egészségügyi alkalmasságról van szó, hanem arról, hogy a szolgálatba lépés pillanatában

¹⁴ Biztonsági Szabályzat 5. pontja

ne rendelkezzen olyan betegséggel, amely akadályozza a munkavégzésben. A betegség mellett itt kell még megemlíteni az alkoholos, és más bódítószeres befolyásoltságot is. Természetesen, aki ilyen szerek hatása alatt van, az szolgálatba nem állítható, ezért az ilyen körülményeket nagyon precízen ki kell szűrni. Amennyiben felmerül annak a gyanúja, hogy az állomány tagja alkoholos befolyásoltság alatt áll, akkor a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatképes állapota megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából elvégezhető vizsgálatok köréről és a vizsgálat végrehajtásának szabályairól szóló 22/2015. (VI. 15.) BM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) alapján kell eljárni.

A Hszt. egyértelműen meghatározza kötelezettségként a szolgálatképes állapotot, valamint annak vizsgálatát.

b) A biztonsági tevékenység fogalma, a főbb biztonsági feladatok a biztonsági tevékenységre ható alapelvek

Biztonsági tevékenységnek minősül a bv. szerv biztonsági rendszerének működtetéséhez szükséges biztonsági feladatok végrehajtása, így különösen:

- a) a fogvatartott őrzése, felügyelete vagy ellenőrzése,
- b) a bv. szerv, valamint a bv. intézet mellett működő gazdasági társaság, továbbá a fogvatartottak bv. szervén kívüli foglalkoztatására szolgáló terület őrzése, ellenőrzése,
- c) a fogvatartottak előállítása, szállítása és egyéb célból történő kísérése,
- d) a bv. szerv házirendjében, azon belül a napirendben meghatározott feladatok szervezése, végrehajtása,
- e) a fogvatartottaktól a rájuk vonatkozó szabályok betartásának megkövetelése, ellenszegülés esetén a szabálykövető magatartás kikényszerítése,
- f) a rendkívüli események megelőzése, megszakítása, a következmények felszámolása és a megfelelő működést biztosító állapot visszaállítása,
- g) a bv. szerv zavartalan működéséhez szükséges belső rend biztosítása.¹⁵

Ezen hét feladat a legfontosabb biztonsági feladatokat határozza meg. Így kimondhatjuk, hogy a biztonsági tevékenység egy összegző fogalom, lényegében a biztonsági feladatok bármelyikét jelentheti.

Minden szakterület elméleti és gyakorlati tapasztalatok alapján fogalmaz meg bizonyos követelményeket, amelyek alapelvekké válnak (válhatnak) annak érdekében, hogy a jogszabályokban meghatározott jogok és kötelezettségek maradéktalanul érvényesülhessenek. Az alapelv nem egy konkrét helyzetre, hanem az adott szakterületre általánosságban érvényesülő szabály, amelynek az egyik fontos jellemzője az időtállóság, azaz, akár több évszázadon keresztül is kifejtheti hatását. Az alapelvek jelentősége a

¹⁵ Biztonsági Szabályzat 10. pontja

biztonsági tevékenység során két egymással kétségtelenül összefüggő, de ennek ellenére viszonylag jól elkülöníthető területen: a szabályalkotásban (parancs, intézkedés, egyéb szabály) és a szabályalkalmazásban mutatkozik meg.

A törvényesség alapelve

Egy olyan szervezetnél, ahol az emberek alapvető jogainak korlátozása történik, különösen nagy jelentősége van annak, hogy ezen szabályok mindenre kiterjedőek legyenek, továbbá annak, hogy végrehajtás során betartásuk teljes legyen.

Ezen alapelvnek megfelelő magatartás azt jelenti, hogy a biztonsági tevékenységet, ezen belül a biztonsági rendszert úgy kell megszervezni, hogy az megfeleljen a tevékenység teljes egészét szabályozó jogi normáknak. A törvényességi felügyeletet az ügyészség gyakorolja, amely tevékenység egy folyamatos szakmai kontrollt jelent a biztonsági feladatok végrehajtása felett is.

A fogvatartás biztonságának és folyamatosságának alapelve

A fogvatartottakat a társadalom védelme érdekében, jogszabályokban meghatározott módon, a szükséges mértékben, a külvilágtól el kell különíteni. Ez a jogszabályokban meghatározott izoláció elsősorban bv. intézetekben kerül végrehajtásra. Azaz, az elsődleges követelmény a fogvatartás biztosítása a társadalom védelme, valamint a bírósági ítélet végrehajtása érdekében.

A fogvatartás biztonságának folyamatossága feltételezi, hogy a nap bármely szakában biztosított legyen az intézetekben tartózkodó személyek élete, testi épsége, személyes szabadsága, valamint a bv. szerv működőképessége.

Ennek érdekében biztosítani kell:

- a biztonsági tevékenység ellátásának személyi és tárgyi feltételeit,
- fogvatartás biztonságát szavatoló módszerek kidolgozását,
- a biztonsági tevékenység folyamatos ellátásának megszervezését,
- az intézetek zavartalan működésének biztonsági feltételeit,
- az események bekövetkezésének megakadályozását,
- a végrehajtás során a jogok gyakorlását, a kötelezettségek teljesítését és a törvényesség betartását a személyi állományra és a fogvatartottakra vonatkoztatva egyaránt,
- a törvények, biztonsági szabályok, utasítások, parancsok maradéktalan érvényesülését,
- a megfelelő szintű anyagi, szociális, kulturális és egészségügyi ellátást.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelve

A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja feladatának jogszerű teljesítése során a törvényben meghatározott esetekben jogosult és köteles intézkedni tekintet nélkül arra, hogy egyenruhát vagy polgári ruhát visel. Ha más intézkedés nem vezet eredményre, a törvényben meghatározott kényszerítő eszköz alkalmazására jogosult és köteles.

Garanciális szabályok:

- a törvényben meghatározott kényszerítő eszközök közül csak azok - addig és olyan mértékben - alkalmazhatók, amelyek az intézkedés eredményességéhez szükségesek,
- kényszerítő eszköz valamely cselekmény, vagy magatartás megtorlásaként nem alkalmazható,
- kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazásra kiképzett személyt lehet,
- az alkalmazás nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban annak törvényes céljával
- több lehetséges és alkalmas kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely elégséges az intézkedés eredményes befejezéséhez és a legkisebb sérüléssel vagy károkozással jár,
- csak törvényben meghatározott esetekben lehet kényszerítő eszközöket alkalmazni,
- szintén törvény határozza meg azt, hogy mely személyekkel szemben melyik kényszerítő eszköz és milyen feltételek mellett alkalmazható.

A differenciálás alapelve

A fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését az intézet típusának, biztonsági helyzetének, területi elhelyezkedésének, földrajzi, építészeti jellegének a fogvatartottak büntetés-végrehajtási fokozatának, a fogvatartottak végrehajtási fokozatán belül kialakított csoportjai jellegének megfelelően, személyiségének és veszélyességi fokának figyelembe vételével differenciáltan kell megszervezni. A megfelelően alkalmazott differenciálás, az egyik leghatékonyabb – ha nem a leghatékonyabb – megelőzése a rendkívüli események bekövetkezésének, ezért nagyon nagy hangsúlyt kell fektetni az alkalmazására.

A személyi feltételek alapelve

Biztonsági feladatot a bv. szervezet személyi állományának az a tagja láthat el, akit erre kiképeztek és sikeres vizsgát tett, ismeri az adott feladat végrehajtásának, a kényszerítő eszközök, a fegyver - műszaki anyagok, a biztonsági berendezések és technikai eszközök alkalmazásának és kezelésének szabályait, továbbá a szolgálat teljesítésére egészségügyi szempontból alkalmas. Biztonsági feladatok ellátásával a bv. szervvel közalkalmazotti jogviszonyban, illetve munkaviszonyban álló személyt is megbízhat a parancsnok.

Az intézkedési jog és kötelezettség egységének alapelve

Ezen alapelv a komplex büntetés-végrehajtási tevékenységet meghatározza. A szervezet tagja feladatellátásnak jogszerű végrehajtása során, különböző intézkedések megtételére jogosult és köteles. A személyi állomány tagja a bv. szervezet feladatkörében, szolgálati beosztásának (munkakörének) a jogszerű ellátása során a jogszabályokban meghatározott intézkedések megtételére jogosult és köteles.

Az intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban annak törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas intézkedés közül azt kell választani, amely

az eredményesség biztosítása mellett a legkisebb személyi korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az intézkedő nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A személyi állomány tagja az ilyen magatartás tanúsítóját a cselekmény abbahagyására felszólítani, vele szemben intézkedni, vagy az intézkedésre jogosult személynek jelentést tenni köteles.

A személyi állomány tagja köteles megakadályozni, hogy a fogvatartottak egymást bántalmazzák, sanyargassák, vagy egyéb, az emberi méltóságot sértő magatartást tanúsítsanak. Az intézkedés során kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedésnél megsérült személy részére — amint az lehetséges — segítséget kell nyújtani, gondoskodni kell az orvosi ellátásáról, kórházi elhelyezés esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy értesítéséről.

A minimális biztonság alapelve

A jogszabályok és egyéb biztonsági szabályok keretei között lehetőség nyílik a büntetés-végrehajtási szervezet számára, így ezen belül a büntetés-végrehajtási szerveknek is, hogy a biztonsági feladatok végrehajtása során bizonyos határok között, önállóan differenciálhatnak. Ezen differenciálás keretében a biztonsági feladatok végrehajtását úgy kell megszervezni, hogy az fenntartsa az adott helyzetben szükséges minimális biztonságot. Természetesen ehhez az is szükséges, hogy egyértelműen meghatározásra kerüljön az a biztonsági szint, amely alá nem lehet menni. Különösen igaz ez a személyi állomány létszámának, kiképzettségének figyelembevételére, ugyanis az egyik legfontosabb feltétel a személyi állomány. A tapasztalatok azt, mutatják, hogy az intézetek jelentős része – különösen hivatali munkaidőn túl, valamint munkaszüneti napokon nem rendelkeznek olyan létszámmal, amely az azonnali intézkedések megtételére alkalmas lenne.

Minimum kockázatvállalás alapelve

Szorosan kapcsolódik a minimális biztonság elvéhez, minek következtében egy bizonyos fokú kockázatvállalást is magába foglal, amelyet az egyes bv. szervek vezetőinek fel kell vállalni. Rangsorolni kell a feladatok fontosságát és ennek megfelelően bizonyos tevékenységek a minimális biztonság fenntartása érdekében később kerülnek végrehajtásra.

2.

a) Az irányítás és ellenőrzés fogalma, az ellenőrzés fajtái

Jogszabályi háttér

- a bv. szervezetről szóló 1995. évi CVII. tv.
- Biztonsági Szabályzat
- 3/2018. (VI.4.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet szakmai ellenőrzéséről

Az irányítás, a felügyelet és az ellenőrzés három meghatározó tevékenység, amelyek nélkül nem képzelhető el a jogszerű és szakszerű büntetés-végrehajtási tevékenység. Különösen igaz ez a biztonsági tevékenységre, amelynek lényege, hogy a fogvatartás biztonságát folyamatosan fenntartsa. Az irányításnak van egy általánosan elfogadott fogalma, ami az alábbiak szerint szól.

Irányítás az irányító személy és az irányított személy közötti olyan hatalmi viszony, amelyben az irányító - közvetlen vagy közvetett úton - az irányított viszonyaira meghatározó befolyást gyakorol.

Tehát egy *alanya* és egy *tárgya* van a tevékenységnek, van egy irányító, aki/ami lehet személy vagy szerv, és van egy irányított, ami szintén lehet személy (személyek) vagy szerv, szervezet. Ezen alanyok közötti viszonyról van szó, aminek fontos jellemzője a *hatalom*, ami megalapozza a viszony létrejöttét. A hatalom valamilyen jogszabályon kell,

hogy alapuljon. pl. az Sztv. felhatalmazza a belügyminisztert arra, hogy irányítsa a bv. szervezetét.

Az irányítás lehet *közvetlen*, vagy *közvetett*. Általánosságban azt lehet mondani, hogy a beosztások tekintetében minél közelebb van egymáshoz az irányító és az irányított, a tevékenység annál közvetlenebb, továbbá az irányítás formáját is meghatározza, ami történhet *szóban* és *írásban* is.

A bv. szervezet biztonsági tevékenységének irányítása

Az első szint a Kormány, illetve a felelős miniszter irányítási tevékenysége. A bv. szervezet működését a Kormány a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter¹⁶ (belügyminiszter) útján irányítja.

A második szintje az irányításnak a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka, aki a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága élén áll, és irányítja a büntetés-végrehajtási szervezetet, ezen belül meghatározó irányítási tevékenységet gyakorol a bv. biztonsági tevékenységére is.

A bv. szervezet központi vezető szerve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, élén a büntetés-végrehajtás országos parancsnokával.

*Az ellenőrzés **ténymegállapító, összehasonlító, értékelő és javaslattevő** tevékenység, a vizsgált terület, illetve tevékenység helyzetének tényszerű feltárása, a működési gyakorlat hiteles megismerése és mindezek **viszonyítása a jogszabályokhoz és belső szabályozókhoz**, majd a megállapítások rendszerezése alapján **javaslatok megfogalmazása** a vezetői döntésekhez.*

¹⁶ A miniszter

a) előkészíti a bv. szervezetre vonatkozó, az Országgyűlés és a Kormány hatáskörébe tartozó jogszabályok és egyéb döntések tervezeteit;

b) rendeletalkotás és normatív utasítás útján szabályozza a bv. szervezet tevékenységét;

c) a Kormány döntésének végrehajtása érdekében, illetve a feladatkörében eljárva a bv. szervezet részére a törvényi keretek között feladatot határoz meg, és egyedi utasítást ad;

d) ellenőrzi a gazdálkodást, jóváhagyja a bv. szervezet fejlesztési terveit;

e) ¹³ dönt bv. szerv létrehozásáról, átalakításáról, valamint megszüntetéséről;

f) meghatározza az oktatás, a képzés és a továbbképzés irányait, összehangolja az erre irányuló tevékenységet;

g) jogszabályban meghatározottak szerint munkáltatói jogkört gyakorol;

h) meghatározza a kizárólag hivatásos szolgálati jogviszonyban álló személyekkel betölthető beosztásokat;

i) ¹³ kinevezi, illetve felmenti a büntetés-végrehajtás országos parancsnokát, illetve az országos parancsnok javaslatára kinevezi, illetve felmenti az országos parancsnok helyetteseit;

j) rendszerezési a bv. szervezetnél alkalmazható kényszerítő eszközöket, fegyverzeti, egyenruházati anyagokat, hír- és biztonsági rendszereket;

k) megsemmisíti vagy megváltoztatja az országos parancsnok jogszabálysértő intézkedését;

l) jogszabályban meghatározott esetekben felülvizsgálja az országos parancsnok határozatait, kivéve, ha a határozat a bíróság előtt közvetlenül megtámadható;

m) gondoskodik a bv. szervezet ellenőrzéséről;

n) jóváhagyja az Országos Parancsnokság szervezeti és működési szabályzatát;

o) ellátja a jogszabályokban meghatározott egyéb feladatokat.

(3) ¹⁴ A miniszter a bv. szervezet részére egyedi utasítást az országos parancsnok útján adhat.

Az ellenőrzés célja, hogy elősegítse a büntetés-végrehajtási szervezet jogszabályokban, közjogi szervezetszabályozó eszközökben – normatív határozat, normatív utasítás – és egyéb belső szabályozókban meghatározottak szerinti működését. Az ellenőrzés feladata, hogy értékelést adjon a tevékenység szabályosságáról és hatékonyságáról, vizsgálja a meghatározások teljesíthetőségét, erősítse meg az előírásoknak megfelelő gyakorlatot, tárja fel a végrehajtás hiányosságait, szabálytalanságait, szakszerűtlenségeit, célszerűtlenségeit, a végrehajtást akadályozó tényezőket, javaslatot tegyen a hiányosságok felszámolására, a szakmai tevékenység fejlesztésére, indokolt esetben a jogszabály vagy belső szabályozás megalkotására, módosítására az ellenőrzés céljának megvalósítása érdekében.

Az ellenőrzés fajtái

- **átfogó ellenőrzés:** a bv. szerv egészére irányuló ellenőrzési forma, amelynek keretében a szakmai feladatok és végrehajtásuk összefüggő vizsgálatára és értékelésére kerül sor annak érdekében, hogy a működés és a tendencia komplex módon megítélhető legyen;
- **céllenőrzés:** célirányos, egyedi témájú vizsgálat vagy egy adott szolgálati feladat végrehajtásának ellenőrzése egy bv. szerv (szervezeti egység) vagy bv. szerv állományába tartozó személy vonatkozásában;
- **elektronikus** úton történő ellenőrzés: speciális ellenőrzési forma, amelynek keretében – az információtechnológia alkalmazásával – számítógépes ügyviteli programból, informatikai adatbázisból vagy a büntetés-végrehajtási tevékenységet támogató informatikai alkalmazásból történő adatgyűjtés;
- **éjszakai** ellenőrzés: a hét munkanapjain megkezdett, 22 és másnap 05 óra közötti időpontban végrehajtott ellenőrzés;
- **függetlenített ellenőrzés:** az országos parancsnok közvetlen alárendeltségében működő, kifejezetten szakmai-ellenőrzési feladatok ellátását szolgáló szervezeti egység, valamint a bv. intézet parancsnokának közvetlen utasítására szakmai-ellenőrzési feladatokat végrehajtó beosztott által lefolytatott ellenőrzés; függetlenített ellenőrzési szervezeti egység: a BVOP Ellenőrzési Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat);
- **hétvégi** ellenőrzés: a szabad- és munkaszüneti napon végrehajtott ellenőrzés;
- **hivatali munkaidőn kívüli** ellenőrzés: a hét munkanapjain, a bv. szervben alkalmazott hivatali munkarendtől eltérő időpontban végrehajtott ellenőrzés;
- **külső ellenőrzés:** a bv. szerv szakmai tevékenységét érintő, nem minősül a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 13. § (1) bekezdésében foglalt külső ellenőrzésnek, valamint az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény szerinti törvényességi felügyeletnek;
- **mobilellenőrzés:** olyan speciális, a Szolgálat által, **előzetes bejelentés nélkül** végrehajtott céllenőrzés, amely eseti jelleggel, szűrőpróbaszerűen vizsgálja a jogszabályokban, valamint belső szabályozókban meghatározott előírások érvényesülését, a szakmai szabályok szerinti feladatvégrehajtást;

- nyílt parancs¹⁷: az ellenőr részére kiállított, nyomdai készítésű okmány, amely az abban meghatározott bv. szervnél a jelen utasításban meghatározott jogok gyakorlására jogosít (1. melléklet);
- **rendkívüli esemény vizsgálata**: az országos parancsnok által elrendelt helyszíni célellenőrzés, amely a rendkívüli esemény bekövetkezésének szakmai okait és körülményeit hivatott feltárni, valamint a következtetések levonására, a személyes felelősség megállapítására irányul;
- **témaellenőrzés**: azonos tartalmú szakmai feladat vizsgálatára irányuló, általánosítható következtetések levonását és ennek megfelelő intézkedések megtételét célzó ellenőrzés, amely a BVOP szervezeti egységei által végrehajtott ellenőrzés esetében **legalább öt bv. szerv** kijelölésével hajtható végre;
- **utóellenőrzés**: valamely korábban végrehajtott ellenőrzés megállapításai és javaslatai alapján a feltárt hibák és hiányosságok megszüntetésére tett intézkedések teljesítésének és azok hatásainak vizsgálata;

Az ellenőrzés lehetséges típusai:

- a) átfogó,
- b) téma-,
- c) cél-,
- d) mobil- és
- e) utóellenőrzés.

A RENDKÍVÜLI ESEMÉNYEK VIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ KÜLÖN SZABÁLYOK

110. A bv. intézetben, valamint a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdálkodó szervezetnél bekövetkezett rendkívüli esemény azonnali vizsgálatát a bv. intézet vezetője köteles végrehajtani.
111. A BVOP szervezeti egységeinek személyi állományával összefüggő rendkívüli események kivizsgálását a szervezeti egység vezetője vagy – az országos parancsnok arra vonatkozó külön utasítása esetén – a Szolgálat köteles végrehajtani.
112. A bv. szerv vezetőjének felelősségi körébe tartozó helyszíni vizsgálatban – az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese utasításának megfelelően – a szakirányító szervezeti egységek személyi állományába tartozó kettő fő személyi

¹⁷ A nyílt parancsot az országos parancsnok közvetlen alárendeltségébe tartozó BVOP szervezeti egységek állományába tartozó ellenőr esetében a BVOP Hivatal vezetője, valamint a szolgálatok vezetői, az országos parancsnok helyetteseinek alárendeltségébe tartozó szervezeti egységek állományába tartozó ellenőr esetében az érintett országos parancsnok helyettes írja alá. A nyílt parancs átvételét az ellenőr – a formanyomtatvány okmánytömbben hátrahagyott tőszelvényén – az aláírásával igazolja, majd az utasításokat tartalmazó szelvényt – a számára meghatározott feladat végrehajtását követően – a tőszelvényhez csatolja.

állományi tag részt vehet, javaslataikkal, észrevételeikkel – a vezető ügyeleti szolgálatot teljesítő irányítása mellett – a kivizsgálás eredményességét elősegíthetik.

113. Az országos parancsnok külön utasítására a bv. szervben bekövetkezett rendkívüli eseményt – a 110. pontban meghatározottaktól eltérően – céllenőrzés keretében a Szolgálat ellenőreiből álló bizottság önállóan vizsgálja ki.
114. A feladatellátás folyamatosságának biztosítása érdekében hivatali időn kívüli időszakokban a BVOP személyi állományába tartozók részvételével vezető ügyeleti, valamint a Szolgálat és az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese által felügyelt szervezeti egységek személyi állományából, kettő-kettő fő bevonásával négyfős készenléti szolgálatot kell működtetni.
115. A vezető ügyeleti és az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese által felügyelt szervezeti egységek személyi állományából kijelölt készenléti szolgálat megszervezéséért a Biztonsági Szolgálat vezetője a felelős, a – minden hónap 25. napjáig elkészített – havi beosztást az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese hagyja jóvá.
116. A Szolgálat személyi állományából kijelölt készenléti szolgálat megszervezéséért a Szolgálat vezetője a felelős, aki a – minden hónap 25. napjáig elkészített – havi beosztást jóváhagyja.
117. A Szolgálat személyi állományából kijelölt, készenléti szolgálatot teljesítőkről a Szolgálat vezetője a BVOP Biztonsági Szolgálatának vezetőjét a havi beosztás jóváhagyását követő munkanapon írásban tájékoztatja.
118. Az országos parancsnok utasítása szerint helyszíni vizsgálatot igénylő rendkívüli esemény bekövetkezése esetén a vezető ügyeleti szolgálatot, valamint a készenléti szolgálatot ellátókat a főügyeletes tájékoztatja.
119. A rendkívüli esemény vizsgálatnak különösen az alábbi szempontokra kell kiterjednie:
 - a) a rendkívüli esemény tényszerű vizsgálata
 - aa) a rendkívüli esemény elkövetésében résztvevő és az azt elszenvedő (sértett) személy(ek)re vonatkozó előzményi adatok megállapítása,
 - ab) a bekövetkezett esemény leírása,
 - ac) az érintett személyi állomány jelentéseinek tartalmi elemzése, továbbá az eseményben érintett fogvatartottak jegyzőkönyvi meghallgatása,
 - ad) dokumentációk, biztonságtechnikai adatok ellenőrzése;
 - b) a személyi állomány felelősségének vizsgálata
 - ba) a rendkívüli eseményt megelőzően végrehajtott feladatok jogszerűsége, szakszerűsége,

- bb) a rendkívüli esemény megakadályozása érdekében tett intézkedések hatékonysága,
- bc) a rendkívüli esemény észlelését követő intézkedések gyorsasága, szakszerűsége;
- c) a vezetői felelősség vizsgálata
 - ca) a kialakított ellenőrzési rendszer hatékonysága,
 - cb) a szabályozások, munkaköri leírások, ór- és szolgálati utasítások megléte, tartalma, alkalmazhatósága, különös tekintettel, a bv. szerv biztonságára, a fogva tartás rendjére veszélyt jelentő fogvatartottak kezelésére, a vezetők rendkívüli esemény-megelőző feladatokban végrehajtott tevékenységének színvonala, a preventív intézkedések gyakorisága, hibafeltárás esetén a tett intézkedések,
 - cc) a vezető, valamint ellenőrzési jogkörrel rendelkező személyek ellenőrzéseinek végrehajtása, dokumentáltsága,
 - cd) az információk kezelése, továbbítása, a végrehajtói állomány eligazítása,
 - ce) a bv. szervben bekövetkezett hasonló események gyakorisága, okai,
 - cf) a korábbi eseményeket követően tett intézkedések célszerűsége, hatékonysága.

120. A rendkívüli eseményről készített, a belügyminiszter részére felterjesztendő jelentés elkészítéséért a 110. pont szerinti esetben az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a 111. pont szerinti esetben a rendkívüli eseményben érintett BVOP szervezeti egység felügyeletét ellátó országos parancsnok helyettes vagy a Szolgálat vezetője, a 113. pont szerinti esetben a Szolgálat vezetője a felelős. A jelentés elkészítésének a határidejét az országos parancsnok határozza meg.

121. A rendkívüli eseményre irányuló vizsgálat megállapításairól az országos parancsnok részére a vizsgálat kezdési időpontjától számított **24 órán** belül kell írásos jelentést készíteni. A jelentés elkészítésének felelőse a bv. szervnél bekövetkezett rendkívüli esemény esetén a bv. szerv vezetője, a BVOP szervezeti egységei személyi állományával összefüggőké a szervezeti egység vezetője, a 113. pont szerinti kivizsgálás esetén a Szolgálat vezetője.

122. A 112. vagy a 113. pont szerinti kivizsgálások tapasztalatairól a bv. szerv vezetőjét a 121. pont szerinti jelentés jóváhagyását követő kettő munkanapon belül tájékoztatni kell.

123. A bekövetkezetthez hasonló rendkívüli események megelőzése érdekében a bv. szerv vezetőjét a szakirányító szervezeti egységek által megfogalmazott szükségszerű intézkedések végrehajtására kell utasítani.

b) A biztonsági tiszt feladatai és ellenőrzési tevékenysége.

A biztonsági tiszt

A biztonsági tiszt a biztonsági rendszer működtetésének egyik legfontosabb eleme. A napi biztonsági tevékenység közvetlen irányítása, ellenőrzése az ő feladata.

- a) közvetlenül a biztonsági osztályvezetőnek van alárendelve, szolgálatban előjárója:
 - az alárendeltségébe tartozó főfelügyelőknek, felügyelőknek, hivatali munkaidőn kívül a bv. szerv vezetője által meghatározott körben a személyi állománynak,
 - rendkívüli eseménnyel összefüggésben az igénybe vett személyi állománynak, amíg előjárója az intézkedést át nem veszi,
- b) haladéktalanul intézkedik a biztonságot veszélyeztető körülmény megszüntetésére, arról előjárójának jelentést tesz,
- c) előjáróinak távollétében a bv. szerv vezetője által meghatározott hatáskörrel és felelősséggel rendelkezik,
- d) helyettesítésére csak arra alkalmas személy jelölhető ki.

A biztonsági tiszt feladatai:

- a) a napi biztonsági feladatot ellátó állomány felkészültségének, alkalmasságának ellenőrzése,
- b) a biztonsági feladatokat ellátó állomány eligazítása, tájékoztatása,
- c) az előállítási, szállítási és egyéb intézeteken kívüli őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatra kijelöltek útba indítása, visszaérkezéskor fogadása,
- d) szükség esetén az alárendeltségébe tartozó személy leváltása,
- e) indokolt esetben a jogszabályban meghatározott biztonsági intézkedések foganatosítása,
- f) a fegyverzeti szakanyagokkal kapcsolatban részére meghatározottak elvégzése,
- g) szükség esetén a napirendtől eltérő időpontban létszámmellenőrzés elrendelése,
- h) a fogvatartottak mozgatásakor – a létszámról is tekintettel – a biztonsági körülmények figyelemmel kísérése, a szükséges intézkedések megtétele,
- i) gondoskodik a fogvatartott szabadításáról, hivatali időn kívül a befogadásról, visszafogadásról,
- j) lőfegyverhasználat, illetve sérülést vagy halált okozó kényszerítő eszköz használata esetén intézkedik a helyszín biztosítására, a sérült ellátására és haladéktalanul jelentést tesz az előjárójának,
- k) a fogvatartott rosszullete esetén intézkedik az orvosi vizsgálatra, ha szükséges a kórházba szállításra,
- l) a fogvatartott halála esetén intézkedik a helyszín biztosítására, az orvos, az ügyész és a nyomozó hatóság értesítésére,
- m) az események jelentés rendjéről szóló szabályozásban meghatározottak teljesítése.

A biztonsági tiszt ellenőrzi különösen:

- a) a biztonsági feladatot ellátók tevékenységét,

- b) a biztonsági létesítmények, berendezések, technikai eszközök, fegyverzeti- és egyéb szakanyagok meglétét, rendeltetésszerű használatát, működését és használhatóságát,
- c) a fogvatartottak motozását,
- d) a bv. szervbe történő be- és kiléptetés szabályainak végrehajtását,
- e) a foglalkoztatási helyek rendjét, a fogvatartottak fegyelmét és a napirend betartását,
- f) a biztonsági intézkedések és a magánelzárás fenyítés végrehajtását,
- g) a biztonsági feladatok végrehajtása során a jogszabályi, valamint az alacsonyabb szintű előírások érvényesülését,
- h) a szolgálati okmányok meglétét, szabályszerű vezetését, a ruházat tárolását.

A szolgálatban levő biztonsági tiszt a bv. szerv területét – a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint – csak ellenőrzés, vagy intézkedés céljából hagyhatja el.

A biztonsági tiszt feladatkörét – ha bármilyen okból a szolgálat ellátására alkalmatlanná válik – a biztonsági főfelügyelő veszi át. Az átvétel idejét (óra, perc pontossággal) és tényét a szolgálati naplóban rögzíteni kell. A biztonsági főfelügyelő az eseményről köteles haladéktalanul jelentést tenni a bv. szerv vezetőjének vagy az őt helyettesítő személynek.

3.

- a) **A szolgálattervezés- és szervezés fogalma, jogszabályi háttére, alapelvei, valamint a szolgálati időrendszerek.**

Jogszabályi háttér

- a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. tv. (a továbbiakban: Hszt.)
- a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről szóló 31/2015. (VI. 16.) BM rendelet,
- a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint folyósítási szabályairól szóló 33/2015. (VI. 16.) BM rendelet,
- 5/2015 (XII.23.) BVOP utasítás a bv. szervezet szolgálattervezésének és szervezésének végrehajtásáról.

A szervezés minden jövőben elvégzendő feladat, tevékenység fundamentuma. A tevékenység a jelenben zajlik, a múlt és jelen adatait, információit elemzi, értékeli annak érdekében, hogy a jövőben végrehajtandó feladatok a lehető leghatékonyabb és legeredményesebb módon kerüljenek elvégzésre.

A szervezés olyan alkotó tevékenység, amely meghatározott cél érdekében, az adott kor ismeretanyagának (múlt és jelen ismeretei), tudományos eredményeinek és eszközeinek felhasználásával munkafolyamatok és azok ellátására hivatott szervezetek működési rendjének kialakítására, a személyi és tárgyi tényezők célszerű összehangolására irányul.

A szervezéssel szemben támasztott követelmények

A *törvényesség* a szervezés kereteit adja meg, azaz a szervezési tevékenység folyamán teljes mértékben be kell tartani a vonatkozó jogszabályokat. Itt lényegében minden normának meg kell felelni, így elsősorban a szervezet működését, feladatrendszerét tartalmazó szabályokat, továbbá a munkaviszonnyal kapcsolatos előírásokat kell maximálisan figyelembe venni.

A *költséghatékonyság* azt fejezi ki, hogy azonos hatásosság (eredményesség) milyen költséggel (ráfordítással) érhető el. A leginkább költséghatékony az az eljárás, technológia, amelyik a legkisebb ráfordítással a legnagyobb eredményt éri el.¹⁸ Másként fogalmazva: az a szervezés tekinthető költséghatékonnak, amely a rendelkezésre álló forrásokból a legeredményesebb feladat-végrehajtást teremti meg.

A *flexibilitás* (rugalmasság, hajlékonyság) az egyik legalapvetőbb követelmény a szervezési tevékenységgel szemben e nélkül nem beszélhetünk szervezési tevékenységről. Minden szervezetnek – így a büntetés-végrehajtásnak is – figyelnie kell a körülötte zajló jogi-, gazdasági-, politikai körülményekre, azok bármilyen mértékű változása rövid időn belüli – sok esetben azonnali – reagálást igényel. Másfelől a szervezeten, illetve szervezeti egységen belüli változásokat is azonnal értékelni és kezelni kell.

¹⁸ <http://fogalomtar.eski.hu/index.php/K%C3%B6lts%C3%A9g-hat%C3%A9konys%C3%A1g>

Eredményesség, vagy minőség

A szervezésnek csak akkor van értelme, ha az alapján a meghatározott feladatokat eredményesen és megfelelő színvonalon el lehet végezni.

A szolgálati időrendszerek

A hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásától függően a rendvédelmi szerv szervezeti egységének jogszabályban meghatározott feladatai folyamatos ellátása érdekében

- a) hivatali,
- b) rugalmas,
- c) folyamatos,
- d) váltásos,
- e) vezényléses, vagy
- f) kombinált

szolgálati időrendszerben teljesíti szolgálatát.

A hivatásos állomány tagjának szolgálatteljesítési időrendszerét az állományilletékes parancsnok határozza meg.

Folyamatos szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a *megszakítás nélküli* működést igénylő feladatok ellátása *fokozott figyelmet* igényel és a munkaterhelés viszonylag *állandó, egyenletes*.

A *váltásos szolgálati időrendszer* a *folyamatos* szolgálatteljesítést igénylő, folyamatos *beavatkozási* vagy *intézkedési* feladatok ellátására rendszeresített, továbbá a *részben* vagy *egészben készenléti* jellegű szolgálati beosztásokban alkalmazható.

Folyamatos, váltásos az a szolgálati időrendszer, amelyet a szolgálatot napoktól, napszakoktól függetlenül 12/24–12/48, 12/48–12/48, 24/72 szolgálati időrendszerben szervezik és teljesítik. A szolgálatok átadása, átvétele 12 óránként történik, a 24 óránkénti váltás csak a BVOP főügyeletes tiszti szolgálatánál (a továbbiakban: főügyeletes tiszti szolgálat) engedélyezett. A folyamatos, váltásos szolgálati időrendszerben szolgálatot teljesítő ht. állományú tagoknál a szolgálat folyamatosságának fenntartása érdekében a szolgálatból távozók, illetve a szolgálatba lépők szolgálatteljesítési idejében átfedésnek kell lenni, amely időben az eligazítást, a váltást és a szolgálati felszerelések felvételét, leadását kell végrehajtani. Esetükben 12 óra 30 percet, a főügyeletes tiszti szolgálat esetében 24 óra 30 percet kell elszámolni.

A folyamatos, váltásos munkarendben szolgálatot teljesítő egészségügyi szakdolgozók részére 12 óra szolgálatteljesítési idő ismerhető el, kivéve azon beosztások esetében, amelyek a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervnél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről szóló 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet 11. mellékletének 3. pontja szerinti (3. sz. melléklet) órászolgálati jellegűek. Ezekben az esetekben szolgálatteljesítési időként 12 óra 30 percet kell elismerni.

Hivatali szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati feladatok csak a *nappali időszak meghatározott részében igénylik* a szolgálat ellátását. A hivatali szolgálati időrendszerben a hivatásos állomány tagja a hét munkanapjain, hétfőtől csütörtökig 7.30 órától 16.00 óráig vagy 8.00 órától 16.30 óráig, pénteki munkanapon 7.30 órától 13.30 óráig vagy 8.00 órától 14.00 óráig teljesíti a heti szolgálatteljesítési idejét. A szolgálatkezdés és a szolgálat befejezésének időpontját az állományilletékes parancsnok szolgálati érdekből vagy kérelemre – a heti negyven órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – ettől eltérő időpontban is megállapíthatja.

Rugalmas szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati beosztással járó feladatok nem kötődnek kizárólag a hivatali szolgálati időrendszerben meghatározott időszakhoz, illetve amelyeknél a napi szolgálatteljesítés időtartama előre nem meghatározható és hullámzó jellegű. A rugalmas szolgálati időrendszerben a hivatásos állomány tagja naptári hetenként vasárnap kivételével a hét bármely öt napján teljesít szolgálatot, amelyben a napi szolgálatteljesítési időt – a heti negyven órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – úgy állapítják meg, hogy a napi szolgálatteljesítési idő nem lehet *öt óránál rövidebb és tizenkét óránál hosszabb*. A napi szolgálatteljesítési időben meg kell határozni azt az öt órás időszakot, amelyet a hivatásos állomány tagja a szolgálatteljesítési napon szolgálatban köteles tölteni, a fennmaradó időtartamot a hivatásos állomány tagja az általa vagy a szolgálatszervezést végző szolgálati előljáró által meghatározott időpontban tölt szolgálatban.

Rugalmas szolgálati időrendszer alkalmazása esetén a törzsidőt a bv. szerv vezetője határozza meg, azonban annak a napi 8 óra vagy annál hosszabb időtartamú szolgálatteljesítés esetén 9 és 14 óra közé, a napi 8 órától rövidebb szolgálatteljesítés esetén 9 és 13 óra közé kell esnie. Ezen munkaidő alkalmazása a szolgálati feladatok teljesítését nem késleltetheti, és nem akadályozhatja.

A *kombinált szolgálati időrendszer* a váltásos, vezényléses és a hivatali szolgálati időrendszer kombinációjának függvényében alakul. A szolgálati időrendszer váltását a szolgálatteljesítési napot követő szabadidő letelte után lehet végrehajtani.

A kombinált szolgálati időrendszer bevezetése nem járhat a ht. állományú tag aránytalan szolgálati leterhelésével, a szolgálati időrendszerek közötti váltások során a pihenő idők betartása kötelező. A kombinált szolgálati időrendszerre történő áttérés során a ht. állományú tag bevezetést megelőző szolgálati időrendszerét minden esetben figyelembe kell venni és alapként kezelni. Ennek értelmében, amennyiben a ht. állományú tag a BM rendelet 71. § (1) bekezdés a), d), e) pontja szerinti szolgálati időrendszerben teljesített szolgálatot, akkor a kombinált szolgálati időrendszer kialakítása során azt kell alapul venni. Hasonló eljárásrend érvényesül a váltásos szolgálati időrendszerben szolgálatot teljesítő ht. állományú tag esetében is.

A ht. állományú tag kombinált szolgálati időrendszerben, az annak alapjául szolgáló időrend szerinti szolgálatokon *felül havonta maximum négy* – más időrendnek megfelelő – szolgálatra osztható be. Amennyiben a büntetés-végrehajtási feladatot a bv. szervtől távoli helyszínen kell végrehajtani, és az odautazás miatt a ht. állományú tagot korábbi időpontra kell berendelni, szolgálatteljesítési időként a bv. szervtől a szolgálatteljesítés helyére

történő utazás időtartamát is el kell ismerni. Ez esetben a BM rendelet 74. §-a szerint kell eljárni.

Vezényléses szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, amelyeket olyan feladatokra rendszeresítettek, ahol a szolgálatteljesítési feladat ellátása időszakonként eltérő létszámot igényelhet, továbbá ahol a szolgálati feladatok rendes szolgálatteljesítés keretében történő ellátása előreláthatóan a hét bármely napján, annak bármely időpontjában szükségessé válhat. A vezényléses szolgálati időrendszer a hét bármely napján teljesíthető, egyenlőtlenül beosztható, amelyben a napi szolgálatteljesítési idő – a heti negyven órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – legalább négy óra és legfeljebb tizenkét óra időtartamban határozható meg.

A tervezett napi szolgálatteljesítési idő szolgálati érdekből *korábbi kezdéssel* vagy *későbbi befejezéssel meghosszabbítható*, de ennek indokolását a szolgálati naplóban rögzíteni kell. A két szolgálat között a járulékos időn kívül (a szolgálati helyre utazás, lakásra visszautazás) legalább 8 óra pihenőidőt kell biztosítani.

b) A szolgálatteljesítési idő, a munkaközi szünet, a pihenőidő, a pihenőnap, valamint a túlszolgálat.

A szolgálatteljesítési idő

A szolgálatteljesítési idő az a jogszabályban meghatározott időkeret, amely rendelkezésre áll a szolgálati feladatok végrehajtására. Ezen kereten felül, csak akkor lehet túlterjeszkedni, ha valamilyen rendkívüli helyzet áll elő, amit alapvetően a túlszolgálat elrendelésével lehet kezelni.

A szolgálatteljesítési idő törvényben megállapított mértéke *heti negyven óra*. Ez a mindenkori viszonyítási alap, azaz az általános heti szolgálati idő. A részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálati beosztásban ennél hosszabb is lehet, de heti *negyvennyolc* órát meghaladó szolgálatteljesítési idő ezen beosztásokban sem állapítható meg. A szolgálatteljesítési idő – a heti szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – többheti, de legfeljebb *négyhavi* vagy *tizenhat heti* keretben is meghatározható. A folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett, valamint a készenléti jellegű szolgálati beosztásban a szolgálatteljesítési időt a heti szolgálatteljesítési időtartam figyelembevételével legfeljebb *hat havi* keretben is meg lehet határozni.

A másik, szintén viszonyítási alapnak nevezhető időkeret a *kötelező havi szolgálatteljesítési idő*, amit az egy hónapban lévő munkanapok *8 órával való szorzata* ad meg, függetlenül attól, hogy a ht. állományú tag milyen szolgálati időrendszerben dolgozik (pl. $21 \text{ nap} \times 8 \text{ óra} = 168 \text{ óra}$). A ht. állományú tag szolgálati időrendszerét az állományilletékes parancsnok a munkaköri leírásban köteles megállapítani, így az azok közötti váltások a munkaköri leírás módosítása nélkül nem engedélyezettek.

A szolgálatteljesítési idő a munkanapokra *egyenlőtlenül is beosztható*, de a napi szolgálatteljesítési idő ilyen esetben sem lehet *négy óránál rövidebb*, és – a folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett, az ór- és a készenléti jellegű szolgálati

beosztásokat, valamint az eligazítás, váltás, valamint a szolgálati felszerelések felvétele és leadása érdekében figyelembe vett harminc perces időtartamot kivéve – *tizenkét óránál hosszabb*.

Az eligazítás, váltás, valamint a szolgálati felszerelések felvétele és leadása érdekében a napi tizenkét órás szolgálatteljesítési idő legfeljebb *harminc perccel* meghosszabbítható a hivatásos állomány egy vagy többhavi szolgálatteljesítési időkeretben foglalkoztatott tagjánál, ha a szolgálatteljesítést naponta azonos helyen két fő egymás utáni beosztásával rendelik el. A BM rendelet csak lehetőségként kínálja a szolgálatteljesítési idő legfeljebb 30 perccel való meghosszabbítását, ugyanakkor a vonatkozó szakutasítás kötelezővé teszi, ami teljesen indokolt.

A ht. állományú tag részére – a törvényben meghatározott minimum 4 órás időtartam biztosítása érdekében – legalább négy óra napi szolgálatteljesítési időt kell tervezni. A vezetők ellenőrzési tevékenysége során csak a ténylegesen ellenőrzésre fordított idő számolható el szolgálatteljesítési időként.

Munkaközi szünet, pihenőidő, heti pihenőnap

A hivatásos állomány tagja részére, ha teljesített szolgálata a *hat órát meghaladja*, *munkaközi szünetet kell biztosítani*. A munkaközi szünetet a napi szolgálatteljesítési időn belül kell kiadni. A hat órát meghaladó szolgálatteljesítési idő esetén *harminc perc*, a tizenkét órát elérő szolgálatot *negyvenöt perc*, a huszonnégy órás szolgálat teljesítése esetén *hatvan perc* munkaközi szünetet kell biztosítani.

A hivatásos állomány tagja részére a napi szolgálati tevékenység befejezése és a következő napi szolgálatteljesítés megkezdése között *legalább nyolc óra egybefüggő pihenőidőt* kell biztosítani, amelybe a lakásról a szolgálatteljesítési helyre és az onnan való visszautazás időtartama nem számít bele. A napi pihenőidő, ha az a nyári időszámítás kezdetének időpontjára esik, legalább hét óra.

Hivatali munkarendben a ht. állományú tagot hetenként kettő *pihenőnap* illeti meg, az adott hónapban pedig annyi pihenőnapot kell biztosítani részére ahány szombat és vasárnap, valamint munkaszüneti nap van. A folyamatos váltásos, a kombinált, és a vezényléses szolgálati időrendszerben szolgálatot teljesítők esetében ebből *legalább egynek vasárnapra* kell esnie.

A hivatali munkarendben szolgálati feladatot ellátó ht. állományú tag heti pihenőnapjának kezdete szombat 00.00 órától vasárnap 24.00 óráig tart. (Amennyiben a hivatali szolgálati időrendszert alapul vevő kombinált szolgálati időrendszerben dolgozó péntek éjszakai szolgálatot lát el, akkor részére szombat 00.00 órától a szolgálatának végéig 200%-os túlszolgálati időt kell elszámolni.)

Munkaszüneti nap helyett másik pihenőnap nem jelölhető ki, azt a pihenőnapra vonatkozó jelöléssel sem kell ellátni. Munkaszüneti napon teljesített szolgálatért a ht. állományú tagnak az aznapi illetményén felül távolléti díj is jár. A jogosultság mértékénél a 00.00-24 óra közötti időszak az irányadó (pl. március 14-én 18.30 órától 15-én 07.00 óráig

szolgálatot teljesítőnél 07.00 óra, a 15-én 06.30-19.00 óra között dolgozónál 12,5 óra, 18.30 órától 16-án 07.00 óráig dolgozónál 5,5 óra).

A folyamatos, váltásos szolgálati időrendszerben szolgálati feladatot ellátó ht. állományú tagnak, amennyiben a nappali szolgálat befejezésétől a következő éjszakai szolgálat kezdetéig 24 óránál rövidebb idő áll rendelkezésre, az pihenőnapként nem jelölhető ki.

A túlszolgalat

Ahogy már fentebb említettük, a jogszabályban meghatározott általános szolgálatteljesítési időkereteken kívül – heti és havi keret – szükség van olyan lehetőségekre is, amikor a rendkívüli helyzetekre is tudunk hatékonyan reagálni. Ez a lehetőség – amit szintén törvény biztosít – a túlszolgalat alkalmazása.

Ha a szolgálati érdek vagy rendkívüli eset – így különösen tömegbaleset, elemi csapás, katasztrófa vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása, továbbá egyéb, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető, előre nem látható körülmény bekövetkezése – szükségessé teszi, a hivatásos állomány tagja a Hszt. 134. §-ban meghatározott szolgálatteljesítési időn túl, valamint a munkaszüneti és pihenőnapon is kötelezhető arra, hogy szolgálatot teljesítsen.

A szolgálati érdekből elrendelhető túlszolgalat maximális időtartamát úgy kell meghatározni, hogy a heti szolgálatteljesítési idő és a túlszolgalat együttesen nem haladhatja meg a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikk b) pontjában meghatározott heti időtartamot, a 134. § (2) bekezdése szerinti időkeret alkalmazása esetén négyhavi átlagban nem haladhatja meg az irányelvben meghatározott heti időtartamot.

Az egyetlen lehetőség a maximális időtartam *túllépésére*, ha a túlszolgalatra tömegbaleset, elemi csapás, katasztrófa vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása vagy egyéb, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető előre nem látható körülmény bekövetkezése miatt kerül sor. Ebben az esetben lényegében nincs felső határa a túlszolgalatnak.

A hivatásos állomány *készenléti jellegű* szolgálati beosztásban szolgálatot teljesítő tagja esetében, ha szolgálatteljesítési ideje – a heti negyvennyolc óra figyelembevételével – eléri a hathavi keretre megállapított szolgálatteljesítési időt, az általános szabályoktól eltérően túlszolgalat csak baleset, elemi csapás vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása, valamint arra való felkészülés céljából rendelhető el.

A túlszolgalatot az állományilletékes parancsnoknak vagy az általa felhatalmazott szolgálati előljárónak írásban kell elrendelnie, továbbá a teljesített túlszolgalatról nyilvántartást kell vezetni.

A rendvédelmi szerv vezetőjének és helyetteseinek, valamint a szervezeti egység vezetőjének és helyetteseinek nem jár a túlszolgalatért ellentételezés, ha a tárgyévben teljesített túlszolgalat ideje nem haladta meg a háromszázötven órát. A hivatásos állomány más tagjának a túlszolgalattal azonos tartamú szabadidőt kell biztosítani. Ha a túlszolgalatot heti pihenőnapon vagy munkaszüneti napon teljesítették, a túlszolgalat

kétszeresének megfelelő szabadidő jár. Azt meg kell itt jegyezni, hogy 2019-ig még kifizetéssel is lehet ellentételezni a túlszolgálatot, viszont azt követően csak szabadidővel. A túlszolgálatért járó szabadidőt lehetőség szerint harminc napon belül kell kiadni. Ha a szabadidő kiadása veszélyezteti a szolgálatellátást, a szabadidő kiadását hat hónapon belül kell biztosítani. Ha a túlszolgálat havi vagy többhavi szolgálatteljesítési idő keretében történt, a szabadidő kiadása történhet hat hónapon túl is, de legkésőbb a következő év első félévében ki kell adni.

A túlszolgálat elrendelésének és elszámolásának, valamint a túlszolgálatért járó szabadidő kiadásának rendjét a miniszter állapítja meg.

A nem hivatali szolgálati időrendszerben dolgozónál a munkaszüneti napon teljesített szolgálat önmagában nem jelent túlszolgálatot. A túlszolgálat akkor keletkezik, ha a hivatásos állomány tagja részére meghatározott szolgálatteljesítési idő keretét az e napon teljesített szolgálat részben vagy egészben túllépi, vagy ha a hivatásos állomány tagját a szolgálatteljesítési időbeosztáson túl szolgálatteljesítésre szolgálatba rendelték.

Az állományilletékes parancsok vagy a túlszolgálat elrendelésére felhatalmazott szolgálati előljáró a túlszolgálat elrendelésekor a szolgálatszervezés elektronikus nyilvántartásának felhasználásával vagy írásban nyilatkoztatja a hivatásos állomány tagját, hogy a túlszolgálat ellentételezését szabadidő vagy díjazás formájában igényli.

A túlszolgálat elrendelésére történő felhatalmazást a szolgálati előljáró részére az állományilletékes parancsnok csak írásban adhat, amelyben egyértelműen meg kell jelölni, hogy mely szervezeti elemek, mely vezetői beosztást betöltő tagjai és mely állomány vonatkozásában jogosultak a túlszolgálat engedélyezésének jogkörét gyakorolni. A felhatalmazást az érintett állománnyal írásban ismertetni kell.

Túlszolgálat írásban történő elrendelése az alábbi dokumentumok alkalmazásával lehetséges:

- havi és a napi szolgálatszervezési okmány,
- belföldi kiküldetési utasítás és költség elszámolás,
- ellenőrzési terv,
- helyileg rendszeresített irat (pl. szolgálati jegy, egyedi utasítás, "túlszolgálat elrendelése" nyomtatvány stb.),

bv. szerv vezetője, valamint az általa felhatalmazott, túlszolgálat elrendelésére jogosult általi aláírásával.

Túlszolgálatra való berendelés esetén az érintettel való közlés módját, formáját a bv. szerv vezetője határozza meg. Annak tényét a napi szolgálatszervezési napló, „megjegyzés” rovatában rögzíteni kell. A túlszolgálat elrendeléséről a ht. állományú tagot legalább 48 órával korábban értesíteni kell, ettől eltérni csak rendkívül indokolt esetben lehet.

Túlszolgálat elrendelését – a havi szolgálattervezés elkészültét követően, illetve azon felül – minden esetben a (20. sz. melléklet) alkalmazásával kell végrehajtani. Az elrendelésekor a ht. állományú tagot írásban nyilatkoztatni kell, hogy a túlszolgálat ellentételezését szabadidőben vagy díjazás formájában igényli. Nagyon fontos rendelkezése a

szakutasításnak, hogy a túlszolgálat szabadidővel történő megváltása nem tekinthető havi kötelező óraszám alatti teljesítésnek.

A rendkívüli események megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében elrendelt szolgálatteljesítést, továbbá a készenlétbe helyezési, vagy értesítési gyakorlaton és a törzsfoglalkozáson való részvételt szolgálatteljesítési időként kell elismerni. A rendkívüli eset (pl. baleset, elemi csapás stb.) miatt elrendelt szolgálat túlszolgálatnak minősül. Rendkívüli esetben túlszolgálatra a fokozottan veszélyes beosztást betöltők is kötelezhetők.

A ht. állományú tag részére szabadságának ideje alatt szolgálatteljesítés nem engedélyezhető. Amennyiben a ht. állományú tag bármely oknál fogva berendelésre kerül, az csak a szabadság egyidejű megszakításával történhet.

A folyamatos, váltásos, vagy az ezen alapuló kombinált szolgálati időrendszerben a ht. állományú tag egészségügyi szabadságát a szolgálati időrendszerének megfelelő alapszolgálataira kell kijelölni, kivéve, ha előre ütemezetten hivatali munkarendben (pl: rehabilitációs szabadság, rekreáció stb.) tölti egészségügyi szabadságát. Az ettől eltérő szolgálati időrendszerekben a ht. állományú tag egészségügyi szabadságát a szolgálati időrendszerének megfelelő alapszolgálataira kell kijelölni, és 8 órában elszámolni.

4.

a) A biztonsági tevékenységet ellátók általános és speciális eligazítása.

Jogszabályi háttér

- a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. tv. (a továbbiakban: Hszt.),
- Biztonsági Szabályzat.

Az eligazítás általános szabályai

A pontos, eredményes és hatékony feladat-végrehajtás fundamentuma a szükséges adatok és információk birtoklása. Az információáramlásnak több csatornája van, melyek közül az egyik – és talán a legfontosabb – az eligazítás.

Az eligazítás az a (vezetői) szolgálati tevékenység, amely során meg kell határozni a szolgálatba lépő-, illetve szolgálatban lévő állomány feladatait és azok végrehajtásának módját.

A biztonsági- és körlet-főfelügyelőket, felügyelőket a *szolgálatba lépés előtt*, a speciális biztonsági tevékenységet ellátókat a szolgálati *feladatok megkezdése előtt* kell eligazítani. Az eligazítást fel kell használni az állomány – a szükséges információk átadása mellett – a *szakmai felkészültségének* szűrőpróbaszerű ellenőrzésére és szükség szerint annak javítására. Az eligazításon meg kell győződni arról is, hogy a szolgálatba lépő *megértette-e* a részére meghatározott feladatokat és azok *végrehajtására alkalmas-e*.

Az eligazítás *helyét, idejét és módját* a bv. szerv vezetőjének írásban kell meghatároznia, amit minden esetben ismertetni kell az érintett állománnyal. A személyi állomány tagja a szolgálatellátásra a bv. szerv vezetője által meghatározott *időpontban, szolgálatra alkalmas állapotban*, az előírásoknak *megfelelő tiszta és ápolt öltözetben* köteles megjelenni.

Folyamatos, váltásos, illetve vezényléses szolgálat esetén az eligazításra kötelezettel a következő szolgálatba lépés helyét és idejét a közvetlen előljáró a bv. szerv vezetője által meghatározott módon közli.

Ha az eligazításra kötelezett *szeszest italt* fogyasztott, vagy *más szer/anyag* hatása miatt *bódult állapotban* van, *szolgálatba nem léptethető*. Ha a személyi állomány tagja önhibából eredő állapota miatt nem láthatja el szolgálatát, fegyelmi-, illetve büntetőjogi felelősséggel tartozik. Az eligazítás lehet *általános*, vagy *speciális*.

Az általános eligazítás

Az általános eligazítás a szolgálatba lépést megelőzően kerül végrehajtásra, amelyet a bv. szerv vezetője által meghatározott időben, helyen és módon, a kijelölt személy (általában a szolgálatba lépő biztonsági tiszt) tart a szolgálatot átvevő biztonsági tevékenységet ellátó állomány részére.

A szolgálatot átvevő állomány a *meghatározott szakanyagokat a fegyverszobából az eligazítás előtt átveszi*, a löfegyverrel vagy a traumatikus, illetve irritáló lőszerrel és a célba juttatásukra szolgáló eszközzel *szolgálatba lépők betáraznak*, kivéve, ha ezzel a löfegyver vagy a kényszerítő eszköz *töltött állapotba kerülne*. Az eligazításon *töltött löfegyverrel, illetve célba juttató eszközzel megjelenni tilos!*

Az eligazítás *előtt meg kell győződni* arról, hogy a szolgálatot átvevő állomány egészségügyi szempontból *alkalmas-e* a biztonsági tevékenység ellátására. Hiányosság vagy rendellenesség esetén a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt a szükséges intézkedéseket köteles megtenni. Az alkalmasság megállapítása sok esetben nem egyszerű, ezért fontos annak megértetése az állománnyal, hogy bármilyen, a szolgálat ellátást befolyásoló tényről van tudomása, azt haladéktalanul köteles jelenteni a közvetlen előljárójának. Ugyanakkor vannak olyan körülmények is, amelyek a kívülállók számára is felismerhetők.

A szolgálatot átvevő biztonsági tiszt által tartott általános eligazításon részt kell vennie mind a biztonsági, mind a körletfelügyelőknek, majd a *körletfelügyelőket* – a körletre vonatkozó részletszabályokról – a körlet-főfelügyelő igazítja el.

Az általános eligazítás tartalmazza:

- a) az előző szolgálat ellátásának, valamint az azzal kapcsolatos lényeges események tapasztalatait,
- b) az előző szolgálat óta a bv. szervezetnél történt súlyosabb rendkívüli események tanulságait, (de csak azokat, amelyek ténylegesen kapcsolódnak a napi feladatellátáshoz, azaz nem kell a napi jelentés az első szótól az utolsóig felolvasni.),
- c) az előjárónak a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezéseit, utasításait,
- d) az eligazításon résztvevők szolgálati beosztását (ki, mikor, hol, milyen szolgálatot teljesít, mikor van váltás, stb.),
- e) a bv. szervet, a személyi állományt, a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését érintő lényeges információkat (pl.: szuicid veszélyeztetett fogvatartottak),
- f) a napi aktuális feladatokat,
- g) a személyi állomány szakmai felkészültségének szűrőpróbaszerű ellenőrzését,
- h) a szolgálatot átvevő állomány szóbeli nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy alkalmasnak érzik-e magukat a szolgálat ellátására.

Az általános eligazítással kapcsolatosan lényeges, hogy a fenti elemek nincsenek „köbe vésve”, azaz a biztonsági tisztnek minden esetben konkrétan fel kell készülnie és meg kell szerkesztenie azt, amit az eligazításon el kíván mondani. Ennek érdekében egy 10-15 percben – az átadó biztonsági tiszt által megadott információk és adatok birtokában – kell felkészülnie az eligazításra. Az eligazítás tartamát tekintve kb. 10-15 perc áll rendelkezésre, ezért is kell a mondanivalót alaposan rendszerezni. Általános hibaként az alábbiak említhetők meg:

- *rossz időfelhasználás*, azaz vagy túlzottan rövid az eligazítás tartama, vagy indokolatlanul hosszú, ami általában abból adódik, hogy olyan témákat is felvet a biztonsági tiszt, amelyek az adott szolgálati napon nem relevánsak, illetve a túl rövid eligazítás pedig néhány sablonos mondatból áll, de nem tér ki a fontosabb információkra. Mindkettő rossz, de az utóbbi jóval nagyobb veszélyt jelent, mivel az információk, adatok át nem adása, akár rendkívüli esemény bekövetkezéséhez is vezethet, aminek a büntetőjogi felelősségre vonás is folyománya lehet.
- *felkészületlenség*, természetesen az eligazítást megelőző néhány percben nem lehet az általános, szakmai hiányosságokat pótolni, ezért jó eligazítást csak az a vezető tud tartani, akinek a szakmai tudása kiterjedt és alapos.
- *rossz kommunikációs képesség*, a szükséges információkat pontosan, a végrehajtók számára érthetően kell átadni, továbbá olyan mennyiségben, amely megjegyezhető. Számos esetben volt olyan tapasztalat, hogy egy-egy eligazításon jóval több – főleg számszerű – adat hangzott el, mint amennyit az érintettek meg tudnak jegyezni.

Eligazításra a szolgálatba szervezett állományt a biztonsági főfelügyelő *sorakoztatja fel* szolgálati beosztások szerint, ennek során ellenőrzi a szolgálatba lépők ruházatát, egyéni ápoltságát és felszerelését.

Az általános eligazítás részét képezheti – amennyiben azt a bv. szerv vezetője meghatározza – a váltást követően, a szolgálatot átadó állomány eligazítása, amelyet a szolgálatot átadó biztonsági tiszt tart a bv. szerv vezetője által meghatározott módon és időben. Ez az általános eligazítás a következőket tartalmazza:

- a) a szolgálat rövid értékelését,
- b) a következő szolgálatba lépés helyének és időpontjának ismertetését.

Ez az eligazítási forma nem kötelező minden bv. szervre nézve, ugyanis a gyakorlatban az intézetek nagy részénél az állomány jelentős hányada nagyobb távolságról jár szolgálatba, ezért ha a szolgálat leadását követően még eligazításon kellene megjeleníteniük, akár több órával is eltolódna a hazautazásuk. Ezért ennek megtartásáról a parancsnok határoz, a helyi körülmények figyelembevételével.

A speciális eligazítás

A speciális eligazítást a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak, vagy az általa meghatározott személynek a tevékenységet megelőzően, annak jellegéből adódó feladatokra irányulón kell megtartania.

A speciális eligazításon ismertetni kell:

- a) a végrehajtandó biztonsági feladatot, annak helyét és idejét, a feladat végrehajtásának módját,
- b) az összeköttetés módját,
- c) a feladatot végrehajtó állomány öltözetét, fegyverzetét, felszerelését,
- d) amennyiben a feladat végrehajtásban fogvatartott is érintett:
 - annak alapadatait, biztonsági kockázat értékelését és a rendelkezésre álló adatok alapján a várható magatartását,
 - az alkalmazandó mozgáskorlátozó, illetve az alkalmazható kényszerítő eszközök típusát és alkalmazásának módját.
- e) az esetleges veszélyforrásokat,
- f) rendkívüli esemény megelőzése, megszakítása, következményeinek felszámolása érdekében teendő elsődleges intézkedéseket,
- g) más szervvel történő együttműködés esetén a kapcsolattartás módját, a végrehajtandó feladatok megosztását.

Speciális eligazítást kell tartani különösen:

- a) a biztonsági- és körletfelügyelők feladatairól a közbenső váltások előtt,
- b) az előállítást vagy szállítást végrehajtók részére a feladat végrehajtása előtt,
- c) a foglalkoztatási feladat végrehajtása előtt,
- d) a szabad levegőn tartózkodással kapcsolatos feladatokról,
- e) a látogatással kapcsolatos feladatokról,

- f) rendkívüli esemény megelőzése érdekében, annak megszakításakor, következményeinek felszámolásakor,
- g) a bv. szerv vezetője által meghatározott egyéb esetekben.

b) A biztonsági tisztek váltása

A biztonsági tisztek a váltást a bv. szerv vezetője által meghatározott helyen, időpontban és módon hajtják végre. A már fentebb említett módon, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt az általános eligazítást megelőzően 10-15 percben tájékoztatja a szolgálatba lépőt az érdemi eseményekről, ezek az alábbiak:

- a) a szolgálat ideje alatt történt és tudomására jutott eseményeket, a megtett intézkedéseket,
- b) a szolgálat ellátásával, a szolgálatteljesítési helyekkel kapcsolatos változásokat,
- c) a folyamatban lévő feladatokat,
- d) a szolgálatszervezésben történt módosítást,
- e) az előjáró szolgálat ellátásra vonatkozó és egyéb rendelkezéseit, utasításait,
- f) a biztonsági tevékenységgel összefüggő egyéb lényeges információkat.

A szolgálatot átadó biztonsági tiszt átadja, a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt átveszi:

- a) a nyilvántartás alapján létszám szerint a körleten (részlegeken), a munkahelyeken, illetve az intézeten kívül tartózkodó fogvatartottakat,
- b) a szolgálati okmányokat, iratokat,
- c) a kezelésére bízott kulcsokat és kulcsdobozokat,
- d) a megkezdett és soron következő feladatokat,
- e) a fogvatartottaktól átvett tárgyakat, értékeket, illetve a fogvatartottak részére kiadandó pénz- és értéktételeket, a szabadulást igazoló iratokat, továbbá a biztonsági osztály részére egyéb célra kiadott pénzeszközöket,
- f) a biztonsági tisztek kezelésében lévő egyéb eszközöket.

A szolgálatot átvevő biztonsági tiszt ellenőrzi, vagy ellenőrizteti különösen:

- a) a szolgálatba lépő állomány szolgálatra való alkalmasságát,
- b) a fegyverszoba átadás-átvételét,
- c) a biztonsági főfelügyelő kezelésében lévő biztonsági berendezések, és a technikai eszközök meglétét, működését, állapotát és a tűzbiztonsági berendezéseket,
- d) a biztonsági osztály helyiségeinek rendjét, tisztaságát, a berendezések és felszerelések meglétét és állapotát,
- e) a váltás időszakában a szolgálati előjárója által meghatározottakat, elsősorban a biztonsági, illetve körletfelügyelők váltását.

Szolgálati okmányok vezetése váltáskor

A váltás dokumentálása komoly jelentőséggel bír, ugyanis számos – főleg jogi – relevanciával bíró adatot kell rögzíteni. A legfontosabb okmány a szolgálati napló, de más okmányokat is – pl.: körletek szolgálati naplói, az egyes szolgálatteljesítési helyeken rendszeresített átadás-átvételi naplók, stb. – hasonló pontossággal kell vezetni és lezárni.

Amennyiben ezen okmányok bármelyike nem kerül a szolgálatba lépők részéről aláírásra, azaz átvételre, a váltás nem történik meg.

A szolgálati napló vezetésével kapcsolatosan az alábbiakat kell megtenni:

a) a szolgálatot átadó biztonsági tiszt bejegyzi az elektronikus szolgálati napló megfelelő rovatába:

aa) a fogvatartottak létszámát a szolgálat átadás időpontjában,

ab) a váltás időtartama alatt történt eseményeket (amennyiben volt ilyen),

ac) a szolgálat átadás időpontját,

majd mindezt elektronikus aláírásával hitelesíti (működési hiba esetén papír alapon aláírásával igazolja, amelyet a hiba elhárulása után feltölt a programba).

b) a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt ellenőrzi az elektronikus szolgálati naplót, valamint a bejegyzett adatok és tények valóságtartalmát, amennyiben mindent rendben talált, elektronikus aláírásával hitelesíti (működési hiba esetén papír alapon aláírja), amellyel igazolja a szolgálat átvételét, az esetleges megállapításait az elektronikus szolgálati napló megfelelő rovatában rögzíti."

Amennyiben a szolgálatot átvevő biztonsági tiszt közli a szolgálatot átadó biztonsági tiszttel, hogy „a szolgálatot átvettem”, a szolgálatot átadó váltás távozhat. Ha a váltás ideje alatt rendkívüli esemény következik be, akkor a szolgálatot átadó biztonsági tiszt köteles és jogosult a meghatározott intézkedési- és jelentési kötelezettségnek eleget tenni. Az esemény jellegétől függően, amennyiben az – vagy a szükséges intézkedés – a váltás tervezett időtartamánál tovább tart, kizárólag a biztonsági osztályvezető engedélyével kerülhet sor az időközbeni szolgálat átadás-átvétel végrehajtására.

5.

a) A bv. objektum fogalma, jellemzői és sajátosságai

Jogsabályi háttér

- a bv. szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény,
- 44/2007. IRM rendelet,
- Biztonsági Szabályzat,
- 56/2017. (VII.14.) OP szakutasítás

A bv. objektum fogalma

A büntetés- végrehajtási objektum alatt

- a szervezet személyi állományának, fegyverzeti felszerelésének és egyéb anyagi javainak elhelyezésére és
- a rendeltetésszerű működés biztosítására szolgáló épületeit, valamint
- a fogvatartottak elhelyezésére, munkáltatására, foglalkoztatására szolgáló létesítményeit kell érteni a hozzátartozó területekkel együtt.

Mezőgazdasági bv. intézetek esetében a rendeltetésszerű működéshez elengedhetetlenül szükséges létesítmények és a hozzátartozó területek is védendő objektumnak minősülnek.

A büntetés-végrehajtási objektumok jellemzői

- a) a büntetés-végrehajtás objektumai a közhatalom kényszerintézményei, mert olyan személyeket tartanak fogva, akik potenciálisan veszélyesek a közbiztonságra;
- b) általános védelmi szempontból nagy jelentőségük van, mert számottevő csapaterő elhelyezésére szolgálnak;
- c) egy részükben gazdasági szempontból jelentős termelő tevékenység folyik;
- d) fegyvereket és egyéb olyan eszközöket, anyagokat tárolnak, amelyek alkalmasak harci cselekmények végrehajtására.

A fentiekben felsorolt szempontok együttesen jellemzőek a bv. objektumokra, azaz minden más állami objektumtól ezek alapján lehet elkülöníteni.

A *veszélyeztetettség* minden objektum tekintetében jelentkezik. Ezek lehetnek olyan emberi cselekmények, vagy természeti események, melyek a működést zavarják, illetve az objektum biztonságát negatívan érintik. A „veszélyek” ellen tehát védekezni kell. A védekezésnek különböző formái lehetségesek, de most itt az egyik leghatékonyabb formáját, az objektumőrzést és az objektumvédelmet tárgyalom.

A büntetés-végrehajtási objektumok sajátosságai

Ahhoz, hogy a bv. objektum biztonságos őrzését és védelmét meg lehessen szervezni, figyelembe kell venni több, az adott objektumra és annak környezetére jellemző sajátosságot.

Földrajzi jellegű sajátosságok:

- az adott objektum területi elhelyezkedése (településen kívüli vagy belüli),
- az adott objektum domborzati elhelyezkedése (a külső beláthatóság miatt fontos),
- az adott objektum megközelíthetősége (úthálózat és annak a minősége),
- az adott területen milyen éghajlati viszonyok az uralkodóak,
- az adott objektumot körülvevő növényzet.

Építészeti jellegű sajátosságok:

- az objektum mérete, magassága, az épületek és a tetőszerkezet anyaga,
- az objektumon belül mennyi az épületek száma, és milyen az elhelyezkedésük,
- milyen a belső úthálózat az egyes területek megközelíthetősége szempontjából,
- milyen az egyes területek elszigeteltsége egymástól,
- milyen az objektum megvilágítottsága,
- az objektum környékén lévő épületek jellege,
- az őrzés-védelem érdekében kialakított építmények (őrtornyok, védelmi építmények: őrtorony alatt, lőrészekkel ellátva, lövészlyukak földbe süllyesztett betongyűrűk).

Személyi jellegű sajátosságok:

Itt alapvetően két csoportot kell figyelembe venni, az egyik a személyi, a másik pedig a fogvatartotti állomány.

Személyi állomány:

- életkor,
- nemek szerinti megoszlás,
- munkaviszony szerinti összetétel,
- stb.

Fogvatartotti állomány:

- veszélyességük,
- végrehajtási fokozatuk,
- létszámuk,
- nemük, és életkoruk,
- stb.

Figyelembe kell még venni az együttműködésben résztvevő más rendvédelmi szervek segítségnyújtási képességét, valamint az objektum közelében lévő lakosság összetételét.

Működéssel összefüggő jellemzők:

A büntetés-végrehajtási szervezet szervezeti egységei lehetnek intézetek, intézmények és gazdálkodó szervezetek. Az intézetek a jogszabályok, az országos parancsnok utasításai, szakutasításai és parancsai, valamint a szervezeti és működési szabályzatban foglaltak alapján ellátják a büntetések és intézkedések végrehajtásával járó feladatokat – köztük a kóros elmeállapotúak, valamint a kábítószerfüggőket gyógyító kezelésen résztvevők – gyógykezelését, elmemegfigyelését és kivizsgálását.

Intézet a büntetés és intézkedés jellegére, a végrehajtási fokozatára, a fogvatartottak életkorára, nemére, és a végrehajtás sajátos körülményeire tekintettel alapítható.

b) A bv. szerv területére történő be-, és az onnan történő kilépés általános szabályai, valamint a személy- és járműbejárási felügyelő feladatai.

A büntetés-végrehajtási intézeteknek biztonsági – ezen belül objektumőrzési és védelmi – szempontból legérzékenyebb pontjai a személy- és járműbejárási kapuk. Azt mondhatjuk, hogy ezek a bejáratok egyfajta szükséges és mesterségesen kialakított „rések” a biztonsági rendszer – ezen belül a külső őrzés – folyamatosságán. Ezért ezeket a pontokat kiemelt figyelemmel kell kezelni biztonsági szempontból. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy alapvetően törvényi szinten – a Sztv.– szabályozta a jogalkotó, további részletes szabályokat tartalmaz a 44/2007. IRM rendelet, valamint a BSz.

1. *A bv. szerv területére belépő személy köteles a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokat betartani.*
2. *A bv. szerv területére belépni szándékozó személyt a személyazonosságának és a belépés indokának megállapítása céljából igazoltatni kell.*

A bv. szerv területére belépő személy köteles

- a) a személyazonosságát igazolni és a belépés indokát közölni;
- b) betartani a bv. szerv rendjére, a házirendre és a fogva tartás biztonságára vonatkozó előírásokat.

Igazolvány: személyigazolvány, útleve, szolgálati igazolvány, kártyaformátumú vezetői engedély, más nem fogadható el, de ha ezek bármelyike megvan, akkor mást nem lehet kérni, pl. laccímka.

A fentiek hiányában az érintett személy beléptetése, illetve a bv. szerv területén való további tartózkodása *megtagadható*, és az érintett személy onnan *eltávolítható*.

Az ittas vagy bódult állapotban lévő személy beléptetését meg kell tagadni. Az ittas állapot ellenőrzéséhez annak megállapítására alkalmas eszköz igénybe vehető.

A bv. szerv területére belépő személyt a belépési engedélyre utaló, a ruházaton elhelyezhető jelzéssel kell ellátni.

3. *A bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes - külön jogszabályban meghatározott - tárgyak bevitelének a megakadályozása érdekében a belépni szándékozó személy ruházata és csomagja átvizsgálható.*

A bv. szerv területére nem vihető be

- lőfegyver, lőszer,
- robbanószer,
- szűrő- vagy vágóeszköz,
- alkohol, kábítószer, a közbiztonságra, valamint egyéb, a bv. szerv rendjére és a fogva tartás biztonságára veszélyes tárgy,

- adó-vevő készülék, telefon, fényképezőgép, illetve hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék bevitelét a bv. szerv vezetője engedélyezheti.

A szakutasítás szerint

- a) robbanóanyag,
- b) biztonságra veszélyes gyúlékony anyagok és gyújtóeszközök, lúgok, savak, maró hatású anyagok,
- c) sugárzó anyag;
- d) gáz- és riasztó fegyver, hidegfegyver (pl.: íj, nyílpuska, stb.),
- e) hegyes végű vagy éles szélű tárgyak,
- f) bódító,- és pszichoaktív szerek,
- g) infokommunikációs eszközök.

A hatósági eljárást, illetve nyomozati cselekményt végző személy a feladata elvégzéséhez szükséges *fényképezőgép*, illetve *hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék*, *hordozható számítógép* bevitelére – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is jogosult.

Meg kell még itt említeni a szolgálat alatt birtokban tartható vagyontárgyakra, magáncélú telekommunikációs eszközre, készpénzre és készpénzt helyettesítő eszközökre vonatkozó korlátozást.

A hivatásos állomány szolgálatban lévő tagja a büntetés-végrehajtás intézet

- a) fogvatartott elhelyezésére szolgáló részlegén,
- b) a fogvatartottak foglalkoztatására kijelölt területén,
- c) az őrhelyen, továbbá,
- d) a büntetés-végrehajtási objektumon kívüli őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladat ellátásakor

magáncélú telekommunikációs eszközt, tízezer forintot meghaladó készpénzt, vagy ennek megfelelő összegű külföldi fizetőeszközt és készpénz-helyettesítő fizetési eszközt nem tarthat magánál.

A fent meghatározott tilalom alá eső tárgyat a hivatásos állomány szolgálatba lépő tagja az ott meghatározott beviteli korlátozásoknak megfelelően köteles az értékmegőrzőben elzárni. Ha az értékmegőrző szekrényben való elhelyezés nem lehetséges, a tilalom alá eső tárgyat az átadó által aláírt borítékban, az állományilletékes parancsnok által kijelölt - kizárólag az átvevő személy által kezelt - lemezszekrényében kell tárolni a szolgálat végéig. Az átadás-átvétel tényét, a nyilatkozatot külön erre a célra megnyitott, sorszámmal ellátott nyilvántartásban kell dokumentálni.

Az állományilletékes parancsnok a magáncélú telekommunikációs eszköz tilalom alá nem eső szolgálatellátás során történő használatát akkor is korlátozhatja, ha az általános tiltás feltételei nem állnak fenn, de a végrehajtandó szolgálati feladatok tartalma alapján a

szolgálat ellátásával az nem fér össze. A korlátozás vonatkozhat a teljes szolgálat időtartamára, annak meghatározott időszakára vagy egyedileg meghatározott szolgálati feladat végrehajtásának időtartamára.

Különös méltánylást érdemlő körülmény esetben a szolgálati előljáró a hivatásos állomány tagjának magáncélú telekommunikációs eszköz útján való elérhetőségét meghatározott időszakra engedélyezheti. A kérelmet és az engedélyezést dokumentálni kell.

Az állományilletékes parancsnok köteles helyi intézkedésben meghatározni:

- a) az a)-c) alpont szerinti tilalom alá eső területeket,
- b) az átvevő személyt és a tárolásra kijelölt lemezszekrényt,
- c) azokat a helyszíneket, ahol a szolgálati célú telekommunikációs eszközzel való folyamatos elérhetőség hiányában a magáncélú telekommunikációs eszköz használata engedélyezhető,
- d) a magáncélú telekommunikációs eszköz időszaki és eseti engedélyezésének, valamint a korlátozási rendelkezések adminisztrálási és nyilvántartási rendszerét.

Nem ellenőrizhető a be- és kilépés során:

- a) állandó személyi védelemben részesülő állami vezető (a továbbiakban: védett személy) és a védelmét ellátó;
- b) a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó,
- c) a pártfogó felügyelő,
- d) a közjegyző, valamint
- e) az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó;
- f) a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy;
- g) diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező személyek.

Rendkívüli esemény gyors megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a Terrorelhárítási Központ, a Rendőrség, a Katasztrófavédelem és az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: közigazgatási szervek) tagjainak a bv. szerv területére történő beléptetése alkalmával, a bv. szerv személyi állománya ellenőrzést nem hajthat végre. Az Országos Mentőszolgálat tagjainak a közvetlen életveszély elhárítása érdekében történő beléptetése során is ugyanezt az eljárást szükséges alkalmazni. A belépő közigazgatási szerv beosztotti állományának illetékességét, létszámukat, az általuk alkalmazott, használt eszközök, anyagok legalitását a csoport vezetőjének felelőssége összesítve igazolni.

Ugyanez vonatkozik az országos parancsnok által elrendelt és megbízásából végrehajtott operatív akciókkal összefüggő be- és kiléptetések végrehajtására.

Átvizsgálás módja

- szemrevételezéssel és technikai eszközzel ellenőrizhető, indokolt esetben közvetlenül is átvizsgálható;
- az intézet területére be nem vihető tárgyak tekintetében tőlük szóbeli nyilatkozat kérhető;
- az ellenőrzéshez szolgálati kutya is igénybe vehető;
- a ruházat közvetlen átvizsgálását csak a személyi állomány belépő személlyel azonos nemű tagja végezheti.

A bv. szerv területére be nem vihető tárgyak tekintetében a beléptetésre váró személytől szóbeli nyilatkozatot is kérni kell. A beviteli tilalom alá eső eszközöket a belépni szándékozó személy önként, vagy a beléptetést végrehajtó személyi állomány tagjának felszólítására köteles a megőrzésre kijelölt helyen elzárni.

A bv. szerv területére belépő személy ruházatának, csomagjának közvetlen átvizsgálása *nem történhet megalázó, szemérem sértő módon*. A személyi állomány *azonos nemű tagja* a ruházatot külön átvizsgáló helyiségben *közvetlenül is átvizsgálhatja*.

Amennyiben az érintett személy az ellenőrzéshez nem járul hozzá, a belépését meg kell tagadni, ezzel egyidejűleg a helyszín azonnali elhagyására kell felszólítani, továbbá aki a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására a rendőrség segítségét kell kérni.

Abban az esetben, ha a belépni szándékozó személy a személyazonosságának igazolásában, a ruházata és személyi poggyásza átvizsgálásában nem működik közre, a bv. szerv területére történő beléptetését meg kell tagadni.

Nem léptethető be zavart állapotban lévő személy, továbbá aki az előzetes figyelmeztetés ellenére is tiltott tárgyat kísérel meg bejuttatni a bv. szerv területére.

Abban az esetben, ha a belépésre jelentkező személy közli, hogy "szívritmus mesterséges fenntartására szolgáló készüléket" visel és azt hivatalos irattal is igazolja, a ruházata csak kézzel vizsgálható át, technikai eszköz az ellenőrzéshez nem alkalmazható.

A bv. szerv területére belépni kívánó személy, aki beléptetése során közli, hogy egészségi állapota miatt életmentő gyógyszer tartására van szüksége és azt orvosi igazolás alapján hitelesen igazolni tudja, az abban megjelölt mennyiségű gyógyszert magánál tarthatja. Az érintettnek nyilatkoznia kell a gyógyszer felhasználási formájáról, továbbá annak ellenőrzését lehetővé kell tennie a személyi állomány részére.

Amennyiben a beléptetett személy olyan magatartást tanúsít, amellyel a fogvatartás rendjét és biztonságát megsérti, a bv. szerv területéről ki kell utasítani.

Azokban a bv. szervekben, ahol egymástól elkülönítetten működnek a személy-és gépjármű bejáratok, a gépjárműbejáratnál a személybejárat kapura meghatározott módon kell a ruházat és csomagátvizsgálást végrehajtani. A gépjármű bejárat kapun beléptetett gépjármű ellenőrzésével egy időben kell a járművel érkező személy(ek) átvizsgálását is elvégezni.

A járműveket és rakományukat biztonságtechnikai, illetve egyéb eszközök alkalmazásával (kamera, alvázvizsgáló tükör, létra stb.) - akár speciálisan kiképzett kutya igénybevétele mellett - alapos ellenőrzésnek kell alávetni. Ennek során vizsgálni kell a gépjármű motor-, utas-, és szállító terét, valamint alvázát is.

A bv. szerv területére belépő, futárszolgálatot teljesítő rendőr - a belföldi Állami Futárszolgálat tevékenységének szabályozásáról szóló 44/1998. (X. 14.) BM rendelet 7. § (3) bekezdése alapján - a személyazonossága megállapítása és lőfegyvere leadása után további ellenőrzés céljából nem tartóztatható fel, a ruházata, csomagja (futártáskája) nem ellenőrizhető. Amennyiben gépkocsival hajt be a területre, a jármű belseje nem kutatható át, tőle a be nem vihető tárgyak tekintetében szóbeli nyilatkozatot kell kérni.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a feladata ellátására feljogosító igazolvány, okmány, határozat, megbízólevél vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére.

A *védő* – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is jogosult hangfelvevő készüléknek a bv. szerv területére történő bevitelére.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy

- a jogszabályban meghatározott feladata végrehajtása, illetve
- a bv. szervezettel vagy a bv. szervvel kötött együttműködési megállapodásban foglaltak teljesítése érdekében léphet a bv. szerv területére.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a bv. szerv *azon területén tartózkodhat, ahol a feladata ellátásához jelenléte szükséges.*

A büntetés-végrehajtás felügyeletét *ellátó ügyész* a bv. szerv bármely területén tartózkodhat.

A védő, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a fogva lévő pótmagánvádló, illetve tanú érdekében eljáró ügyvéd;

- kirendelésről szóló határozat vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére.
- A belépést engedélyezni kell, ha a védő a meghatalmazásnak a fogvatartottal való aláíratása érdekében keresi fel az intézetet. A védő a meghatalmazásnak a Be. 47. § (2) bekezdése szerinti benyújtásáig a fogvatartottal csak ellenőrzés mellett beszélhet. Ha a bíróság a Be. 135. § (4) bekezdése alapján a védőt az eljárásból kizárta, az adott büntetőeljárásban nem engedélyezhető a kizárt védő bv. szerv területére történő belépése.

A védett személy és a védelmét ellátó be- és kiléptetése, személye, járműve és mozgásának biztosítása, a védelemhez szükséges eszközök bevitele a bv. szerv vezetője és a védelmet ellátó szervezet képviselője közötti előzetes egyeztetés szerint történik.

4. *A bv. szerv területéről kilépő személy ellenőrzésére a 2-3 pontokban foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.*
5. *A bv. szerv területére behajtó vagy onnan távozó járműveket át kell vizsgálni.*
6. *Amennyiben nem tesz eleget, a személy belépésének és a jármű behajtásának az engedélyezését meg kell tagadni, a kilépésre és a jármű kihajtására csak a szükséges intézkedések megtétele után kerülhet sor.*
7. *A bv. szerv rendjére és a biztonságára vonatkozó legfontosabb előírásokról szóban, illetve a részletes szabályokról - ideértve a be nem vihető tárgyak jegyzékét is - a belépni szándékozó személyeket írásban tájékoztatni kell.*
8. *A bv. szervek területére való belépés, a tartózkodás és a kilépés részletes szabályait, továbbá a bv. szerv területén hivatali (szolgálati) tevékenységet végző személyekre vonatkozó sajátos rendelkezéseket külön jogszabály tartalmazza.*

A be- és kilépés dokumentumai

Be- és kilépés témakörénél lényeges tisztázni azt, hogy mit köteles dokumentumként elfogadni a személy és gépjármű-bejáratú biztonsági felügyelő.

A be- és kilépésre jogosító okiratokat két nagy csoportra lehet osztani:

- közokirat,
- magánokirat.

Szolgálati igazolvány: (lehet hivatásos, vagy közalkalmazotti)

- a bv. szerv dolgozója,
- a bv. szervezet dolgozója szolgálati ügyben,
- más fegyveres rendvédelmi szerv dolgozója, pl. rendőrség.

Személyi igazolvány, (a kártya formátumú vezetői engedély) és egyszeri belépési engedély:

- az intézet területére belépni szándékozó polgári személy.

Ügyvédi igazolvány, valamint megbízólevél, meghatalmazás vagy kirendelő határozat:

- ügyvéd.

Ügyészi igazolvány: ügyész.

Bírói igazolvány: bíró.

Munkaadói igazolvány:

- bíróság, ügyészség dolgozója,
- közjegyző.

Útlevel:

- alapvetően a külföldi állampolgárok, illetve bárki, mert a személyazonosság megállapítására alkalmas.

Nyugdíjas igazolvány:

- a bv. szervezet nyugállományú tagjai.

Ha a nem magyar állampolgárságú fogvatartottat az illetékes külképviselet tagja nem az általános látogatási időben kívánja meglátogatni, akkor a látogatásra a bv. szerv vezetőjével előzetesen egyeztetett időpontban kerülhet sor. A nem magyar állampolgárságú fogvatartotthoz külföldről érkezett személy látogatását - a bv. szerv vezetőjének hatáskörében - soron kívül engedélyezni kell.

A be- és kiléptetés rendjét minden intézet és intézmény vezetője a helyi sajátosságok figyelembe vételével köteles helyi intézkedésben szabályozni. A helyi intézkedésben nem lehetnek ellentétesek a vonatkozó jogszabályokban rögzítettekkel.

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 98.§ (2) bekezdése szerint az országgyűlési képviselők képviselői jogosultság gyakorlása nem eredményezheti a bv. szervek rendeltetésszerű működésének sérelmét. A bv. szervek rendeltetésszerű működéséhez tartozik, hogy oda csak munkaidőben lehet belépni és bent tartózkodni. A TÜK irodákba, a fegyverszobákba történő belépésre, valamint a TÜK iratokba történő betekintésre külön szabályok érvényesek. Ezek tekintetben engedélyt kizárólag az országos parancsnok adhat.

A személybejárat biztonsági felügyelő feladata:

- a) a személybejárat kapu őrzése és védelme, a szolgálatteljesítési hely fegyveres biztosítása,
- b) a bv. szerv tulajdonának védelme,
- c) a be-, és kiléptetések végrehajtása, arról nyilvántartás vezetése, a belépési engedélyek kiállítása, ajtók működtetésére alkalmas belépő kártyák, kulcsok, illetve kitűzők és személyi riasztók kiadása-visszavétele,
- d) a kapu közelében csoportosulás, vagy más rendellenesség észlelése esetén jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tiszttal,
- e) a személybejárat kapun illetéktelen személy bejutásának, fogvatartott szökésének, valamint a bv. szerv biztonságára veszélyes eszközök, anyagok bevitelének, illetve a bv. szerv tulajdonát képező tárgyak jogtalan kivitelének megakadályozása,
- f) a belépő személy beléptetés megkezdése előtti tájékoztatása a beléptetési eljárás menetéről, a jogairól és kötelezettségeiről,

- g) érvényt szerezni a tiltó rendelkezéseknek, illetve alkalmazni a be- és kiléptetésre vonatkozó helyi rendelkezéseket,
- h) a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet 2. § (1a) bekezdésében foglalt kivétellel a be- és kilépő személyazonosságának, a belépés indokának, valamint a be- és kilépésre jogosító iratok ellenőrzése,
- i)
Hatályon kívül helyezte: 9/2019 OP szakutasítás, 2019.02.28.
- j) a be- és kilépők táskáinak, csomagjainak, ruházatának ellenőrzése, átvizsgálása, szükség esetén alkoholos befolyásoltságának ellenőrzése a vonatkozó rendelkezések szerint,
- k) a be- és kilépők ellenőrzésére szolgáló, rendszeresített berendezések, technikai eszközök alkalmazása,
- l) a fogvatartottakhoz érkező látogatók belépési jogosultságának, személyazonosságának ellenőrzése,
- m) a bv. szerv területén ideiglenes jelleggel dolgozó, nem a büntetés-végrehajtás alkalmazásában lévő személy(ek) be- és kiléptetése a bv. szerv vezetője által jóváhagyott engedély alapján,
- n) a beléptetés érdekében intézkedés az ügyintéző személy megkereséséről,
- o) az őrhelyen elhelyezett szolgálati okmányok pontos vezetése.

A személybejáratı biztonsági felügyelő a fogvatartottak be- és kiléptetése során megvizsgálja:

- a) az engedéllyel történő intézetelhagyás esetén a távozásra jogosító iratok, valamint visszaérkezéskor az azokon feltüntetett adatok valódiságát,
- b) az okmányok, valamint a számítógépes nyilvántartó rendszer alapján az intézetet engedéllyel elhagyni szándékozó, továbbá a szabadságvesztés megkezdésére vagy folytatására, és az elzárás végrehajtásának megkezdésére jelentkező, illetve a rendőrség által átkísért fogvatartott személyazonosságát,
- c) ha a fogvatartott szállítása, előállítás, illetve egészségügyi intézménybe való kihelyezése a személybejáratı kapun keresztül történik, akkor az erről szóló okmány valódiságát.

A gépjármű bejáratı biztonsági felügyelő feladata:

- a) megegyezik a személybejáratı biztonsági felügyelő feladataival (a gépjármű-kapura értelemszerűen alkalmazva),
- b) a gépjárművek be- és kiléptetésének végrehajtása,
- c) anyagszállításkor az okmányok vizsgálata, tárolása, a jogtalan szállítás megakadályozása, illetve ennek haladéktalan jelentése a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek,
- d) a be- és kihajtó jármű átvizsgálása, a vezetőfülke, az alváz-, valamint a jármű minden elrejtőzésre vagy anyagszállításra alkalmas egyéb részeinek ellenőrzése,

- e) a járműforgalmat zavaró személyről, járműről vagy egyéb körülményről azonnali jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak.

A személy-, illetve a gépjármű bejáratí biztonsági felügyelő a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet 2. § (1a) bekezdésében foglalt kivétellel a bv. szervbe érkező, onnan távozó személy be-, illetve kiléptetése előtt meggyőződik:

- a) a személy személyazonosságáról,
- b) a be- vagy kilépés jogosultságáról,
- c) a belépés okáról, arról, hogy az ügyintéző fogadja-e a belépésre jelentkezőt,
- d) a belépésre jogosító igazolvány, engedély, határozat meglétéről, érvényességéről, valódiságáról.

Abban az időszakban, amikor nincs személybejáratí-, illetve gépjármű-bejáratí biztonsági felügyelő, feladatait a szolgálatban lévő biztonsági tisztt, bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető által kijelölt biztonsági felügyelő látja el.

A jármű rakodásának ellenőrzése

A gépjármű kísérésével megbízott személynek a jármű bv. szerv területén való tartózkodása alatt meg kell akadályoznia, hogy

- a) a járművön fogvatartott elrejtőzzön,
- b) a szállítójegyen feltüntetettől eltérő mennyiségű vagy minőségű anyagot szállítsanak be-, illetve el a bv. szervből,
- c) a járművel érkező személy és bármely fogvatartott tiltott kapcsolatot létesítsen,
- d) tiltott tárgy a bv. szerv területére be-, illetve onnan kijusson,
- e) a jármű, vagy az azzal érkező személyek az engedélyezett útvonalat elhagyják, a bv. szerv számukra nem engedélyezett területére belépjenek.

6.

- a) **A biztonsági tevékenység differenciálásának fogalma, a kockázati csoportok meghatározása.**

Jogszábiályi háttér

- 2013. évi CCXL tv.
- 16/2014. IM rendelet,
- Biztonsági Szabályzat

A differenciálás fogalma

A biztonsági tevékenység differenciálása az egyik fontos alapelv, illetve komplex tevékenység, amely áthatja a büntetés-végrehajtás egészét a szakmai feladatok rendszerében. *Kifejezésre juttatja, hogy a fogvatartottak őrzését, felügyeletét és ellenőrzését az intézet típusának, biztonsági helyzetének, építészeti jellegének, elhelyezkedésének, környező lakossághoz való viszonyának és a fogvatartottak büntetés-végrehajtási fokozatának, elkövetett cselekmény jellegének, ítélet tartamának, veszélyességi szintjének, viselkedésének és személyiségének figyelembe vételével hogyan kell megszervezni.*

A *kockázatelemzés* olyan büntetés-végrehajtási szakmai tevékenység, amelynek során az elítélt vonatkozásában felmérésre és értékelésre kerül a kockázatcsoportok kockázati értéke.

Az elítélt befogadását követően, de az elhelyezésre kijelölt bv. intézet befogadási és fogvatartási bizottság ülését megelőzően el kell végezni az alábbi kockázatcsoportok felmérését:

- a) fogolyszökés és annak kísérlete,
- b) öngyilkosságra irányuló magatartás,
- c) önkárosítás,
- d) bármely személy elleni erőszakos cselekmény vagy annak kísérlete,
- e) a bűnözői, illetve a fogvatartotti szubkultúrában betöltött vezetői, szervezői, végrehajtói szerep, tevékenység, ha erre vonatkozóan információ áll rendelkezésre,
- f) pszichoaktív szerrel való visszaélés.

A felmérés során meghatározott kockázatcsoportokat külön-külön kell értékelni, amelynek alapján a kockázati érték magas, közepes vagy alacsony lehet. Az elítélt köteles együttműködni a visszaesési és fogvatartási kockázatok felmérését szolgáló eljárások során.

b) A fogvatartottak biztonsági kockázati besorolása

A *kockázatkezelés* olyan büntetés-végrehajtási szakmai tevékenység, amely során a meghatározott kockázatcsoportok felmérése alapján – figyelembe véve az elítélt reintegrációs szükségleteit és társadalmi helyzetét, valamint a fogvatartás rendjét és biztonságát veszélyeztető kockázati tényezőket – az egyéniesített fogvatartási programtervben foglalt teljesítését biztosítják és nyomon követik. A kockázatkezelés a szabadságvesztés teljes tartamára kiterjed, annak egyes elemei az elítélt teljesítményétől és eredményeitől függően módosulhatnak.

A fogvatartási és visszaesési kockázatok mérését célzó *prediktív* (előrejelző, következtető) mérőeszközök alkalmazását, valamint a szexuális bűnelkövetők részére felajánlott, a visszaesés valószínűségét csökkentő terápiás jellegű foglalkozásokat pszichológus bevonásával kell végezni.

A büntetés végrehajtása alatt különböző rezsimeket kell kialakítani, aminek során az alábbiakat kell teljesíteni:

- a megismerést követően az elítéltek klasszifikációja, típusba sorolása,
- az életfeltételek kialakítása az eltérő rezsimek, rezsimfokokozatok jellegének megfelelően,
- az elítéltek sajátosságaihoz igazodó bánásmód, kezelési elvek, módszerek kialakítása és alkalmazása.

Az elítéltek biztonsági kockázatának elemzése és besorolása

A Bv. tv. 97. § (5) bekezdésében meghatározott feladatok biztonságos végrehajtása érdekében minden elítélt esetében – a kockázatelemzés és értékelés részeként – el kell végezni a biztonsági kockázati besorolását, amely *magas, közepes vagy alacsony* szintű lehet. A kockázatelemzés során az elítéltről a fogvatartotti nyilvántartásban szereplő korábbi fogvatartása során megállapított biztonsági csoportba sorolására, az elkövetett fegyelemsértésekre és fenyegetésekre vonatkozó adatok is felhasználhatók.

Magas szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, akinél

- az elkövetett bűncselekmény jellege,
- a kiszabott büntetés tartama,
- bűnszervezetben vagy a fogvatartotti szubkultúrában betöltött szerepe,
- a bv. intézet rendjéhez és biztonságához való viszonya,
- korábbi fogvatartása során tanúsított magatartása vagy más személyi körülménye alapján megalapozottan feltehető, hogy adott helyzetben *a bv. intézet rendjét súlyosan sértő cselekményt, szökést, a saját vagy mások életét, testi épségét sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsítana*, és így a biztonságos fogvatartása *csak őrzéssel biztosítható*.

Közepes szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, akinél megalapozottan feltehető, illetve magatartása alapján megállapítható, hogy

- *a bv. intézet rendjével tudatosan szembe helyezkedik,*
- *az azzal kapcsolatos magatartási szabályokat megszegi,* és így a biztonságos fogvatartása *csak felügyelettel vagy őrzéssel biztosítható*.

Alacsony szintű a biztonsági kockázata annak az elítéltnak, aki

- *a bv. intézet rendjét várhatóan betartja,*
- *szökésétől vagy más bűncselekmény elkövetésétől nem kell tartani,* és így a biztonságos fogvatartása *általában ellenőrzéssel is biztosítható*.

7.

a) A biztonsági elkülönítés, a motozás, valamint a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása.

Jogsabályi háttér

- 2013. évi CCXL. tv.
- 16/2014. IM rendelet,
- Biztonsági Szabályzat.

Az intézkedések közül a legfontosabbak az ún. biztonsági intézkedések. Ezeket az intézkedéseket csak az elítéltekkel, illetve az egyéb jogcímen fogvatartottakkal szemben lehet alkalmazni. Tehát más, nem fogvatartott személyekkel szemben ezen intézkedések alkalmazására a jogalkotó nem ad lehetőséget.

Az elítélttel szemben alkalmazható biztonsági intézkedések az alábbiak:

- a) biztonsági elkülönítés,
- b) biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés,
- c) mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,
- d) elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása,
- e) elektronikus megfigyelési eszköz alkalmazása,
- f) motozás,
- g) biztonsági ellenőrzés, biztonsági vizsgálat és biztonsági szemle,
- h) az ajtók zárva tartásának elrendelése,
- i) egyes jogok gyakorlásának felfüggesztése.

A biztonsági intézkedések közös jellemzői:

- a) indokolt esetben több biztonsági intézkedés együtt is alkalmazható,
- b) csak elítélttel, valamint egyéb jogcímen fogvatartottal szemben alkalmazhatók,
- c) biztonsági elkülönítés, biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés, mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása, elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása csak az egyéni kockázatelemzés alapján alkalmazható,
- d) mozgáskorlátozó eszközt, motozást, biztonsági ellenőrzést, biztonsági vizsgálatot és biztonsági szemlét csak olyan személy alkalmazhat, akit arra kiképeztek.

A biztonsági elkülönítés

Az elítélt biztonsági elkülönítésére akkor kerülhet sor, ha

- a) a bv. intézet rendjét, biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyezteteti,
- b) csoportos ellenszegülésben vesz részt,
- c) az utasítás végrehajtását, a munkavégzést megtagadja, vagy

d) ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsít.

A biztonsági elkülönítés okait tekintve néhány megjegyzést mindenképpen tenni kell. A felsorolás nem teljesen logikus, ugyanis keverednek az általános és a speciális esetek. Az a) pontban meghatározott elrendelési ok lényegében mindent tartalmaz, ugyanis a legáltalánosabb kereteket határozza meg a jogszabály, másként megfogalmazva, ez a pont önmagában is elegendő lenne.

A többi pontnál sem lehet túl sok logikai kapcsolatot találni, ugyanis az utasítás megtagadás szintén egy általános meghatározás, míg a csoportos ellenszegülés, valamint a munkavégzés megtagadása konkrét cselekményt jelent. Minden esetre az a) pontban meghatározott ok lehetővé teszi, hogy lényegében minden olyan magatartás esetén alkalmazható az elkülönítés, amely súlyosan sérti vagy veszélyezteti a bv. intézet rendjét, vagy biztonságát.

Külön emelném ki a d) pontban meghatározott magatartást, mivel az egy igen speciális helyzet. Az ön- vagy közveszélyes magatartás csak addig biztonsági kérdés, amíg fizikailag nem kerül megakadályozásra a veszélyes magatartás. Amennyiben ez megtörténik – alapvetően mozgáskorlátozó vagy kényszerítő eszköz alkalmazásával, valamint az erre a célra kialakított helyiségbe történő behelyezéssel –, onnantól egészségügyi kérdéssé válik az esemény, amit elsősorban az orvosnak kell irányítania, felügyelnie, ellenőriznie.

A biztonsági elkülönítés *elrendelésére és megszüntetésére, meghosszabbítására* a bv. intézet parancsnoka vagy a személyi állomány általa megbízott tagja jogosult. Azonban a jelenlegi szabályozás szerint a parancsnok ezt a döntést *hivatali munkaidőben* – a bv. szerv vezetője által írásban meghatározott, több szakemberből (pl.: pszichológus, az érintett fogvatartott reintegrációs tisztje, a büntetés-végrehajtási és a biztonsági osztályvezető, az orvos/ápoló) álló bizottság vagy annak tagja javaslatára – hozza meg.

Hivatali munkaidőn kívül más a helyzet, ugyanis az elrendelésre a bv. szerv vezetőjének vagy az általa kijelölt személynek van joga. Arra nincs szabály, hogy a parancsnok által kijelölt más személy az ki lehet, így ez az adott intézetparancsnok diszkrecionális döntésén múlik, de a legkézenfekvőbb a szolgálatban lévő biztonsági tiszt.

A *megszüntetésre* ugyanazon szabályok vonatkoznak, mint az elrendelésre, azaz a parancsnok, vagy az általa megbízott személy jogosult rá. Azt azonban megjegyezném, hogy a megszüntetésre az elrendelőnél alacsonyabb beosztású személy nem jogosult, vagyis, ha a parancsnok rendelte el, akkor azt csak ő (illetve a jogkörében eljáró személy) szüntetheti meg, ugyanakkor az alacsonyabb beosztású által történő elrendelést a magasabb beosztású is megszüntetheti.

Az elkülönítés *tartamát* tekintve az, az elrendelésre okot adó körülmény megszűnéséig, de legfeljebb tíz napig tarthat, amit a bv. intézet parancsnoka egy alkalommal legfeljebb *tíz* nappal meghosszabbíthat. Az elkülönítés tartamába minden megkezdett nap beszámít.

Más a helyzet az *ön- vagy közveszélyes* magatartást tanúsító elítélttel. Ilyen esetben az elkülönítés legfeljebb *hat* óra időtartamú lehet. Az elkülönítés esetében különösen nagy jelentősége van a szükségesség *felülvizsgálatának*, ezért a Rendelet szigorú szabályokat határoz meg. A biztonsági elkülönítés indokoltságát – az ön- vagy közveszélyes magatartást kivéve – a bv. intézet parancsnoka vagy annak jogkörében eljáró személy

szükség szerint, de legalább *háromnaponta* köteles felülvizsgálni. Felhívnam a figyelmet arra, hogy a szükség szerinti felülvizsgálatot mindig az elkülönített személyiségéhez, aktuális állapotához kell igazítani, így az is indokolt lehet, hogy naponta többször is meg kell arról győződni, hogy nincs-e olyan körülmény, amely szükségessé teszi a felülvizsgálatot, pl. megnövekszik az öngyilkosság veszélye. Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítélt esetében a szükségességet *két óránként* kell felülvizsgálni.

Összevont munkaszüneti napok esetén a biztonsági elkülönítés indokoltságát, az erre jogosult személy távollétében – a parancsnok megbízása alapján – a biztonsági tiszt elvégezheti, amennyiben nem ő volt az elrendelő. Ebben az esetben a felülvizsgálatot elvégző személy döntéséről jelentést köteles tenni a parancsnok részére.

A biztonsági elkülönítésre *okot adó körülmény megszűnésével* a biztonsági intézkedést *haladéktalanul meg kell szüntetni*. Ez generális követelmény, amennyiben megszűnik az ok, az által a jogalap is megszűnik, így azonnal meg kell szüntetni az intézkedést is.

A biztonsági elkülönítés alatt számos *szigorítást* határoz meg a Rendelet, így az elítélt

- a) állandó felügyelet alatt áll,
- b) az intézet területén engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani,
- c) látogatójával biztonsági beszélőfülkében vagy biztonságtechnikai eszközön keresztül érintkezhet,
- d) az intézet csoportos művelődési, sportolási és szabadidő eltöltésének lehetőségeit nem veheti igénybe,
- e) önképzést folytathat,
- f) saját ruhát nem viselhet,
- g) magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható.

A fent meghatározott korlátozások együttesen vagy külön-külön alkalmazhatók, amiről az elrendelőnek *írásban* kell határoznia a biztonsági elkülönítés elrendelésével egyidejűleg.

A biztonsági elkülönített elhelyezése

A biztonsági elkülönítés alapvetően az elítélt külön az e célra szolgáló helyiségben történő elhelyezése. Azonban előfordulhat az is, hogy nem kell az elhelyezést megváltoztatni, ha az elítélt egyszemélyes zárkában van, és ez a biztonsági elkülönítés célját nem veszélyezteti.

Az elkülönítésre magánelzárás végrehajtására kialakított zárka is igénybe vehető, de ebben az esetben az elítélt részére a 4. mellékletben meghatározott felszerelési tárgyakat biztosítani kell.¹⁹

¹⁹ Állandó berendezési és felszerelési tárgyak:

- 1.1. rögzített kemény fekhely,
- 1.2. rögzített ülőke,
- 1.3. hulladékátroló.
- 2. A takaródótól az ébresztőig:
 - 2.1. takaró és takaróhuzat,
 - 2.2. párna és párnahuzat,
 - 2.3. matrac és matrachuzat,

Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítéltet az erre a célra kialakított helyiségben kell elhelyezni, és haladéktalanul intézkedni kell orvosi vizsgálata iránt. Az elkülönítésére szolgáló helyiséget olyan *nagyságúra* kell kialakítani, amely nem teszi lehetővé a kitámasztással történő mászást, továbbá *burkolata* (oldalfal, padozat) legyen képes megakadályozni a dühöngő személy önkárosító sérülését. A helyiségnek rendelkeznie kell *előtérrel*, *kamerával*, valamint *füstérzékelővel*, továbbá abban berendezési és *felszerelési tárgy* nem lehet. A helyiséget a használatba vételkor folyamatosan meg kell *világítani*, valamint a fogvatartottat olyan *ruházatban* kell behelyezni, amely kizárja az élet kioltásának önfojtással való lehetőségét.

Tájékoztatási kötelezettség

Az elítéltet az *elrendelő* köteles *írásban* tájékoztatni a biztonsági elkülönítés tartama alatti *korlátozó intézkedések* bevezetéséről, a *jogairól* és a *kötelezettségeiről*. A tájékoztatást a biztonsági elkülönítés elrendelését követően *haladéktalanul* meg kell tenni, amelynek tudomásulvételét az elítélt aláírásával igazolja. Ha az elítélt az aláírást megtagadja, a tájékoztatás megtörténtét két tanú aláírásával kell igazolni. Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítélt tájékoztatását szóban, a személyi állomány két tagja jelenlétében kell végrehajtani. Büntetőeljárás alatt álló elítélt az ahhoz kapcsolódó jogainak gyakorlásában a biztonsági elkülönítés alatt sem korlátozható.

A dokumentálás

A biztonsági elkülönítésről "Biztonsági elkülönítési lap"-ot kell kiállítani, amelyet az ügykezelési szabályok betartásával kell kezelni. Eredeti példányát az elkülönítés megszüntetése után az irattárban, fénymásolatát a fogvatartott reintegrációs iratanyagában kell elhelyezni. A biztonsági elkülönítési lap *tartalmazza* az elítélt személyes adatait, a végrehajtási fokozatát, a biztonsági kockázati besorolását, az elkülönítésre kijelölt zárkat, az elrendelés okát, története kényszerítő eszköz alkalmazás, ha igen annak időtartamát, az alkalmazott mozgáskorlátozó eszközt, annak időtartamát, az elrendelés időpontját, az elrendelő aláírását, a fogvatartott tájékoztatását és orvosi véleményt. A biztonsági elkülönítés során az orvosnak további ellenőrzési kötelezettsége van, amit szintén rögzíteni kell a lapon, ugyanakkor az nincs meghatározva, hogy milyen időközönként kell ezt megtennie. Továbbá a felülvizsgálatok eredményét, időpontját, és a felülvizsgálatot

2.4. lepedő.

3. Az elítélt tisztálkodási kellékei:

3.1. törülköző,

3.2. fogmosó pohár, fogkefe, fogkrém,

3.3. szappan,

3.4. fésű,

3.5. borotválkozási felszerelés,

3.6. toalettpapír, nőknek egészségügyi vatta, tampon, egészségügyi betét.

4. Műanyag pohár, műanyag evőeszköz, törülőkendő.

5. Vallási kegytárgy és imakönyv.

végrehajtó nevét is be kell jegyezni a dokumentumba, amit szükség szerint, de legalább háromnaponként végre kell hajtani. Végül tartalmaznia kell az alkalmazás jogszerűségének kivizsgálásáról szóló döntést, majd a megszüntetés okát és idejét. A biztonsági elkülönítést a fogvatartotti nyilvántartási rendszerben *rögzíteni kell*.

Előfordulhat, hogy az elkülönített fogvatartottat el kell szállítani, ilyenkor az elkülönítést meg kell szüntetni. A fogvatartott szállítása miatt megszüntetett biztonsági elkülönítésről a szállítmányvezetőt, valamint a fogadó bv. szervet a biztonsági elkülönítési lap fénymásolt példányának átadásával kell tájékoztatni.

A biztonsági elkülönítéssel kapcsolatos feladatokat, hatásköröket és a végrehajtási rendet a *bv. szerv vezetője intézkedésben köteles szabályozni*.

A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazása

Az elítéltek mozgáskorlátozása az egyik legtisztább preventív intézkedés. Amennyiben a *bilincs kényszerítő eszközként való alkalmazásának törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn*, az elítélt mozgásának a korlátozása azonban a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmény *megelőzése érdekében* szükséges, mozgáskorlátozó eszközként bilincs vagy a *végtagra* helyezett, testi sérülést nem okozó *más* eszköz alkalmazható.

A mozgáskorlátozó eszközök

Mozgáskorlátozó eszközként – testi sérüléssel nem járó módon – rögzítő övvel vagy anélkül *bilincs*, *vezetőbilincs* vagy a végtag rögzítésére alkalmas *más* eszköz alkalmazható. A bilincs alapvetően az ún. patentbilincs lehet, amit a kezekre lehet helyezni, továbbá alkalmazható a lábbilincs is, ami a lábak mozgását korlátozza. Abban az esetben – ez nagyon ritkán fordulhat elő – ha nem áll rendelkezésre rendszeresített bilincs, alkalmazható más olyan eszköz is, amely alkalmas a végtagok rögzítésére. De nagyon fontos, hogy csak olyan eszköz lehet, amely az alkalmasság mellett, *nem okoz* nagyobb *testi sérülést*, mint a rendszeresített eszközök.

Az intézkedés időtartama

Ezen intézkedés alkalmazásánál különösen nagy szerepe van az *időtartamnak*, ezért szigorúan csak az intézkedésre okot adó körülmény *megszűnésig* tarthat, de *folyamatosan* legfeljebb *tizenkét* óra időtartamra alkalmazható, és addig is csak akkor, ha az elítélt egészségi állapota azt megengedi. Ugyanakkor bizonyos esetekben mégis előfordulhat az, hogy a 12 óra nem elégséges – pl. szállítás, előállítás közbeni baleset, vagy egy katasztrófa helyzet, stb. – ezért a jogalkotó lehetőséget ad a *12 órás időtartam áttörésére*, amennyiben az elítélt bv. intézeten *kívüli kísérése vagy őrzése* teszi azt szükségessé. További kapcsolódó szabály, hogy a 12 óra leteltével az *újból* alkalmazásnak csak 2 óra elteltével lehet helye.

A differenciált alkalmazás

A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásáról szóló döntést az érintett elítélre vonatkozó adatok és információk alapján kell meghozni, amelynek során figyelembe kell venni az elítélt biztonsági kockázati besorolását és a kockázatelemző és értékelő összefoglaló jelentés tartalmát is. Azaz lényegében *minden olyan adatot értékelni kell*, amellyel a bv. intézet rendelkezik, illetve hozzá tud jutni. A mozgáskorlátozó eszköz alkalmazása során különös tekintettel kell lenni a *törvényes bánásmód* és az *emberi méltóság* tiszteletben tartására. A mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásával kapcsolatban az egyik legrendezetlenebb kérdés az eszközök *felhelyezésének és levételének* módja.

A mozgáskorlátozó eszközt *utasításra* vagy *saját elhatározásból* lehet alkalmazni, amit minden esetben írásban kell rögzíteni. Ha a személyi állomány tagja saját elhatározásból alkalmaz mozgáskorlátozó eszközt, annak indokoltságát a bv. intézet parancsnoka nyolc napon belül köteles kivizsgálni.

A helyi intézkedésben rendelkezni kell a szóbeli utasításra, saját elhatározásból történő alkalmazás dokumentálásának módjáról, a mozgáskorlátozás indokoltságának vizsgálatát valamennyi esetben a bv. szerv vezetője végzi.

A mozgáskorlátozás az esetek többségében utasításra kerül alkalmazásra, ami feltételezi azt, hogy a vezető alapos mérlegelés után hozta meg a döntését. Ugyanakkor előfordulhat olyan helyzet is, amikor a végrehajtói állomány tagjának saját – általában azonnali – döntést kell hoznia az alkalmazásról pl. egy testi kényszer alkalmazását követően. Ilyen esetekben – mivel egy ad hoc döntésről van szó – indokolt az utólagos jogszerűségi vizsgálat.

A mozgáskorlátozás elrendelése és megszüntetése

Mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásának, előállítás esetén pedig a vezetőbilincs és a lábbilincs elrendelésére és megszüntetésére a bv. intézet parancsnoka vagy az által kijelölt személy jogosult. Ezen intézkedés esetében sem került meghatározásra, hogy kit jelölhet ki, azaz bárki lehet. Természetesen a logikus az osztályvezetői, illetve biztonsági tiszti szint felhatalmazása.

A mozgás korlátozása történhet:

- a kezek előre vagy hátra bilincselésével,
- két vagy több személy egymáshoz rögzítésével,
- bilincs és bilincsrögzítő öv együttes alkalmazásával,
- vezetőszárral ellátott bilincstag (vezető bilincs), valamint
- egyéb, a végtag rögzítésére alkalmas eszköz használatával is.

A bilincselés módját az intézkedő az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy:

- a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszert követően kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet támadástól, illetve szökéstől,
- b) lábbilincselés, illetve kéz- és lábbilincselés együttes alkalmazása akkor indokolt, ha a fogvatartottról feltételezhető, hogy önmagában vagy másban kézbilincs alkalmazása esetén is kárt tud okozni, vagy szökési szándéka feltételezhető,
- c) tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a fogvatartott további önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható, illetve az önkárosító állapot az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló helyiségbe helyezés szükségességét nem éri el, vagy nem áll rendelkezésre,
- d) a fogvatartott további önkárosítás megakadályozása céljából történő tárgyhoz bilincselését kizárólag kamerával ellátott egyszemélyes elkülönítésre szolgáló zárkában lehet végrehajtani, a rögzítést a fogvatartott veszélyességi fokának figyelembevételével, végső esetben háton fekvő helyzetben, a kezek és lábak egyidejű rögzítésével, illetve a fej védelmét szolgáló védőeszköz felhelyezésével kell elvégezni,
- e) a tárgyhoz bilincselés időtartama alatt a fogvatartott óránkénti egészségügyi kontrolljáról gondoskodni kell,
- f) amennyiben a tárgyhoz bilincselés alkalmazásának feltételei két óra folyamatos időtartamnál tovább állnak fenn, akkor - az embertelen, megalázó bánásmód elkerülése érdekében - a tárgyhoz rögzítést meg kell szüntetni, ezzel egyidejűleg biztonsági elkülönítést kell elrendelni, és a fogvatartottat az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló helyiségben kell elhelyezni,
- g) az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló helyiségből történő kihelyezést követően - amennyiben a fogvatartott magatartása újból indokolttá tenné - adott napon a tárgyhoz bilincselést már nem lehet ismételten végrehajtani, ebben az esetben a fogvatartottat vissza kell helyezni az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló helyiségbe,
- h) amennyiben a tárgyhoz bilincselés végrehajtása a bv. szerv területén kívül válik szükségessé, abban az esetben a vonatkozó - fogvatartottak bv. intézetén kívül történő előállításáról szóló - szakutasításban foglalt meghatározások szerint kell eljárni,
- i) a fogvatartott tárgyhoz bilincselésének esetszámait az intézet az év végi adatszolgáltatásainak jelentése során köteles megjeleníteni, továbbá a tárgyhoz rögzítés időpontjában a BVOP főügyeletére jelentést tenni;

j) a fogvatartott tárgyhoz bilincselését a bv. szerv vezetője által kijelölt szakterületi vezető rendelheti el, hivatali munkaidőn kívül, amennyiben az időveszteség a fogvatartott testi épségét veszélyeztetné, abban az esetben az elrendelés átruházható a szolgálatban lévő biztonsági tisztre.

Ha az elítélt meghatározott helyen tartása másként nem biztosítható – a járművön való szállítást kivéve – átmeneti intézkedésként végtagja tárgyhoz is rögzíthető. Szállításkor az elítéltet tilos tárgyhoz rögzíteni, valamint kezeit hátra bilincselni. Ez alól kivételt képez, ha a jármű valamilyen ok miatt hosszabb időre várakozásra kényszerül és a biztonságos őrzés más módon nem biztosítható. Teljes a tilalom az elítélt foglalkoztatása során, ilyen helyzetben nem lehet mozgáskorlátozó eszközt alkalmazni.

A motozás

A motozás – a mozgáskorlátozáshoz hasonlóan – szintén egy tisztán preventív jellegű biztonsági intézkedés. A rendkívüli események jelentős részénél fontos szerepe van a megfelelő eszköz meglétének, ezért a motozás rendszeres és szakszerű alkalmazásával jelentős mértékben meg lehet előzni azokat.

A motozás céljaként az alábbiak határozhatók meg:

- a fogvatartás rendjét vagy biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése vagy megakadályozása,
- rendkívüli esemény elkövetésére alkalmas tárgyak előtalálása,
- tiltott tárgyak felkutatása,
- büntetőeljárással vagy fegyelmi eljárással összefüggő tárgyi bizonyítási eszközök megszerzése.

A motozás funkciójából adódóan a leggyakrabban végrehajtandó intézkedésről van szó, lényegében ahol fogvatartott előfordul, ott motozni is kell. Ezért a személyi állománynak ezt az intézkedést kell a legszélesebb körben ismernie.

Elméletei és gyakorlati szabályok

A büntetés-végrehajtásnál fogvatartott személyek motozása teljes körű, azaz magában foglalja a *test teljes felületét, a teljes ruházatot, a test üregeket, továbbá a személyes használati tárgyakat*. Ezen részterületeket külön-külön is lehet alkalmazni, de lehet együtt is, ez esetben teljes motozásról beszélhetünk. A motozás alapvetően kézzel hajtható végre, ez a leggyakoribb módszer, de alkalmazható az erre a célra kifejlesztett és rendszeresített technikai eszköz – kézi fémkereső, kapukeretes fémkereső, csomagvizsgáló – valamint speciális esetekben – kábítószer, vagy robbanó anyag előtalálására – kiképzett szolgálati kutya is.

A motozás végrehajtása során fizikai kapcsolatba kerül egymással a motozó és a motozott személy ezért a jogalkotó meghatározott néhány alapszabályt, melyeket minden esetben be kell tartani.

Az elítélt motozását – ide nem értve a motozásnál közreműködő orvost, valamint a technikai eszközzel történő ruházátátvizsgálást – csak az elítélttel *azonos nemű* személy végezheti. Az azonos neműség követelménye tehát alapvető, ugyanakkor van két olyan

helyzet, amikor a szabály nem érvényesül. Az egyik kivétel az orvos, aki a testüregek átvizsgálásánál kap kizárólagos szerepet, ugyanis a szájúreg szemrevételezéssel történő ellenőrzésének kivételével testüregét csak orvos vizsgálhat át. Itt az orvos esetében nem kell a nemiséget figyelembe venni, mivel ő a nemétől függetlenül jogosult és köteles az intézkedést végrehajtani. A másik kivétel a technikai eszközzel történő motozás, ahol nem szükséges a motozott személy testével való kontaktus, mivel a kézi fémkereső 10-15 cm távolságból is képes érzékelni a fémeket.

A motozás nem történhet *megalázó, szeméremsértő* módon. A két jelzőben sok hasonlóság van, mindkettő egy ösztönszerű tartózkodás, szégyenkezés a szokásba, illembe ütköző, különösen a nemi élettel kapcsolatos dolgokban. Ezért a motozás során nagy hangsúlyt kell arra fektetni, hogy olyan körülményeket teremtsünk, amelyben sem a helyszín, sem a jelenlévők száma, személye, a testhelyzet, stb. ne váltson ki megalázó, szeméremsértő érzést.

A *szájüreg* szemrevételezéssel történő ellenőrzését a bv. intézet állományának az elitétől eltérő nemű tagja is végrehajthatja. A kivétel indokaként több szempont is megnevezhető. Egyfelől biztonsági szempontból van kiemelkedő szerepe, ugyanis számos esetben derült arra fény, hogy a fogvatartottak a szájukba rejtettek olyan tárgyakat – bilincs nyitására alkalmas eszköz, támadásra, önkárosításra alkalmas eszköz, szökést segítő tervrajz, stb. – amelyek jelentősen megkönnyítik egy-egy rendkívüli esemény elkövetésének lehetőségét. Továbbá azt is meg kell említeni, hogy ezen testüregbe lehet a leggyorsabban elhelyezni és onnan kivenni a tiltott tárgyakat.

Másfelől a szemrevételezés nem azonos a vizsgálattal, azaz nem jelent mást, mint hogy az ellenőrzést végző betekinthet a fogvatartott szájüregébe. Amennyiben ott bármilyen gyanús dolgot észlel, két dolgot tehet: felszólítja a fogvatartottat arra, hogy vegye ki a szájából az oda rejtett dolgot, vagy ennek eredménytelensége esetén orvoshoz kíséri, aki már teljes körű vizsgálatot végezhet, így a szájüregbe bele is nyúlhat.

A motozással kapcsolatos intézeti feladatokat, a végrehajtás rendjét, módszereit a bv. szerv vezetője intézkedésben köteles szabályozni. A személyi állomány tagjának konkrét feladatát ór- vagy szolgálati utasításban, munkaköri leírásban, illetve annak biztonsági mellékletében kell meghatározni.

A motozás végrehajtása során fokozott figyelmet kell fordítani a *helyszín* és a *módszer* megválasztására. Célszerű kihasználni a váratlanság lélektani hatását, ugyanakkor fel kell készülni az intézkedés alá vont személy esetleges támadására vagy ösztönszerű viselkedésére. A végrehajtás során a fogvatartott személyiségi – különösen a szeméremhez, intimitáshoz – kapcsolódó jogait csak indokolt esetben és kizárólag az intézkedés jogszerű céljának eléréséhez szükséges mértékben lehet korlátozni. A mellett, hogy bizonyos esetekben váratlanul is végre kell hajtani a motozást, az esetek többségében mégis tudni fogja a fogvatartott azt, hogy meg fogják motozni. Annak elkerülése végett, hogy az intézkedés esemény nélkül végrehajtásra kerüljön az érintett személyt *előzetesen figyelmeztetni kell* a motozás végrehajtására, és az együttműködő magatartásra, továbbá ajánlott megkérdezni, hogy van-e nála valamilyen tiltott eszköz, vagy tárgy. A motozás során kerülni kell az indokolatlan károkozást. A szívritmus-szabályozóval élő fogvatartott technikai eszközzel nem ellenőrizhető.

A ruházat átvizsgálás történhet:

- a) a fogvatartotton lévő ruházat tapintásos módszerrel való végrehajtásával,
- b) a ruházat levételére irányuló utasítást követően, a levett ruházat, tapintásos módszerrel, technikai eszközzel, vagy speciálisan kiképzett szolgálati kutyával való végrehajtásával.

A felsorolt elemek önállóan és együtt is alkalmazhatók.

Ha a testfelület és ruházat átvizsgálására – amennyiben a ruházat nem kerül levételre – irányuló motozás kézi fémkereső alkalmazásával történik, a fogvatartottal ellentétben nemű személy csak úgy hajthatja végre a vizsgálatot, hogy a technikai eszköz semmilyen fizikai kontaktusba nem kerülhet a vizsgálat alá vont személy testével, ruházatával.

A testüreg orvos általi átvizsgálásának *biztosítását* csak a *megmotozottal azonos nemű* és az intézkedés biztonságos végrehajtásához *szükséges létszámú személyzet végezheti*. A vizsgálat során a személyi állomány biztosítási feladatokat végrehajtó tagja(i) a helyiségben csak indokolt esetben lehet(nek) jelen.

A motozást lényegében bármikor végre lehet hajtani, de vannak bizonyos helyzetek, amikor a szabályozás kötelezővé teszi, így

- befogadáskor és visszafogadáskor,
- zárkába, lakóhelyiségbe helyezés előtt,
- elkülönítés, magánelzárás, biztonsági zárkába- vagy részlegre helyezés előtt,
- szállítás, előállítás előtt és után,
- foglalkoztatásra indulás előtt, foglalkoztatás befejezésekor és a körletre visszaérkezéskor,
- biztonsági vizsgálat, biztonsági szemle során,
- látogatás előtt és után,
- szabadon bocsátás előtt,
- ha feltételezhető, hogy tiltott tárgyat tart magánál.

A bv. szerv vezetője a személymotozást a fentiekben túl más esetekben is elrendelheti, így különösen:

- csoportos rendezvény előtt és után,
- meghallgatás, kihallgatás előtt és után,
- szabadlevegőn tartózkodás előtt és után,
- munkavégzés közben, előtte és utána,
- eltűnt tárgy, eszköz, anyag felkutatása érdekében.

Az elítélt személyes tárgyainak átvizsgálása során, az elítéltnél nem tartható tárgyak elvételéről, illetve megsemmisítéséről jegyzőkönyvet kell felvenni.

A motozás során feltalált eszközöket, tárgyakat oktatási céllal érdemes összegyűjteni, továbbá a felfedett rejtekhelyeket indokolt fényképpel vagy videó felvétellel dokumentálni.

b) A biztonsági ellenőrzés-, vizsgálat-, szemle, az elektronikus távfelügyeleti eszköz, valamint az elektronikus megfigyelési eszköz.

A biztonsági ellenőrzés-, vizsgálat-, szemle alkalmazása

Biztonsági ellenőrzést a zárkákban, a lakóhelyiségekben, a munkaterületeken, az egészségügyi helyiségekben és az elítéltek tartózkodására szolgáló egyéb helyiségekben naponta kell végrehajtani. A napi egyszeri végrehajtás kötelező, de természetesen lehet többször is, illetve bizonyos esetekben (munkáltatás) a szabályozás is megköveteli a többszöri elvégzését. A biztonsági ellenőrzés célja a *rongálások*, valamint a *fogolyszökés előkészületének* felderítése, azaz nem a tiltott tárgyak előtalálása. Az ellenőrzés kiterjed a nyílászáró szerkezetek, a berendezési- és felszerelési tárgyak állapotára, a falak, a mennyezet, a padozat és a rácsok épségére is.

A fogvatartottak munkáltatására szolgáló helyiségek vonatkozásában a munkakezdés előtt és annak befejezése után a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint kell elvégezni. Fokozott figyelemmel és körültekintéssel kell a biztonsági ellenőrzést végrehajtani a magas biztonsági kockázatú fogvatartottak körletrészn, zárkáiban és munkahelyein. Az ellenőrzést a zárkákban és a lakóhelyiségekben a körletfelügyelő, a munkahelyeken a foglalkoztatási biztonsági felelős, más helyiségekben (kórterem, tanterem, stb.) a bv. szerv vezetője által meghatározott személyek kötelesek végrehajtani. A biztonsági ellenőrzés végrehajtójának nevét, a végrehajtás idejét és tapasztalatait a bv. szerv vezetője által meghatározott módon *dokumentálni* kell. Általános szabály, hogy az ellenőrzés végrehajtásánál *elítelt nem lehet jelen*, ezért a gyakorlatban olyan időpontokat ajánlott megválasztani, amikor a fogvatartott – más napirendi pont végrehajtása miatt – nincs a helyiségben, vagy ha ez nem lehetséges, akkor az ellenőrzés idejére – megfelelő felügyelettel –, más helyiségbe kell az elítélteket áthelyezni.

A *biztonsági vizsgálat* a napi biztonsági ellenőrzéseken túl, a bv. intézet biztonságának fenntartására, a rendkívüli események megelőzésre, megszakítására, felszámolására a bv. intézet területei, helyiségei vonatkozásában alkalmazható biztonsági intézkedés. A végrehajtása nincs időponthoz kötve, azt a nap bármely szakában lehet alkalmazni, ugyanakkor a jogszabályban meghatározott *pihenőidőn belül csak halaszthatatlan esetben végezhető*.

A biztonsági vizsgálat *célja* a fogvatartás rendjét vagy biztonságát sértő vagy veszélyeztető, *tiltott tárgyak felkutatása*. A vizsgálatnak *ki kell terjednie* az elítelt személyes használati *tárgyainak*, valamint az *elítelt által használt helyiségek* átvizsgálására. A vizsgálattal egyidejűleg az elítelt *motozását is* végre kell hajtani. Ha az *elítelt* a személyes használati tárgyainak az átvizsgálásánál *nincs jelen*, az intézkedést – jegyzőkönyv felvétele mellett – *két tanú* jelenlétében kell végrehajtani. A jegyzőkönyv egy példányát az elíteltnek át kell adni.

A biztonsági vizsgálattal szemben támasztott alapvető követelmény a *rendszeresség*, a *kiszámíthatatlanság* és a *hatékonyság*. Fontos, hogy a végrehajtás tervezésekor ne jusson ki információ az illetéktelenek felé, mert akkor elveszik a váratlanság ereje, minek következtében a hatékonyság is jelentősen csökken. A biztonsági vizsgálatok szervezéséért és végrehajtásáért a biztonsági osztályvezető, valamint a munkáltatás-biztonsági vezető a felelős. A vizsgálatról jelentést kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell a vizsgálat célját, idejét, helyét, a végrehajtók létszámát, a megállapításokat, a tett és a javasolt intézkedéseket.

A biztonsági vizsgálat végrehajtásának helyi szabályait (gyakoriság, végrehajtók létszáma, eljárás tiltott tárgyak előtalálásakor, stb.) a bv. szerv vezetője határozza meg.

A bv. intézet valamennyi helyiségére és létesítményére kiterjedően – szükség szerint, de legalább négyhavonta – minden bv. intézetben *biztonsági szemlét* kell tartani. A biztonsági szemle célja a biztonságra veszélyes körülmények felderítése, valamint az elítélt birtokában lévő tárgyak egyidejű és teljes körű ellenőrzése. Tehát a szemle egy komplex, az intézet biztonsági rendszerét veszélyeztető körülmények felkutatására irányuló intézkedés, ami magában foglalja mind az ellenőrzés, mind a vizsgálat során végrehajtandó feladatokat is. Ezért a szemlének a bv. szerv valamennyi helyiségére és létesítményére, így a fogvatartottaktól elzártakra (személyzet irodái, vállalkozásoknak bérbe adott helyiségek, stb.) is ki kell terjednie.

A biztonsági szemlét – figyelemmel a jogszabályban meghatározott időtartamra, a végrehajtási fokozathoz és a rezsimhez igazodóan – a bv. szerv vezetője által meghatározott időpontban és létszámmal kell végrehajtani. A szemle előkészítésével, vezetésével, a dokumentumok összeállításával a biztonsági osztály vezetőjét, a bv. gazdasági társaságnál a munkáltatás-biztonsági vezetőt kell kijelölni. A szemlére is igaz az eredményesség követelménye, de mivel a végrehajtása igen nagy előkészületek igényel, különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a tervezés során keletkező adatok, információk zártan kezelésére.

A biztonsági szemle végrehajtásáról és tapasztalatairól jegyzőkönyvet kell felvenni, a feltárt hiányosságok jelentős száma vagy súlyossága esetén pedig a megszüntetést előirányzó intézkedési tervet is kell készíteni. Jóváhagyásáról a bv. szerv vezetője rendelkezik. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az előző szemle során feltárt, de még meg nem szüntetett hiányosságokat és annak okait is.

Ha a biztonsági ellenőrzés, biztonsági szemle vagy átfogó biztonsági vizsgálat során az elítélt személyes tárgyai között az elítéltnél nem tartható tárgyat találnak, annak elvételéről, illetve megsemmisítéséről jegyzőkönyvet kell felvenni.

A fent megnevezett intézkedéseken felül minden bv. szervnél évente legalább egy alkalommal a biztonsági rendszer valamennyi elemére kiterjedő, *átfogó biztonsági vizsgálatot* kell tartani.

Az átfogó biztonsági vizsgálat célja a biztonsági rendszer elemeinek bizottság általi elemzése, a szabályozás, a működtetés és a biztonsági feladatok végrehajtási tapasztalatainak értékelése.

Az átfogó biztonsági vizsgálat végrehajtási tervének összeállítását, a vizsgálat témaköreit a bv. szerv biztonsági rendszer leírásának fejezetei szerint kell meghatározni. Az átfogó biztonsági vizsgálat előkészítéséért a biztonsági osztályvezető és a munkáltatás-biztonsági vezető, vezetéséért a bv. szerv vezetője a felelős. A vizsgálat vezetése alárendeltre nem ruházható át. Az átfogó biztonsági vizsgálatot bizottság által kell végrehajtani. A bizottság munkájában – amikor az a bv. gazdasági társaságot is vizsgálja, elemzi – a bv. gazdasági társaság vezetője is köteles részt venni. A bizottság megállapításairól és annak alapján tett intézkedésekről jegyzőkönyvet kell készíteni.

Ezen intézkedések – különösen a biztonsági szemle – végrehajtása igen nagy plusz létszámot és bizonyos esetekben speciális eszközöket igényelhet. Ezért együttműködési megállapodásban szabályozottak alapján az átfogó biztonsági vizsgálat végrehajtásában más bv. intézet vagy más rendvédelmi szerv tagja is részt vehet.

A biztonsági ellenőrzés-, vizsgálat-, szemle, valamint az átfogó biztonsági vizsgálat végrehajtása alapján készülő iratokat az ügykezelési szabályok szerint kell iktatni és eredeti példányaikat az irattárban kell őrizni. A jelentést, a jegyzőkönyvet és az intézkedési tervet a feladat elvégzését követő 10 munkanapon belül el kell készíteni.

A meghatározott feladatokat az érintettek szolgálati utasításában munkaköri leírásában, vagy a munkaköri leírás biztonsági mellékletében rögzíteni kell.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz az elítélttel szemben alkalmazható olyan biztonsági intézkedés, amely alkalmas az elítélt bv. intézeten kívüli mozgásának és tartózkodási helyének technikai rendszer általi nyomon követésére.

Az elítéltek intézeten kívüli mozgásának nyomon követése érdekében elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazható

- a) az elítélt bv. intézet területén kívül történő foglalkoztatása,
- b) a nem a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézményben (a továbbiakban: egészségügyi intézmény) elhelyezett elítélt őrzése, felügyelete,
- c) a súlyos beteg közeli hozzátartozóját meglátogató elítélt felügyelete,
- d) a közeli hozzátartozója temetésén részt vevő elítélt felügyelete,
- e) csoportos kimaradás felügyelete

esetén.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz *alkalmazásáról* – egyéni kockázatelemzés alapján – a *bv. intézet parancsnoka* a bv. intézet ideiglenes elhagyását engedélyező határozatában dönt.

Az elítélt bv. intézet területén kívül történő foglalkoztatása esetén az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásáról a BFB dönt. A bv. intézet ideiglenes elhagyását engedélyező határozatban rendelkezni kell az elítélt magatartására, a technikai eszköz ellenőrzésére, karbantartására vonatkozó szabályokról. Biztonsági intézkedésként elrendelt elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásáról a bv. intézet értesíti az eltávozási úti cél szerint illetékes rendőrkapitányságot.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásának elrendelése esetén az intézkedés alá vont elítélt köteles azt rendeltetésszerűen használni, és az eszközben bekövetkezett bármely meghibásodást késedelem nélkül a távfelügyeleti tevékenységirányító központ felé bejelenteni. Az elítélt az eszköz nem rendeltetésszerű használata miatt fegyelmi és kártérítési felelősséggel tartozik. Az elítéltet az eszköz használatáról ki kell oktatni, amelyet írásban rögzíteni kell.

A távfelügyeleti eszköz biztonsági intézkedésként akkor alkalmazható, ha annak feltételei adóttak és a magatartási szabályokat megsértő elítélttel szemben az elrendelő bv. intézet hatékony intézkedéseket tud foganatosítani. Ennek érdekében a bv. intézet parancsnokának, illetve a befogadási és fogvatartási bizottságnak a távfelügyeleti eszköz alkalmazására vonatkozó döntése előtt meg kell vizsgáztatnia a kijelölt tartózkodási helyen a működtetéshez elengedhetetlen, a távfelügyeleti eszköz adatforgalmazáshoz szükséges hálózati lefedettséget és a jelerősség rendelkezésre állását, valamint fel kell venni a

kapcsolatot az elítélt várható tartózkodási helye szerint illetékes bv. intézettel és általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervvel.

A bv. intézet az elítélt tervezett tartózkodási helye szerint illetékes rendőri szervet a távfelügyeleti eszköz felhelyezését megelőző 5 napon belül tájékoztatni köteles.

A távfelügyeleti eszköz alkalmazásának előkészítése és végrehajtása során az érintett bv. intézetek kötelesek egymással, valamint a BVOP Főügyeletesével együttműködni. Annak során a Biztonsági Szabályzatban meghatározott adminisztratív és jelentési kötelezettségeket mind a biztonsági intézkedés, mind a reintegrációs őrizet esetén be kell tartani, továbbá a távfelügyeleti eszköz alkalmazásával összefüggő szolgálati feladatokat, intézkedéseket (felhelyezés, eltávolítás, szabotázs, kijelölt terület elhagyása, stb.) a Biztonsági Szabályzat 1. függelékének "A szolgálat alatt történt események" rovatában rögzíteni szükséges.

A bv. intézet ügyeletére beérkező, a magatartási szabályok megsértésére utaló jelzések kiváltó okainak kivizsgálása a bv. intézet parancsnokának intézkedésében meghatározott szabályok szerint a bv. intézet biztonsági tisztje, illetve a bv. pártfogó felügyelő kötelessége. Ennek érdekében a beérkező jelzéseket a technikai rendszert kezelő személyi állományi tag folyamatosan értékeli, amennyiben rendellenességet tapasztal, azt haladéktalanul jelenti a szolgálati előljárójának, és a továbbiakban az általa meghatározottak szerint jár el.

A bv. intézet által értékelt, a magatartási szabályok megszegésének gyanúját felvető jelzések kivizsgálásának eredményéről, a bevezetett intézkedésekről, valamint az eszközök esetleges működési zavaráról a BVOP Főügyeletesének jelentést kell tenni.

A BVOP Főügyelete az országos felügyeleti központ – adott bv. intézet által nem nyugtázott – jelzéseinek okát haladéktalanul megvizsgálja, utasítja az érintett biztonsági tisztet a körülmények kivizsgálására, melynek eredményéről részére a bv. intézet soron kívül jelentést tesz. A biztonsági intézkedés alóli kibúvás gyanúja esetén, illetve amennyiben bebizonyosodik, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet hatálya alól kivonta magát – az illetékes rendőri szerv együttműködését kérve – haladéktalanul intézkedni kell az elítélt tartózkodási helyének beazonosítására, az elítélt elfogására, bv. intézetbe történő visszaszállítására. A BVOP Főügyelete az elektronikus távfelügyeleti rendszerrel összefüggésben az illetékes rendőri szervvel való kapcsolattartást, illetve az előljárók felé történő jelentést a vonatkozó szakutasítás rendelkezései szerint hajtja végre.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása esetén a BVOP főügyelete felé jelenteni kell:

- a) az alkalmazás elrendelését,
- b) az eszköz elítéltre történő felhelyezését,
- c) az eszköz eltávolítását, valamint

d) az alkalmazás során történt rendellenességeket (meghibásodás, rongálás, illetve szabotázs).

Az elektronikus megfigyelési eszköz (kamera) alkalmazása

A kamerák elhelyezésének nagyon szigorú adatvédelmi szabályai vannak, ezért azt törvényben kell meghatározni, és egyértelműen meg kell jelölni az adatok rögzítésének célját. A Bv. törvény az alábbi okokat és helyszíneket jelöli meg:

- elítéltek intézetben belüli mozgásának megfigyelése,
- a büntetés-végrehajtás rendjének biztosítása,
- bűncselekmények, szabálysértések és fegyelmi vétségek vagy más jogsértések megelőzése céljából
- a bv. intézetnek elítéltek részére fenntartott, közös használatú helyiségeiben,
- a bv. intézet udvarán, folyosóin,
- a bv. intézet területét határoló külső falakon és kapujánál,
- a biztonsági zárkában és részlegen,
- a biztonsági elkülönítőben,
- a HSR részlegen,
- a fegyelmi elkülönítőben és a magánelzárás fenyítés végrehajtására kialakított zárkában, valamint
- az elítéltek szállítására szolgáló járműben elektronikus megfigyelési eszköz helyezhető el.

Külön ki kell emelni a korábban öngyilkosságot megkísérlő vagy a saját testi épsége elleni önkárosító cselekményt elkövető elítéltek megfigyelését, akiknek a zárkájukban az életük, testi épségük megóvása érdekében helyezhető el kamera, ha az elítélt viselkedésének folyamatos nyomon követése szükséges, valamint, ha az elítélt életének és testi épségének megóvása érdekében az egyébként szükséges.

Ugyanakkor vannak olyan helyszínek ahol tilos megfigyelni az elítéltek, így nem alkalmazható külön *légterű illemhely*, vagy *fürdőhelyiség* megfigyelésére kamera.

Az adatok felhasználása

Az elektronikus megfigyelési eszköz által rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat

a) az eszköz alkalmazásának a helyszínén elkövetett bűncselekmény vagy szabálysértés miatt indult eljárásban,

b) az eszköz alkalmazásának a helyszínén az elítélt vagy a bv. szervezet állományába tartozó személy által elkövetett jogsértés miatt indított fegyelmi eljárásban, és

c) az eszköz alkalmazásának a helyszínén a büntetés-végrehajtási szervezet állományába tartozó személy eljárása jogszerűségének a megállapítására irányuló eljárásban használható fel.

Továbbá felhasználható még az elektronikus megfigyelési eszköz által rögzített felvétel és az abban szereplő személyes adat a *felvételen szereplő személy által*, a jogainak gyakorlása

érdekében indított eljárásban. Az a felvételen szereplő személy, akinek a felvételre az ilyen ok miatt van szüksége, a rögzítéstől számított *harminc* napon belül jogának vagy jogos érdekének igazolásával kérheti, hogy az adatot annak kezelője ne törölje. A jogainak gyakorlása érdekében indított eljárás során a felvétel a bíróság vagy más szerv megkeresésére továbbítható.

Az adatok tárolása

Az elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvételt legfeljebb a rögzítést követő *hatvan* nap elteltével törölni kell, ha a fentebb megjelölt eljárások lefolytatását nem kezdeményezték vagy a felvételen szereplő személy a törvény adta lehetőségével nem él.

Amennyiben a meghatározott célból az adat felhasználására kerül sor, akkor a meghatározott eljárás befejezését követően kell az elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvételt törölni. Ha büntetőeljárás indult, a rögzített kép-, illetve hanganyagot vagy ezek másolatát az eljáró hatóság kérésére az iratokhoz csatolás érdekében meg kell küldeni.

Ha a felvételen szereplő személy kérésére kerül sor az adatok felhasználására, akkor az eljárás befejezését követően kell az elektronikus megfigyelési eszközzel rögzített felvételt törölni. Ha az eljárás során az adat felhasználására nem kerül sor, akkor a kérelemtől számított kilencvenedik napon a rögzített felvételt törölni kell.

Az adatok tárolása, kezelése

A büntetés-végrehajtási szervezet a felvétel kezelése során köteles megtenni az ahhoz szükséges szervezési, technikai és egyéb adatbiztonsági intézkedéseket, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait és magánéletének körülményeit illetéktelen személy tudomására jutásától megóvja.

Az alkalmazott kamera rendszer zárt rendszerű műszaki megoldással kiépített elektronikus álló- és mozgókép, valamint hang rögzítésére alkalmas megfigyelőrendszer lehet. Nagyon fontos, hogy a bv. szerv területére való belépésre szolgáló minden bejáratnál jól láthatóan elhelyezett, jól olvasható felirattal fel kell hívni a figyelmet arra, hogy elektronikus megfigyelőrendszer működik, valamint arra, hogy a kép- és hangfelvételt a bv. szerv rögzítheti.

8.

- a) A kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó általános szabályok.**
- b) Az egyes kényszerítő eszközök alkalmazásának speciális szabályai.**

A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai

15. § (1) A bv. szervezet hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja feladatának jogszerű teljesítése során — amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre —, az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazására jogosult és köteles.

(1a)³⁸ Az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök közül csak azok, addig és olyan mértékben alkalmazhatók, amelyek az intézkedés eredményességéhez szükségesek.

(2) Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy a használatára nincs lehetőség, más eszköz is igénybe vehető, amennyiben a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fennállnak, és az alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására.

(3) Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazásra kiképzett személyt lehet.

16. § (1)³⁹ A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell. A figyelmeztetésnek, valamint a kényszerítő eszköz készenlétbe helyezésének csak akkor van helye, ha az e törvényben meghatározott alkalmazási feltételek fennállnak.

(2) Kényszerítő eszköz nem alkalmazható a magatehetetlen személlyel szemben — továbbá a testi kényszer és a bilincs kivételével — a terhes nővel és a gyermekkorú személlyel szemben, ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők.

(2a)⁴⁰ Az intézkedésnek passzívan ellenszegülő személlyel szemben csak testi kényszer alkalmazható.

(3)⁴¹ Csak korlátozott testi kényszer (megfogás, lefogás) alkalmazható a kényszergyógykezelttel, az ideiglenes kényszergyógykezelttel és a kóros elmeállapotúvá vált fogvatartottal szemben.

(4) Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört vagy az intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

(5) A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati előjárónak haladéktalanul jelenteni kell.

(6)⁴² A kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogszerűségét a bv. szerv parancsnoka köteles megvizsgálni, majd álláspontjáról a kényszerítő eszköz alkalmazásától számított nyolc napon belül értesíti azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták. Ha a kényszerítő eszközt a bv. szerv parancsnoka alkalmazta, vagy azt az utasítására alkalmazták, annak jogszerűségéről az országos parancsnok foglal állást.

(7) A jogszerűtlennek minősített kényszerítő eszköz használatáról az ügyészt nyolc napon belül, ha pedig a kényszerítő eszköz használata testi sérülést vagy halált okozott, haladéktalanul értesíteni kell.

(8)⁴³ Ha a kényszerítő eszközt kényszergyógykezelttel vagy előzetes kényszergyógykezelttel szemben alkalmazták, a 16. § (6) bekezdés szerint kialakított állásfoglalásról az érintett személyen kívül értesíteni kell a betegjogi képviselőt, a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjét és a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt is.

16/A. §⁴⁴ A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati előjárónak haladéktalanul szóban, a szolgálat befejezése után két órán belül írásban is jelenteni kell.

17. § (1) Kényszerítő eszköz fogvatartottal szemben akkor alkalmazható, ha

- a) a bv. szerv rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít;
- b) bármely személy életét, testi épségét, személyes szabadságát sérti, vagy veszélyezteti;
- c) bűncselekmény megakadályozása érdekében szükséges.

(2) Kényszerítő eszköz alkalmazható azzal a személlyel szemben, aki

a) a bv. szerv által fogvatartott személy életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy a fogvatartás biztonságát sérti, illetve veszélyezteti;

b) a bv. szerv területén annak rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít;

c) a bv. szerv, illetve a személyi állomány tagja ellen támad, a személyi állomány tagját a feladatának ellátásában akadályoz, vagy intézkedésre kényszerít;

d) a bv. szerv vagyonát rongálja, és azt felhívás ellenére sem hagyja abba;

e) a 13. § (4) bekezdésében meghatározott magatartást tanúsít.

(3)⁵⁰ Az intézkedéssel érintett személynek, továbbá ha az intézkedést kényszerszergyógykezelttel, előzetes kényszerszergyógykezelttel szemben alkalmazták, a betegjogi képviselőnek, a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjének – függetlenül a 16. § (6) bekezdése szerinti állásfoglalástól – joga van az intézkedéssel kapcsolatban feljelentést, keresetet, bejelentést vagy panaszt tenni az illetékes hatóságnál vagy szervnél.

17/A. §⁴⁶ A kényszerítő eszközök alkalmazása szempontjából a bv. szerv elleni támadásnak vagy rongálásnak minősül az olyan magatartás, amely a területén lévő vagy az üzemeltetését (működését) biztosító létesítmények, tárgyak, berendezések, járművek, egyéb eszközök megszerzésére, használhatatlanná tételére, megrongálására vagy megsemmisítésére irányul.

Az egyes kényszerítő eszközök

Testi kényszer

18. § Az intézkedésnek ellenszegülő személlyel szemben az ellenszegülés megtörésére testi kényszer (megfogás, lefogás, ellökés, elvezetés, önvédelmi fogás) alkalmazható.

Bilincs

19. §⁴⁷ (1) Bilincs alkalmazható a fogvatartott támadásának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának és önkárosításának a megakadályozására, továbbá bármely személy jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülésének megtörésére.

(2) A bilincs használatára és a bilincselés módjára az elítélt mozgását korlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, gumibot

20. § A bv. szervezetnél rendszeresített könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, illetve gumibot alkalmazható

a) az életet, a testi épséget, a személyi szabadságot, illetve a vagyonbiztonságot közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására;

b) az intézkedéssel szembeni aktív ellenszegülés megtörésére.

Traumatikus és irritáló lőszer⁴⁸

20/A. §⁴⁹ A bv. szervezetnél rendszeresített speciális, nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, valamint irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés alkalmazható

- a) az életet, a testi épséget közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására;
- b) a fogvatartott szökésének megakadályozására, megszökése esetén elfogására.

Lőfegyverhasználat

22. § (1) Lőfegyverhasználat a hivatásos állomány tagjának csak az előljáró utasítására használható.

(2)⁵² Lőfegyverhasználatnak csak a szándékos, személyre leadott lövés minősül. Nem minősül lőfegyverhasználatnak a figyelmeztető lövés, továbbá a tömegosztatás, rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés, valamint a speciális, nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés.

(3) Ha más kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezet eredményre, lőfegyver használható

- a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;
- b)⁵³ a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;
- c)⁵⁴ a terrorcselekmény, a jármű hatalomba kerítése vagy a közveszély okozása bűncselekmény megakadályozására vagy megszakítására;
- d) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének a megakadályozására;
- e) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;
- f) a bv. szerv ellen elkövetett fegyveres támadás elhárítására;
- g)–h)⁵⁵
- i) a fogvatartott erőszakos kiszabadításának a megakadályozására;
- j) azzal szemben, aki a nála lévő fegyvert, vagy más, az életre és testi épségre veszélyes eszközt felszólításra nem teszi le, és magatartása annak ember elleni közvetlen használatának szándékára utal;
- k)⁵⁶

(4)⁵⁷ A hivatásos állomány tagja csak a bv. szervezetnél rendszeresített lőfegyvert és lőszert használhatja.

(5) A lőfegyverhasználatról a bv. szerv parancsnoka az illetékes ügyészt haladéktalanul tájékoztatja.

(6)⁵⁸ A lőfegyver használata után gondoskodni kell a helyszín biztosításáról.

(7)⁵⁹ A bv. szerv területén belül a fogvatartottak elhelyezésére, munkáltatására és egyéb tartózkodására szolgáló helyiségbe vagy területre lőfegyvert bevinni tilos.

(8)⁶⁰ A (7) bekezdésben meghatározott tilalom nem vonatkozik a rendkívüli esemény felszámolása érdekében alkalmazott lőfegyverekre, valamint a 20/A. §-ban meghatározott, nem élet kioltására tervezett, speciális löszerek alkalmazása során használt lőfegyverekre.

(9)⁶¹ A bv. szerv területére a bv. szervezet kezelésében lévő lőfegyveren kívül más lőfegyvert – a védett személyek biztosítását ellátó, valamint a rendkívüli esemény felszámolásában közreműködő más, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos

állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományának tagja által viselt fegyvert kivéve – bevinni tilos, azt az erre kijelölt tároló helyre le kell adni, nyilvántartásba vételéről és biztonságos tárolásáról gondoskodni kell.

23. § (1)⁶² Nincs helye lőfegyverhasználatnak

a) ha az olyan személy életét vagy testi épségét veszélyeztetné, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn,

b) ha az intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető,

c) a fogvatartott szökésének megakadályozására, illetve szökése esetén elfogására.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem vonatkozik arra az esetre, ha a lőfegyverhasználat a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, illetve ellenállás leküzdése miatt szükséges.

24. § (1) A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

a) felhívásnak, hogy a felhívott személy az intézkedésnek tegyen eleget;

b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának;

c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;

d) figyelmeztető lövésnek.

(2) A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei miatt ezek megtételére nincs idő, és a késedelem az élet közvetlen veszélyeztetésével járna.

Lőfegyverhasználat tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben

25. § (1) Lőfegyverhasználatnak tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben csak akkor van helye, ha az egyes személy elleni lőfegyverhasználat feltételei fennállnak. A lőfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia.

(2) A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

a) a tömeg (csoportosulás) szétosztatására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére irányuló felhívásnak;

b) a tömeg (csoportosulás) szétosztatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának;

c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;

d) figyelmeztető lövésnek.

(3) A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személy elleni lőfegyverhasználat szabályai az irányadók.

9.

a) A látogatásra vonatkozó biztonsági szabályok.

b) A szabadlevegőn tartózkodásra vonatkozó biztonsági szabályok.

Jogszabályi háttér

- 2013. évi CCXL. tv.
- Biztonsági Szabályzat

A szabadlevegőn tartózkodás szervezését és irányítását a *körlet-főfelügyelő* a szolgálatban lévő *biztonsági tiszttel egyeztetve* végzi. Annak során eligazítja a körletfelügyelőket, meghatározza a felállítási helyeket, az összeköttetés módját, a fogvatartottak összetételéről tájékoztatást ad. A körlet-főfelügyelő felhívja a figyelmet a kijelölt terület átvizsgálására, a motozások végrehajtására, a tiltott tárgyak körletre való be-, illetve kijutásának megakadályozására, ki és bevonulás során a pontos létszámmellenőrzésre és a kivonulás dokumentálására.

A szabadlevegőn tartózkodás biztosítását ellátó biztonsági felügyelők eligazítását a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, akadályoztatása esetén a biztonsági főfelügyelő végzi. Annak során meghatározza a biztonsági felügyelők felállítási helyeit mozgási körleteit, általános és speciális feladatait, a jelentési kötelezettség alá eső eseményeket, valamint szükség szerint az elsődleges intézkedéseket.

A szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő

A szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő körlet-főfelügyelőnek van alárendelve. Feladatát szolgálati helyen, a szolgálati utasításban meghatározottak szerint és az eligazítás alapján, az előjárója által meghatározott kényszerítő eszközökkel látja el.

Feladata:

- a szabadlevegőn tartózkodásra kijelölt terület átvizsgálása a szabadlevegőn tartózkodás megkezdése előtt és után,
- a fogvatartottak létszám szerinti átvétele, illetve átadása a körleten,
- a fogvatartottak motozása,

- d) a fogvatartottak biztonságos kísérése a körlet és a szabadlevegőn tartózkodás helyszíne között,
- e) a szabadlevegőn tartózkodásra szolgáló terület biztonságra veszélyes pontjainak ismerete és fokozott figyelése,
- f) a magas biztonsági kockázatú fogvatartottak létszámának ismerete és tevékenységük fokozott figyelemmel kísérése,
- g) a fogvatartottak magatartásának folyamatos figyelése, ha rendbontást észlel, jelenti az előljárónak, lehetőség szerint intézkedik, szükség esetén bekíséri a rendbontót,
- h) látó- és halló összeköttetés tartása a szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelőkkel,
- i) ha bármilyen, a normálistól eltérő, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésére utaló jelet észlel, azonnal jelentést tesz közvetlen előljárójának,
- j) a bv. szerv vezetője és közvetlen előljárója által meghatározott külön rendelkezések betartása és betartatása.

A szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő

A szabadlevegőn tartózkodást biztosító biztonsági felügyelő közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak van alárendelve. Feladatát őrhelyen lőfegyverrel, szolgálati helyen szolgálati kutyával vagy egyéb kényszerítő eszközzel látja el, az őrutasításban vagy szolgálati utasításban meghatározottak szerint és az eligazítás alapján.

Feladata:

- a) összeköttetés tartása a technikai ügyelettel és a szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelővel,
- b) a terület biztonságra veszélyes pontjainak ismerete és fokozott figyelése,
- c) rendkívüli esemény bekövetkezése esetén amennyiben lehetséges intézkedés foganatosítása és jelentés a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak,
- d) annak megakadályozása, hogy a fogvatartottak a kijelölt területet elhagyják,
- e) a szabadlevegőn tartózkodás felügyeletét ellátó felügyelő biztosítása, különösen intézkedése alatt,
- f) a fogvatartottak mozgásának, magatartásának, hangulatának folyamatos figyelemmel kísérése,
- g) ha bármilyen, a normálistól eltérő, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésére utaló jelet észlel, azonnal tegyen jelentést közvetlen előljárójának,
- h) a bv. szerv vezetője és közvetlen előljárója által meghatározott külön rendelkezések betartása és betartatása.

A látogatás közbeni biztonsági tevékenység

A fogvatartott – a rezsimszabályokhoz igazodóan – havonta legalább egyszer, alkalmanként hatvan percben, de legfeljebb kilencven percben, egyidejűleg négy fő látogatót fogadhat.

A látogatásnak számos biztonsági vetülete van. Egyfelől az intézetbe olyan civil személyek lépnek be és tartózkodnak ott, akikről a szükségesnél kevesebb információval

rendelkezünk, így mind az ő magatartásuk, mind az ő védelmük plusz biztonsági kockázatot jelent. Másfelől sok esetben kiszámíthatatlan mind a látogató, mind a fogvatartott viselkedése a találkozásuk esetén. Harmadsorban a látogatás az egyik jelentős csatorna a tiltott tárgyak bejuttatására. Ezért már a Bv. Kódex megad néhány alapvető lehetőséget a plusz kockázat kezelésére.

- Az elítélt és a látogató beszélgetése ellenőrizhető, amelynek lehetőségéről az elítéltet és a látogatót tájékoztatni kell.
- Ha a bv. intézet biztonsága indokolja, a bv. intézet parancsnoka elrendelheti, hogy az elítélt biztonsági beszélő fülkében, vagy rácson keresztül beszélhet a látogatóval. Ha a látogatásról szóló értesítés kiküldésekor ismertek azok a körülmények, amelyek alapján a parancsnok a beszélgetést rácson keresztül vagy zárt fülkéből távbeszélőn keresztül engedélyezi, úgy azt az értesítésen fel kell tüntetni. Ha a parancsnok elrendeli, hogy az elítélt a látogatóval csak rácson keresztül beszélhet, azt lehetőleg térben és időben a többi látogatástól elkülönítve kell megszervezni.
- A látogatásból ki kell zárni azt, akit az ügyész vagy a bíróság a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében attól eltiltott, illetve azt, akinek a magatartása a bv. intézet, valamint a fogvatartás biztonságára veszélyt jelent.
- A látogatás félbeszakítható, ha az elítélt vagy a látogató a látogatás rendjét megsérti, és azt figyelmeztetés ellenére sem hagyja abba.
- A látogatást meg kell szakítani a szükséges intézkedések megtétele mellett, ha az elítélt vagy a látogató magatartása a bv. intézet rendjét, a fogvatartás biztonságát közvetlenül sérti vagy veszélyezteti.
- A látogatás során meg kell akadályozni, hogy a látogató tiltott tárgyat átadhasson vagy a bv. szerv vezetője által nem engedélyezett tárgyat átvehessen, illetve azt, hogy a bv. szerv területén rendkívüli eseményt kövessen el.

A látogatások számát, időpontját és a látogatás alkalmankénti időtartamát a rezsimszabályoknak megfelelően a bv. intézet parancsnoka határozza meg, amit az erre kijelölt helyiségben kell lebonyolítani. Az elítélt részére engedélyezhető, hogy a helyben vásárolt élelmiszert elfogyassza. A látogatás ideje alatt csak a bv. intézetben vásárolt vagy a bv. intézet által biztosított ital fogyasztható. Az elítélt a látogatónak ajándékot vagy más tárgyat csak engedéllyel adhat át.

Gyermekekori személy(ek) felnőtt személy kíséréte nélkül nem léphet(nek) be a bv. Intézetbe.

A látogatásról szóló értesítés kiállítása előtt a reintegrációs tiszt nyilatkoztatja az elítéltet, hogy mely nyilvántartott kapcsolattartóit kívánja fogadni. A reintegrációs tiszt az elkészített értesítést a látogatás esedékessége előtt legalább 10 nappal átadja az elítéltnek, aki azt levele mellékleteként küldi el kapcsolattartójának. Az elítéltek kérelmére az értesítés soron kívül is kiadható. Egyidejűleg több alkalomra szóló értesítés is kiküldhető, ha a látogatás későbbi időpontjai előre programozhatók, és az elítélt megjelöli, hogy az egyes alkalmakra mely kapcsolattartóit kívánja fogadni.

Az elítélthez látogatóként érkező kapcsolattartó személyazonosságának megállapítása és a bv. intézetbe történő beléptetése a látogatási értesítő és a személyazonosságot igazoló

okmány adatainak összehasonlításával történik. Ezekben az esetekben a látogató adatait nem kell a beléptetéskor külön feljegyezni. Az eljárás során figyelemmel kell lenni a hatályos adatvédelmi szabályozásban foglaltakra.

Ha olyan személy érkezik látogatási céllal, akinek neve az értesítésen nem szerepel, de az elítélt kapcsolattartói között nyilvántartott, a látogatás végrehajtásának irányításával megbízott vezető vagy a reintegrációs tiszt az elítélt kérelme alapján engedélyezheti a látogatást.

Külső egészségügyi intézményben őrzésben lévő elítélt látogatását a parancsnok engedélyezheti. Az elítélt közvetlen hozzátartozóit a bv. intézet értesíti, súlyos betegség, baleset, életveszélyes állapot esetén haladéktalanul. A büntetés-végrehajtási szakterület a szükséges információkat továbbítja a biztonsági osztály felé, amely a látogatófogadás lebonyolítását végrehajtja a parancsnok által meghatározott módon.

A látogatási idő az elítélt, illetve látogatójának kérelmére történő meghosszabbításáról a látogatás irányításával megbízott dönt. A látogatáson megmaradt élelmiszer körletbe történő felviteléről, annak köréről és mennyiségéről a látogatókat és az elítélteket a látogatás irányításával megbízott már a látogatás megkezdésekor tájékoztatja. Az elítélt látogatójának ajándékot vagy más tárgyat akkor adhat át, ha arra vonatkozóan a reintegrációs tiszt írásos engedélyével rendelkezik, és azt az átadással egyidejűleg bemutatja a látogatás irányításával megbízottnak. A látogatás félbeszakítására vagy megszakítására szolgáló indok észlelése esetén az azt észlelő köteles jelentést tenni a látogatás végrehajtásával megbízott vezetőnek, aki a megszakítás kérdésében dönt. Elítélt szabadságvesztés büntetést töltő hozzátartozója meglátogatását elsősorban a szülő-gyermek, házastárs vagy élettársi viszony esetén indokolt támogatni.

Ha az elítélt a más bv. intézetben fogvatartott hozzátartozójával kíván látogatást lebonyolítani, akkor engedélyezés esetén azt a körszállítás napján, a körszállítás központi elosztóhelyén kell végrehajtani. Az engedélyezés tényét a körszállítást megelőző szállításra történő előjegyzéssel kell jelezni a KSZNYFO felé.

A látogatás felügyeletét ellátó felügyelő

A látogatás irányítása a büntetés-végrehajtási osztály kijelölt beosztottjának (reintegrációs tiszt) feladata. A látogatás felügyeletét ellátók közvetlenül a látogatást irányító alárendeltségébe tartoznak, aki együttműködik a szolgálatban lévő biztonsági tiszttel. Feladatukat a látogatást vezető előljáró irányításával, eligazítása alapján, illetve a bv. szerv vezetőjének a látogatás rendjére vonatkozó írásos rendelkezéseinek betartásával végzik.

A látogatás felügyeletét ellátó felügyelő feladata:

- a) a látogató helyiség átvizsgálása a látogatás előtt és után, különös tekintettel az illemhelyekre és a látogatók által használt egyéb helyiségekre,
- b) közreműködés a látogatók szabályos be- és kiléptetésében, a személyazonosság ellenőrzésében, a látogatók kísérése,
- c) a körleten a fogvatartottak létszám szerinti átvétele, motozása, kísérése,
- d) a látogatás alatt a rend fenntartása,

- e) esemény bekövetkezésekor köteles a szolgálatba lépő biztonsági tisztnak jelenteni és az általa meghatározott feladatokat végrehajtani,
- f) a látogatás befejeztével a fogvatartotti létszám ellenőrzése,
- g) a hozzátartozók kikísérése, közreműködés a kiléptetés végrehajtásában,
- h) a fogvatartottak motozása a körletre való visszakísérésekor.

10.

a) A szállítás fogalma, a szállítmányvezető és a biztonsági tiszt feladatai és a szállításra vonatkozó okmányok.

A szállítás olyan biztonsági tevékenység, amely során a fogvatartottak mozgatása meghatározott útvonalon szolgálati gépjárművel, illetve mentőautóval (indokolt esetben mentőhelikopterrel) történik. A szállítást – veszélyességéből fakadóan – úgy kell végrehajtani, hogy a lehető legrövidebb ideig tartson és a fogvatartás biztonságát csak a szükséges mértékben veszélyeztesse. A szállítást végrehajtó állományt a szállítás közben előforduló váratlan helyzetekre – hasonlóan az előállításához – itt is fel kell készíteni.

Amennyiben a szállítás biztonsága érdekében szükséges, más rendvédelmi szerv együttműködését kell igénybe venni.

A szállítmányvezető feladata a szállítást megelőzően:

- a) eligazítja a szállító biztonsági felügyelőket,
- b) egyezteti a szállítási névsor és mutatókarton alapján a fogvatartottak létszámát és adataikat,
- c) átveszi a fogvatartott iratait, az átadás-átvételi elismervények alapján meggyőződik az érték-, illetve tárgyleletét meglétéről és sértetlenségéről, majd gondoskodik azok biztonságos elhelyezéséről,
- d) ellenőrzi a szállítás előkészítésére kiadott intézkedések végrehajtását,
- e) előkészíti jóváhagyásra a szállítási tervet és az ülésrendet,
- f) ellenőrizteti a gépjármű közúti közlekedésre való alkalmasságát,
- g) ellenőrzi a hírösszeköttetést biztosító eszközök működését,
- h) kioktatja a fogvatartottakat a szállítás, előállítás során tanúsítandó magatartási szabályokról,
- i) intézkedik:
 - a fogvatartottak tájékoztatására,
 - a fogvatartottak személyes használati tárgyainak átvizsgálására, a motozás végrehajtására,
 - az orvos által felírt gyógyszerek átvételére,
 - a mozgáskorlátozására vonatkozó rendelkezések végrehajtására,
 - a hideg élelem átvételére és az ivóvíz biztosítására.

Az útbaindítás előtt közvetlenül jelentős szerep jut a szolgálatban lévő biztonsági tisztnak is, így a legfontosabb feladatai a következők:

- a) szükség szerint módosítja a szállítási tervet és az ülésrendet,
- b) eligazítja a szállítást végrehajtókat,
- c) ellenőrzi a hírösszeköttetést,
- d) ellenőrzi a gépjármű biztonsági állapotát, különös tekintettel a rácsok, nyílászárók állapotára,
- e) ellenőrzi a szállítás szabályos elindulását,
- f) jelentést tesz a BVOP főügyeletesre felé, amennyiben olyan fogvatartottat indított útba, akinek szállítása jelentési kötelezettség alá tartozik (pl. nagy sajtónyilvánosságot kapott bűncselekmény elkövetője, HSR vagy biztonsági részlegen elhelyezett, stb.).

Végül komoly szerep hárul az útba indító bv. szerv körlet-főfelügyelőjére is, akinek az alábbiak a feladatai:

- a) intézkedik:
 - a szállításra kerülő fogvatartottak felkészítésére,
 - a szállítási körlet (zárka) átvizsgálására.
- b) átadja:
 - a fogvatartottakat,
 - a hideg élelmet.

A szállítást fogadó bv. szerv biztonsági tisztjének feladata:

- a) ellenőrzi a szállítmány fogadását,
- b) ellenőrzi a fogvatartottak átvételét,
- c) a szállítmányvezető jelentése alapján, amennyiben szükséges, intézkedik a fogvatartottak elkülönítésére,
- d) ellenőrzi a fogvatartottak személyes tárgyainak átvizsgálását, a motozás végrehajtását,
- e) ellenőrzi a fogvatartottak zárkára helyezését,
- f) a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint átveszi az érték- és okmányletétet a szállítmányvezetőtől,
- g) eligazítja a többletinformációval érkezett fogvatartottakról a szolgálatban lévő állományt,
- h) jelentést tesz a BVOP főügyeletese felé, amennyiben olyan fogvatartott érkezett, akinek befogadása jelentési kötelezettség alá tartozik,
- i) intézkedik az orvosi vizsgálatra történő előállításra, amennyiben a fogvatartotton külsérelmi nyomot tapasztalnak, vagy járványügyi gyanú merül fel.

A szállítás dokumentációja

A szállítást megelőzően szállítási tervet és annak mellékletét képező ülésrendet kell készíteni. Az ülésrend készítésekor a szállítótér folyosójával szembeni ülésre fogvatartottat ültetni tilos. A szállítási tervet a szállítmányvezető készíti el és a biztonsági osztályvezető hagyja jóvá.

Nem kell szállítási tervet készíteni, ha:

- a szállítást a bv. szerv helye (település) szerinti közigazgatási területen belül hajtják végre,
- a szállításra halasztást nem tűrő esetben kerül sor,
- ha a szállítás egy bv. szerv különböző objektumai között történik.

Ülésrendet a halasztást nem tűrő eset kivételével minden – 6 főt meghaladó – szállítás esetében készíteni kell.

A szállításra kerülő fogvatartottakról, illetve célintézetenként két példányban *átadás-átvételi* elismervényt kell készíteni. Az átadás-átvételi elismervény tartalmazza:

- az iratcsomagban lévő iratok jegyzékét,
- érték- és tárgy letét jegyzékét,
- a fogvatartott nevét, jogállását, végrehajtási fokozatát,
- a fogvatartás alapjául szolgáló bűncselekmény és törvényhely megnevezését, az esetleges többlet-információt,
- a biztonsági kockázat értékelésre, mozgáskorlátozásra vonatkozó rendelkezést, továbbá minden, a biztonság szempontjából jelentős információt,
- az elkülönítésre vonatkozó ügyészi vagy bírói rendelkezést,
- külön intézkedés szerint a szállítás során szükséges egészségügyi adatokat,

- az átadó-átvevő nevét, rendfokozatát, jelvéyszámát, szolgálati helyét.

A fogvatartott a rendszeresített szállító járművel, mentőautóval, vagy légi járművel elsősorban őrzéssel szállítható. A mozgásában akár ideiglenes jelleggel korlátozott fogvatartottak szállítását úgy kell végrehajtani, hogy a biztonságos utazás feltételei adottak legyenek, kapaszkodási lehetőség biztosított legyen, elsődlegesen az erre a célra kialakított betegszállító járművel kell végrehajtani. Amennyiben ilyen felépítményű gépjármű nem áll rendelkezésre és a biztonságos utazást a bv. szerv nem tudja biztosítani, úgy az Országos Mentőszolgálat segítségét kell kérni. Mozgáskorlátozott fogvatartott csomagjainak mozgatására más fogvatartott nem kötelezhető.

Az útba eső bv. szervben szükség esetén műszaki- és egészségügyi pihenőt lehet tartani. A műszaki- és egészségügyi pihenő szükségességét a szállítás körülményeinek értékelése alapján minden esetben vizsgálni kell. A szállítmánynak az útba indító, vagy a műszaki- és egészségügyi pihenőre kijelölt bv. szervből való elindulása előtt közvetlenül a fogvatartottak egészségügyi szükségletük elvégzésére lehetőséget kell biztosítani.

b) Szállítás során teendő intézkedések rendkívüli események bekövetkezése esetén.

Szállítás közbeni rendkívüli események

Amennyiben a szállítás során olyan esemény történik, amely annak folytatását befolyásolja (pl.: a szállítmányt megtámadták, fogolyszökés, fogvatartott rosszullete, halála, baleset, gépjármű üzemképtelenné válása), arról haladéktalanul jelentést kell tenni az útba indító, illetve a legközelebb eső bv. intézetnek, valamint az illetékes rendőrkapitányságnak, és további intézkedést kell kérni.

Amennyiben *szökés* történt és a szökevény elfogása lehetséges, haladéktalanul meg kell kezdeni az üldözést, amit addig kell folytatni, ameddig az eredménnyel járhat. Ebben a helyzetben a távolság az egyik legmeghatározóbb tényező, lényegében azt a szervet kell legelőbb értesíteni, aki a leggyorsabban a helyszínre tud érni. Ez az esetek többségében a *rendőrség*, ezért az ő értesítésük a legfontosabb.

A szállítás során elég nagy annak a valószínűsége, hogy a szökést azonnal felfedezik, ezért a *közvetlen üldözés* alkalmazására kell elsősorban készülni. A szállítás csak az üldözés befejezése után folytatható. Az üldözés alatt a szállítmányvezető *köteles gondoskodni* a gépjárműben elhelyezett *fogvatartottak őrzéséről*, ezért, ha az üldöző járőr alkalmazásával a gépjárműben maradt fogvatartottak biztonságos őrzése nem biztosított, akkor a szállítmányvezető az üldöző járőr alkalmazását mellőzheti.

Ha a fogvatartott a szállítás közben *rosszul lesz*, haladéktalanul gondoskodni kell orvosi ellátásáról. Ha az orvos a beteget egészségügyi intézménybe utalja, és továbbszállítása a szállító járművön nem lehetséges, a szállítmányvezető *köteles gondoskodni az előállításáról*. Ha a szállítmányvezető úgy ítéli meg, hogy a szállítás folytatása csökkentett

biztonsági felügyelettel nem biztonságos, helyben marad, és segítséget kér a legközelebbi bv. szervtől vagy az illetékes rendőrkapitányságtól.

Amennyiben a gépjármű *üzemképtelenné válik*, vagy *balesetet szenved*, a járműből csak a szállított személyek életének és testi épségének megóvása, a balesetben sérültek ellátása érdekében lehet kiszállni, illetve ha a továbbszállításra alkalmas gépjármű megérkezett.

Ha a fogvatartott sérülését a helyszínen nem tudják ellátni, a szállítmányvezető megszervezi egészségügyi intézménybe való előállítását, indokolt esetben segítséget kér a legközelebbi bv. szervtől, illetve az illetékes rendőrkapitányságtól.

A szállítmányvezetőnek az intézkedésekről és azok eredményéről *jelentést kell tenni* az útba indító bv. szerv szolgálatban lévő biztonsági tisztjének és *engedélyt kell kérni a szállítás folytatására*. A szállítás folytatását a legközelebbi bv. szervvel, illetve rendőrkapitánysággal is közölni kell.

11.

a) Az előállítás fogalma, helyszínei, a biztonsági leírás tartalma.

Az előállítás az a biztonsági tevékenység, amely során a személyi állomány tagjának biztosítani kell, hogy a fogvatartott – a bv. szerv vezetőjének rendelkezése alapján – meghatározott célból, a megadott helyen és időpontban megjelenjen.

A fogvatartottak előállításának megszervezése és lebonyolítása a büntetés-végrehajtás egyik legtöbb kockázatot magában rejtő feladatrendszere, amit a rendkívüli események megelőzése érdekében kiemelten kell kezelni. A biztonságos, rendkívüli eseményektől mentes végrehajtás az intézetek eredményes működésének, szervezeti teljesítményértékelésének egyik fontos eleme. A bv. szervezet számára ez a tevékenység jelenti az egyik legnagyobb terhet, ami egyfelől az előállítások számából, másfelől a veszélyességéből fakad. Az elmúlt évtizedekben számos olyan lehetőség adódott, amikor ezen terhet enyhíteni lehetett volna – távtárgyalás, más szervezetnek történő átadása, az intézetekben történő tárgyalások, meghallgatások számának növelése –, de lényegében nem történt alapvető változás.

Az előállítások elsősorban *bírószági tárgyalásra, ügyészégi meghallgatásra, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre, közjegyzői és egyéb hivatalos eljárásra* és célból bv. szerven kívüli mozdattal történnek. A biztonságos végrehajtása érdekében a büntetés-végrehajtási szervezet köteles minden jogszerű intézkedést megtenni, azaz egy nagyon komoly kötelezettségről beszélünk. Amennyiben az előállítás *mégsem hajtható végre*, azt az illetékes bv. szerv köteles *haladéktalanul közölni az elrendelő hatósággal*, ugyanakkor ennek elkerülésére mindent meg kell tennie, pl.: személyi állomány vagy feladatok átcsoportosítása, személyi állomány berendelése, stb.

Az előállítást a fogvatartott személyiségének, az elkövetett bűncselekmény típusának, a büntetésből hátralévő időnek, a biztonsági kockázat értékelésnek, az aktuális lelki- és fizikai állapotnak, az esetleges többlet-információinak, továbbá az előállítás helyszínének, a tárgyaláson várhatóan megjelenő személyek létszámának valamint összetételének, és a média érdeklődésének figyelembe vételével, illetve az előállítási utasításon rögzített egyéb információk alapján a legbiztonságosabban kell megszervezni. A mennyiben mégis előfordul bármilyen, az előállítás biztonságát sértő vagy veszélyeztető körülmény, akkor

az előállítást végrehajtó személy(ek) a jogszabályokban meghatározott intézkedések végrehajtására jogosultak és kötelesek. Ha az előállítás biztonságát az eset összes körülményeire tekintettel a büntetés-végrehajtás önerőből nem tudja biztosítani, úgy más rendvédelmi szerv együttműködését kell igénybe venni.

Az előállítás szervezése

Az előállítást minden esetben *meg kell szervezni*, amely tevékenység minőségén áll vagy bukik a biztonságos végrehajtás. Napóleon szerint *a háború kilencven százalékban információ*. Azt hiszem nehéz ezzel vitatkozni, ugyanis információ nélkül – természetesen valós és releváns információra gondolok – nincs hatékony, megfelelő feladat-végrehajtás. Ezért a szervezés során *figyelembe kell venni* minden olyan körülményt, amely *veszélyeztetheti* az előállítás, valamint a fogva tartás biztonságát. Előállítás alkalmával a biztonsági feladatok végrehajtásáról, így különösen az előállító felügyelők létszámáról, kijelöléséről – a bv. szerv vezetője által meghatározott esetek kivételével – a *biztonsági osztályvezető*, akadályoztatása esetén a *helyettese*, vagy a *szolgálatban lévő biztonsági tiszt* dönt. Természetesen a biztonsági tiszt ezen kötelezettsége a hivatali munkaidőn túl, illetve akkor éled fel, amikor az osztályvezető, vagy a helyettese nincs az intézetben vagy ténylegesen akadályoztatva van.

Annak érdekében, hogy a tevékenységet a lehető legbiztonságosabban végre lehessen hajtani, az osztályvezető, a helyettese és lehetőség szerint a biztonsági tisztek *kötelesek* részletesen *ismerni* az intézet hatáskörébe tartozó, rendszeresen igénybe vett *előállítási helyszíneket*. Az előállítási helyszínek és útvonalak rejtik magukban az egyik legnagyobb veszélyforrást, ezért azokat meg kell ismernie mind a szervezőnek, mind a végrehajtónak. Ennek érdekében részt kell venni *rendszeresen* megtartott *helyszíni szemléken, területbejárásokon*, melyek tapasztalatait alkalmanként *jegyzőkönyvbe kell rögzíteni*. *Szemlét* az előállítási helyeken *évente legalább egy alkalommal*, vagy a munka- és ellenőrzési tervben meghatározottak szerint kell végrehajtani a szolgálati okmányok aktualizálása érdekében.

Az intézeteknek a rendszeres előállítási helyszínekről – egyeztetve azok vezetőivel – fényképes vagy elektronikus útmutatót, tájékoztatót (a továbbiakban: *biztonsági leírás*) kell készíteniük, melyet a végrehajtó személyi állomány szakmai felkészítéséhez és feladat végrehajtásához fel kell használni. Továbbá figyelemmel kell kísérni a helyszíneken történő átalakításokat, változtatásokat és ez alapján a leírást *folyamatosan aktualizálni* szükséges. A biztonsági leírásban szerepeltetni kell az előállítási hely fekvését, biztonsággal kapcsolatos sajátosságait, az intézettel történő kapcsolattartás lehetőségeit, a szökésre legalkalmasabb irányokat, a terepszakaszokat, az együttműködésre kötelezett szervek elhelyezkedését, távolságukat, az előállítási hely megközelíthetőségét és fényképeit. A fentebb meghatározott információkat a végrehajtó állománnyal szóban a speciális eligazítások alkalmával, valamint őrutasításban kell meghatározni.

b) Az előállítás megszervezésénél figyelembe veendő szempontok, a fogvatartott eligazítása.

Az előállítás végrehajtása

Az előállítás biztonságos végrehajtása érdekében az előkészítés során figyelembe kell venni:

- a) a fogvatartottak előállítását végrehajtó állomány létszámát,
- b) az előállítást végrehajtó(k) testi, fizikai adottságait, önvédelmi jártasságát,
- c) az előállítás helyszínét, a biztonsági, illetve őrzési körülményeit,
- d) az előállítási hely intézettől való távolságát (műszaki pihenő tervezése, szállítási terv, ülésrend elkészítése),
- e) az előállítás előtti, illetve utáni várható várakozási időt,
- f) a fogvatartott testi, fizikai adottságait, küzdő és fizikai erőt igénylő egyéb sportokban való jártasságát, az esetleges katonai, vagy fegyveres múltját, képzettségét,
- g) a fogvatartott egészségi és lelki állapotát,
- h) a vád alapját képző, vagy elkövetett bűncselekményt,
- i) a várható ítélet súlyosságát, mértékét (a fogvatartott esetében milyen magatartásbeli változást válthat ki, rendkívüli esemény bekövetkezéséhez vezethet-e),
- j) a fogvatartott eddigi kriminalitását (visszaesés foka), korábbi fogva tartása alatt tanúsított magatartása,
- k) a fogvatartott biztonsági kockázati besorolását (amennyiben nem került még megállapításra, közepes biztonsági kockázatúnak kell tekinteni), rezsimbe sorolását,
- l) többletinformációval rendelkező fogvatartottak esetén annak az előállítás végrehajtásához kapcsolódó tartalmát,
- m) a kapcsolattartást, annak korlátozását (az előállítási utasításon feltüntetve kapja meg az előállítást végrehajtó)
- n) a családtagok, rokonok várható létszámát, illetve hangulatát,
- o) a média érdeklődését, jelenlétét,
- p) az előállítás helyén – akár hosszabb időtartamú várakozás esetére is –rendelkeznek-e a fogvatartott elhelyezésére alkalmas biztonsági szempontból megfelelő helyiséggel,
- q) a differenciálás szabályainak betartását (pl.: bűntársak, férfiak és nők elkülönítése, szállítási terv készítésekor ennek figyelembe vétele)
- r) a fogvatartott veszélyessége alapján a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazását, szolgálati kutya alkalmazásának szükségességét és lehetőségét,
- s) az együttműködő szerv segítségnyújtásának mértékét, a kapcsolattartók kijelölésével,
- t) a szállító jármű/vek/ biztonságát, üzemképességét,
- u) az intézetnek az előállítás végrehajtását befolyásoló egyéb feladatait,
- v) a szélsőséges időjárási viszonyokat (pl.: hőségriasztás esetén védőital biztosítása).

Az előállítók speciális eligazítása

Az előállítási tevékenységre beosztott végrehajtó állomány részére *speciális eligazítást* kell tartani. Az eligazítás *idejét* úgy kell meghatározni, hogy lehetőleg az előállítást érintő *legfrissebb információkat* lehessen biztosítani, de kellő idő jusson az állomány felkészítésére, felszerelésére és az ismeretszintek ellenőrzésére is.

Az előállítást végrehajtó egész napos tárgyalás esetén *élelmiszerét* és a szükséges mennyiségű *ivóvizet* magával viheti. Ezeket a tárgyalóteremben nem tarthatja magánál, a biztonságos tárolásukra vonatkozó utasításokat az intézet parancsnokának külön intézkedésben kell meghatározni.

Az eligazítás során az előállítás vezetőjét, vagy csoportparancsnokát - a rendelkezésre álló biztonsági leírások alapján - be kell *számoltatni* az előállítás helyszínének ismeretéből, továbbá feladatul kell meghatározni, hogy azokon az ismeretlen helyszíneken (pl.: temető, kórház), ahol még nem hajtott végre feladatot, lehetőség szerint *előzetes bejárással mérje fel* a feladat biztonsági kockázatokat, jelölje ki a menekülési útvonalakat, lehetőségeket, illetve egyeztessen a belső rendészti szolgálat munkatársaival.

Abban az esetben, ha az előállítást egy fő előállító hajtja végre, lehetőleg olyan személyt kell kijelölni, aki kellő helyismerettel és megfelelő gyakorlattal rendelkezik.

Az eligazításon a végrehajtók részére át kell adni az előállítással kapcsolatos iratokat. Az eligazítást megelőzően *ellenőrizni kell* a szükséges iratok, okmányok meglétét (idézés, előállítási utasítás, tárgyaláson szabadlábra helyezett személy nyilatkozata, tárgyaláson szabadlábra helyezett személy részére tájékoztató, csatolt többletinformáció, orvos szakértői vizsgálat alkalmával „csak orvos által felbontható” egészségügyi anyag), valamint kitöltöttségüket. Amennyiben hiányosság észlelhető, akkor pótlásukra haladéktalanul intézkedni kell. Halasztást nem tűrő esetben (pl.: fogvatartott életveszélyes egészségügyi állapota) az előállítás okmányainak teljes kitöltésétől el lehet tekinteni, viszont azokat soron kívül pótolni kell, továbbá a fogvatartottról nyomtatott fényképes adatlap – melyen szerepel a meghatározott mozgáskorlátozás –, továbbá a kiszállítandó fogvatartottról a legfontosabb információk, biztonsági kockázati besorolásának ismerete álljanak rendelkezésre. Az azonnali kiszállítást követően, szükség szerint – az összeköttetést biztosító hírközlő eszközökön – folyamatos legyen az információk pótlása, biztosítása az előállítást végrehajtó részére.

Az előzetesen begyűjtött információk alapján a végrehajtással összefüggésben kerüljenek meghatározásra az alkalmazandó mozgáskorlátozó eszköz(ök). Térjenek ki - az adott helyszín körülményeit figyelembe véve - arra, hogy a várakozások ideje alatt a fogvatartott(ak)at biztonságosan hol tudják elhelyezni. (Szükség szerint a tárgyhoz rögzítés lehetőségére, az ahhoz szükséges mozgáskorlátozó eszközök típusára, alkalmazhatóságukra.)

Meg kell győződni arról, hogy az előállítást végrehajtó(k) megértették-e a kapott feladatot, azt el tudják-e látni, továbbá egészségügyi szempontból alkalmasak-e annak a végrehajtására.

A fogvatartott eligazítására *segédletet* kell elkészíteni lehetőség szerint tartós használatra (pl.: lamináltan), melyet az előállító részére a szolgálatban lévő *biztonsági tiszt ad át* a feladat megkezdése előtt. Ennek felhasználásával tájékoztatást kell adni a fogvatartott részére az előállítás során tanúsítandó magatartási szabályokról, be nem tartásuk esetén annak lehetséges következményeiről, a kényszerítő eszközök szükség szerinti alkalmazásáról és a kapcsolattartásról.

A fogvatartott tájékoztatása:

Önt, mint arról előzetesen értesítették, a mai napon tárgyalásra/meghallgatásra állítjuk elő a Bíróságra/Ügyészségre;

- a) az előállítás során minden tevékenységet kizárólag utasításra, vagy engedéllyel végezhet;
- b) indokolt esetben, a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén kényszerítő eszközt fogok alkalmazni;
- c) az előállításához szükséges, ott felhasználható eszközöket, tárgyakat (pl. hidegélelem, füzet, íróeszköz, jegyzetcsomag, 1 doboz bontott cigaretta, tűzgyújtó eszköz, stb.) a szállító térbe nem viheti be magával (kivéve ivóvíz, életmentő gyógyszer, szemüveg, zsebkendő), azokat a szükséges alkalmazásukig, felhasználásukig én tárolom, kezelem;
- d) dohányzásra kizárólag akkor van lehetősége, ha az előállítás helyszínén kijelölt dohányzó hely található és ez biztonsági szempontból nem aggályos;
- e) a tárgyalás alatt a feltett kérdésekre a bíróság által meghatározott időben és módon válaszoljon, közbeszólásokkal ne zavarja a bíróság munkáját;
- f) a tárgyalás megkezdése előtt csak az ügyvédje beszélhet Önnel. Mivel Ön előzetesen letartóztatott fogvatartott, így a tanács elnökének engedélye alapján a tárgyalás szünetében vagy a tárgyalás után az ügyre nem tartozó kérdésekben nyilvántartott kapcsolattartójával (max. 2 fő) beszélgetést folytathat a tárgyalóteremben, vagy a kifejezetten erre a célra kialakított más helyiségben, melynek időtartama 15 percnél nem lehet hosszabb;
- g) tilos az intézet belső rendjéről és biztonságáról beszélgetést folytatni, valamint a kapcsolattartói részére bármit átadni, vagy tőlük átvenni;
- h) bűncselekményéről akkor beszélhet, ha azt a bíróság vagy az eljárásban résztvevő ügyész nem tiltotta meg. Amennyiben ezeket a szabályokat megsérti, akkor a kapcsolattartójával engedélyezett beszélgetését megszüntetem;
- i) ha az eljáró bíró, ügyész engedélyezte, hogy kapcsolattartójával beszéljen, továbbá az intézet által biztosított hidegélelem elfogyasztásának ideje alatt a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazását fenntartom;

- j) a kapcsolattartójával engedélyezett beszélgetése alatt magyarul (külföldi fogvatartott esetén, anyanyelvén a bíróság által kirendelt tolmács jelenlétében) beszélhetnek;
- k) egészségügyi szükségleteit még az intézetben végezze el. Ha a bíróságon mégis elkerülhetetlen a mosdó igénybevétele, az csak előzetesen átvizsgált helyiségben történhet, személymotoszás végrehajtása után. Szükségleteit behajtott helyzetű ajtónál végezheti, azt nem zárhatja be;
- l) amennyiben megéhezik, akkor az elrendelt szünetben, a bíróság/ügyészség által meghatározott helyiségben biztosítom hidegételének elfogyasztását;
- m)kezelik-e valamilyen betegséggel, szed-e rendszeresen gyógyszert, ha igen, a gyógyszerasztáznál bevette-e az előállítás idejére elégséges adagot? (Vagy: Az orvos által előírt, napközben beszedendő gyógyszeradagját tőlem kapja meg.)
- n) felhívom a figyelmét arra, hogy a viselkedési szabályokat és az eligazításon közölt előírásokat tartsa be. Megértette az általam elmondottakat, van-e kérdése, jelenteni valója

12.

a) Az előállítás végrehajtásának taktikai szabályai.

Az előállítás végrehajtásának taktikai szabályai

A szolgálati lőfegyvert - általános szabályként - tilos bevinni a bv. intézetek azon területeire, ahol fogvatartottak elhelyezési részlege, illetve a belső munkaterületek vannak. A fogvatartott tartózkodási helyére történő bevonulás előtt azt a bv. intézet azon területén kell - a helyi előírások szerint erre a célra kialakított, vagy őrzött tárolóhelyen - a lőfegyvert elzárni, amelyen keresztül a már mozgáskorlátozással ellátott fogvatartott kísérése, előállítása megtörténik.

A fogvatartottat az előállítás megkezdése előtt el kell igazítani.

A fogvatartott eligazítására - annak helyszínétől függően eltérő tartalommal (pl.: bíróság, kórház, temetés) - speciális segédletet kell elkészíteni, amit a biztonsági osztályok eligazító helyiségeiben kell kihelyezni, ahol az előállítást végrehajtó a szöveggörnyezetet köteles megismerni és azt aláírásával igazolni. Ennek felhasználásával tájékoztatást kell adni a fogvatartott részére az előállítás során tanúsítandó magatartási szabályokról, be nem tartásuk esetén annak lehetséges következményeiről, a kényszerítő eszközök szükség szerinti alkalmazásáról és a kapcsolattartásról.

A fogvatartott köteles a nyomtatványon az eligazítás megvalósulását aláírásával igazolni. A nyomtatványt az előállítási utasításhoz csatolva kell tárolni.

A fogvatartottat a kötelező vetkőztetési motozás végrehajtása előtt fel kell szólítani az együttműködő magatartásra. A motozás során különös figyelmet kell fordítani a ruházat és a test olyan részeire, ahová a tárgyak elrejtése könnyű, kevésbé feltűnő, különös tekintettel:

- a) kabát, zubbony, inggallér, póló, atléta visszavarrásai,
- b) lábbeli talpa, belseje, szára,
- c) fehérnemű, zsebkendő,
- d) test felszínén: lábszár, boka környéke, tenyér, ujjak köze, combok között a nemi szerv alatt, női fogvatartott esetében a mellek között és alatt,
- e) hónalj, talp, sarok, hátközép, hajzat, szakáll,
- f) indokolt esetben a testüreg,
- g) a szájüreg,
- h) nadrág és szoknya derékvarrása, hajtókája, nadrágszín (öv), sapka.

A vetkőztetési motozás az előállítás megkezdése előtt és a feladat végrehajtása után is kötelező. A fogvatartott motozása során figyelemmel kell kísérni a viselkedését, reakcióit.

A jogerős szabadságvesztés büntetést töltő fogvatartott kizárólag formaruházatban, illetve a bv. szervezet által rendszeresített ruházati termékekben állítható elő, megőrzésen lévő fogvatartott ellátása a küldő bv. intézet feladata.

A fogvatartott nem rendszeresített lábbeliben történő előállítására kizárólag egészségügyi szempontból indokolt esetben, az ezt igazoló érvényes egészségügyi igazolás rendelkezésre állása mellett - illetve rendkívüli esetben annak mellőzésével - kerülhet sor.

A fogvatartott előállításra csak textil- vagy papír zsebkendőt, íróeszközt, ügyével kapcsolatos iratait, feljegyzéseit, amennyiben szüksége van rá szemüveget, 1 doboz bontott cigarettát, tűzgyújtó eszközt, egész naposra tervezett, vagy közigazgatási határon kívüli tárgyalás esetén hideg ételmezt, ivóvizet (átlátszó műanyag flakonban max. 1,5 litert), illetve életmentő gyógyszereit viheti magával.

Az előállítás során a fogvatartott kizárólag zsebkendőt, szemüveget, ivóvizet és életmentő gyógyszert vihet be a gépjármű szállítótérbe, minden mást az előállítást végrehajtó tárol. Tartalmilag az ügyével kapcsolatos iratait, feljegyzéseit nem lehet ellenőrizni, azonban a magánál tartható iratokat az íróeszközzel együtt biztonsági szempontból ellenőrizni kell.

Gyógykezelés alatt álló fogvatartott esetén az orvos által előírt szív, asztma, cukorbetegség stb. kezelésére szolgáló gyógyszert (ennek szervezetbe juttatására szolgáló készüléket), szükség esetén írásos orvosi rendelkezéssel az előállítást végrehajtónak kell magával vinni, és az orvos által meghatározottak szerint a fogvatartott részére átadni. Az előírt és életmentő gyógyszerek adagolását a fogvatartott köteles végezni.

Motozás után a fogvatartottra az elrendelt mozgáskorlátozó eszközöket fel kell helyezni. Sorrendben: bilincsrögzítő öv, patentbilincs, lábbilincs, vezetőbilincs. A patentbilincset minden esetben rögzíteni kell. Indokolt esetben (pl.: lépcsőzés) a lábbilincs felhelyezése - az együttműködő fogvatartott esetében, és kizárólag zárt területen - végrehajtható közvetlenül a szállítójárműbe történő beszállítás előtt is.

A patentbilincset és a bilincsrögzítő övet szükség szerint - vagy ha a biztonsági körülmények miatt a fogvatartott már megbilincselte állapotban van - lakattal egymáshoz lehet rögzíteni, ennek alapján a mozgáskorlátozó eszközök felhelyezési sorrendje a következőképpen módosul: patentbilincs, bilincsrögzítő öv, lábbilincs, vezetőbilincs.

A mozgáskorlátozó eszköz állapotát és működőképességét az átvételekor, valamint az alkalmazása előtt minden esetben ellenőrizni kell.

Az előállítás során a rögzítést szintén - különösen a bilincs oldását követően annak ismételt felhelyezése után, valamint a fogvatartott mozgásának megkezdése előtt - minden esetben ellenőrizni kell.

A mozgáskorlátozó eszközök felhelyezésének szakszerűségét szűrőpróbaszerűen - vagy azon fogvatartottak esetében, akiknél alapos okkal feltételezhető rendkívüli esemény kialakulása - a biztonsági tisztnek ellenőrizni kell. Az előállítást végrehajtó a fogvatartott átvételét az adott körlet(-fő)felügyelő szolgálati naplójában aláírásával köteles igazolni.

A gépjárműben, illetve kísérés és biztosítás közben, valamint a konkrét feladat-végrehajtás során a fogvatartottak és az előállítást végrehajtók vonatkozásában is tilos a dohányzás.

A fogvatartott részére kizárólag az alábbi esetekben és formában engedélyezhető dohányzás:

- a) amennyiben az előállítás helyszínén olyan dohányzásra kijelölt hely van, melyben a fogvatartott őrzése - annak dohányzása közben is - biztonságosan végrehajtható,
- b) abban az esetben, amennyiben a fenti dohányzásra kijelölt hely polgári személyektől jól elkülönített,
- c) amennyiben a dohányzásra kijelölt hely nem közterületen van, illetve annak bejárata nem közterületre nyílik,
- d) az előállítás helyszínén a dohányzás törvényi feltételei biztosítják annak lehetőségét (pl. egészségügyi intézmények kizártak).

A végrehajtó állomány részére kizárólag az alábbi esetekben és formában engedélyezhető dohányzás:

- a) amennyiben a fogvatartott őrzése zárt várakozó helyiségben megoldható, illetve az egyben a dohányzásra kijelölt hely is,
- b) csoportos előállítás esetén az előállítási csoportparancsnok által ütemezett formában,
- c) amennyiben a dohányzásra kijelölt hely nem közterületen van, illetve annak bejárata nem közterületre nyílik,
- d) az előállítás helyszínén a dohányzás törvényi feltételei biztosítják annak lehetőségét (pl. egészségügyi intézmények kizártak).

Dohányzásra kizárólag a fentiekben felsorolt valamennyi körülmény teljesülése esetén kerülhet sor úgy a fogvatartott, mind a személyi állomány vonatkozásában.

A személyi állomány részére az alábbi esetekben engedélyezhető az étkezés:

- a) amennyiben a fogvatartott biztonságos őrzése zárt várakozó helyiségben megoldható,
- b) ha őrző helyiség nem áll rendelkezésre, akkor a fogvatartott tárgyhöz rögzítése mellett,
- c) abban az esetben, ha az adott fogvatartott előállítását egyszerre egy főnél több felügyelő hajtja végre,
- d) csoportos előállítás esetén az előállítási csoportparancsnok által ütemezett formában és kizárólag teljes felelősség vállalása mellett.

Az előállítást végrehajtó a fogvatartott kísérését a számára kiadott lőfegyver viselésével ellentétes oldalon hajtja végre. A fogvatartott a motozását követően az előállítás egésze során illetéktelen személyekkel sem verbálisan, sem fizikálisan nem érintkezhet. Ez alól

kivételt képez a bíró vagy ügyész, illetve temetés során a bv. intézet vezetője által engedélyezett kapcsolattartás.

Az előállítások alkalmával intézkedni kell arra, hogy a fogvatartott illetéktelen személytől ne vehessen át, vagy adhasson át részére semmit. Ezek elkerülése érdekében bírósági, ügyészségi előállítás során - végső esetben - az eljáró bíró (ügyész) segítségét kell kérni.

Az egytagos vezetőbilincset a rögzített zsanéros patentbilincstől a könyök felé, a fogvatartottnak arra a kezére kell helyezni, amelyik oldaláról az előállítást végrehajtó kíséri. Amennyiben a fogvatartott keze be van gipszelve, kötözve, vagy egyéb sérülés van rajta, akkor az ép kézre kell helyezni a vezetőbilincset.

Amennyiben a fogvatartott a bv. intézeti vagy a szerződéses orvos által engedélyezett járókerettel, vagy bottal jár, akkor a vezetőbilincset úgy kell biztonságosan rögzíteni (akár a kezéhez), hogy az a fogvatartottat a mozgásában ne akadályozza.

Az előállítást végrehajtó a fogvatartottat maga előtt kíséri, a vezetőbilincs csuklósíkját pedig abban a kezében köteles csuklójára fűzve tartani, amelyik oldalról a fogvatartottat kíséri.

Gyalogmenetben történő előállítás alkalmával a bv. intézet elhagyását megelőzően a kijelölt helyen elzárt lőfegyvere felvételét, felhelyezését a felügyelő úgy végzi, hogy a fogvatartott ez idő alatt tőle biztonságosan elzárt, de általa lehetőleg szemmel ellenőrizhető területen tartózkodjon. Amennyiben az elzárás nem megoldható, a biztosítást úgy kell végrehajtani, hogy az előállítást végrehajtó a fogvatartottat a fegyverfelvételi helytől számított legtávolabb eső helyen várakoztatja, és lehetőség szerint addig egy másik felügyelő biztosítja a fogvatartottat.

Gyalogmenetben történő előállítást, kísérést úgy kell végrehajtani, hogy a gyalogos forgalom az előállítást ne akadályozza, illetéktelen személy az előállítást végrehajtó és a fogvatartott közé ne tudjon beférkőzni.

Ülve történő várakozás esetén a fogvatartottat szintén a viselt lőfegyverrel ellentétes oldalra kell ültetni, illetve a tárgyalóteremben - ha lehetőség van rá - a fogvatartott mögötti padsorban kell elhelyezkedni a vezetősár fogásával.

61. Gépjárművel történő előállításnál a gépjárművezető köteles a szállítótér átvizsgálását végrehajtani, és ha nem kíséri fogvatartottat, akkor a jármű nyitott ajtajánál várja a fogvatartottat és kísérőjét a beszállás biztosítása céljából.

A fogvatartott(ak) gépjárműbe szállása után az előállítást végrehajtó lőfegyvere felvételét, felhelyezését az előírt helyen elvégzi, majd a gépjármű bejáratí zsilipben a jármű fogvatartott(ak) szállítására szolgáló utasterének fogvatartott(ak)tól elhatárolt részében a szállítás ideje alatt folyamatosan figyelemmel kíséri a szállított személy(ek) tevékenységét.

A lőfegyver felvételének ideje alatt a gépjárművezetőnek vagy az e feladat végrehajtására kijelölt személynek kell a fogvatartott(ak) tevékenységét figyelemmel kísérni.

Gépjárműre szálláskor a vezetőbilincset az előállítást végrehajtó csak akkor engedheti el, ha a fogvatartott beszállt a jármű számára kijelölt fülkéjébe és helyet foglalt. Az ajtó reteszelését és zárását (lakatolását) követően az előállítást végrehajtó a fogvatartott magatartását, a mozgáskorlátozó eszközöket fokozott figyelemmel követi. A fogvatartotti fülkét a gépjárművezető zárja, az ő tevékenységét az előállítást végrehajtó biztosítja.

Bilincselő nyílással ellátott fogvatartotti szállító járművek esetében a vezetőszárral ellátott bilincset indulás előtt a nyíláson keresztül el kell távolítani a fogvatartottról, az előállítás helyszínére történő megérkezést követően fel kell helyezni rá. A fogvatartott kiléptetése a járműből csak ez után kezdődhet meg. Visszainduláskor értelemszerűen ugyanígy kell eljárni.

A szállítójármű külső ajtaját, továbbá a belső terében lévő fülkéket a fogvatartottak beszállítása és az előállítást végrehajtó(k) elhelyezkedése után zárva kell tartani. A kulcsokat a gépjárművezető kezeli.

A fülkék tartalékkulcsait - a gépjármű szállítóterének a személyzet részére kijelölt részén - egy lepecsételt - 'tartalékkulcsok' felirattal ellátott - kulcsdobozban kell elhelyezni, melyet felbontani csak rendkívüli esemény bekövetkezése, megakadályozása céljából lehet. A kulcsdobozt a biztonsági osztályvezető, osztályvezető-helyettes pecsétnyomójával kell lepecsételni, annak sértetlenségét a gépjármű vezetője indulás előtt köteles ellenőrizni. A biztonsági tisztek a helyi intézkedésben meghatározott gyakorisággal végrehajtják a kulcsdoboz és a tartalékkulcsok kezelésének, meglétüknek ellenőrzését. A doboz felnyitását, annak okát jelenteni kell

Külső helyszínen a kiszállítás előtt az előállítást végrehajtók ellenőrzik a mozgáskorlátozó eszköz állapotát oly módon, hogy az ajtót résnyire kinyitják, és egyikük azt kívülről lábbal, vállal megtámasztja, majd a fogvatartottat felszólítják, hogy a vezetőbilincs szarát adja ki a résen. A gépjármű mellett álló előállító felügyelő ellenőrzi a vezetőbilincs szarának, csuklósíkjának épségét és a felhelyezett mozgáskorlátozó eszköz állapotát. Amennyiben nem észlel rendellenességet, akkor nyitja az ajtót, majd kilépteti a fogvatartottat a szállító járműből.

A gépjárművezetőnek a fogvatartott mozgatásának biztosításában részt kell vennie. Amennyiben szükséges, úgy az előállító csoportparancsnok utasítása szerint a járó motorú gépjárműben várakozik.

A fogvatartottakat bv. intézeten kívül - a gépjárművezető biztosítása mellett - egyesével kell a jármű ajtajához kísérni és beültetni. Addig, amíg a gépjárművezető bezárja a szállító fülke ajtaját, az előállítást végrehajtó végzi a biztosítást.

Az előállítás jellegétől függően (pl.: abban az esetben, ha a fogvatartottak egymáshoz vannak bilincselve) más módon is történhet a le- és felszállás, amit az eligazítás során kell meghatározni, de a szállító fülke nyitását és zárását követően a kulcsot a gépjárművezető kezeli.

Az elkülönítési szabályokkal érintett fogvatartottak azonos járművel történő szállítása esetén külön fülkében, indokolt esetben a bűntársakat külön járműben kell szállítani. Különböző nemű fogvatartottakat azonos járművel történő szállítás során külön fülkében kell elhelyezni.

Közterületen lehetőség szerint úgy kell a gépjárművel megállni, hogy a fogvatartottak mozgása rövid időtartamban, akár természetes vagy mesterséges kordon között, mögött történjen (pl.: gépjármű behajtónál lévő betonfal, korlát vagy a felügyelők sorfala). Visszaindulásnál a 61. pontban leírtaknak megfelelően kell a beszállást megszervezni, illetve végrehajtani

A szállítótérben minden esetben utaznia kell legalább egy fő előállítást végrehajtónak, aki biztosítja a folyamatos őrzés, esetleg felügyelet fenntartását, és figyelemmel kíséri a fogvatartottak magatartását, tevékenységét, illetve kapcsolatot tart a gépjárművezetővel.

Éjszaka végrehajtott előállítás során a szállítótérben kötelező az ott elhelyezett fogvatartott(ak) megvilágítása.

Az előállítás megérkezésekor az előállító csoportparancsnoknak, egyszemélyes előállítás esetén a gépjárművezetőnek, vagy a kísérő járőrnek lehetőség szerint területbejárást kell végrehajtani, azt követően a fogvatartott(ak)at - tárgyalása, meghallgatása, egészségügyi vizsgálata kezdetéig - biztonságosan el kell helyezni. Az előállítás vezetője az elkülönítési szabályokat is figyelembe véve megszervezi, kijelöli a helyiségeket, helyeket és szükség szerint egyesével felvezeti a fogvatartott(ak)at és az ő(ke)t kísérő előállítást végrehajtó(ka)t.

A biztonságos elhelyezésre szolgáló termet, őrző helyiséget az előállítás vezetője, egyszemélyes előállítás esetén a gépjárművezető, illetve a kísérést biztosító járőr átvizsgálja a tiltott tárgyak, valamint rendkívüli esemény előidézésére alkalmas eszközök előtalálása érdekében.

Előállítás során liftet csak mozgáskorlátozott fogvatartott esetében és orvosi javaslatra, vagy rendkívüli esemény megelőzésére - az előállítást végrehajtón kívül más személyek jelenlétének kizárásával, az adott szinten a lift megérkezését biztosító előállító, vagy másik felügyelő részvételével - lehet igénybe venni. Állandóan körbe járó személyfelvonó (páternoszter) használata tilos.

Az előállítás megkezdése előtt az előállítást végrehajtó - még a bv. intézetben - intézkedik arra, hogy a fogvatartott a személyes szükségleteit elvégezze annak érdekében, hogy az előállítás során erre minimális esetben kerüljön sor.

Az előállítást végrehajtó - biztosítás hiányában - az előállítás során a mellékhelyiség átvizsgálása előtt és annak idejére a fogvatartottat a másodlagos patentbilincsel, a mozgáskorlátozás bontása nélkül tárgyhoz rögzíti, mellyel elkerülheti, kizárhatja a fogvatartott támadási, illetve szökési lehetőségét, továbbá megakadályozhatja az előre elrejtett tiltott tárgyak, eszközök átvételét.

A mellékhelyiségben a vezetőbilincset a fogvatartotttól ott tartózkodásának idejére levenni nem lehet. A szükségletek mértékétől függően, azok elvégzésének idejére a patentbilincs két tagja közül a vezetőbilincses kezén lévőket kell a fogvatartott kezén hagyni. Helyes taktikai eljárás lehet az is, hogy a vezetőbilincses kezéről veszi le az előállítást végrehajtó a bilincset, amit azonnal a helyiség alkalmas tárgyához (pl.: radiátorcső) rögzít. Bilincsrögzítő öv alkalmazása esetén az oldott bilincsszemet az öv láncához vagy - a láncból nem kihúzva - a vezetőbilincses kézre kell visszarögzíteni.

A mellékhelyiség ajtaját a fogvatartott nem zárhatja be, az ajtó annyira legyen behajtott állapotban, hogy az ne legyen szeméremsejtő, azonban tevékenysége a résen keresztül ellenőrizhető maradjon. A vezetőbilincs szárát - a fogvatartott benttartózkodása alatt - az előállítást végrehajtó nem engedheti el.

A fogvatartottat mellékhelyiségbe menetele előtt és kijövele után minden esetben meg kell motozni, továbbá a mozgáskorlátozó eszközök állapotát ellenőrizni kell. Ennek elvégzéséhez az előállítást végrehajtó úgy helyezkedik el, hogy váratlan meg- vagy ellökésével se legyen lehetősége a fogvatartottnak a mellékhelyiség kijárat ajtaján elfutni, ezért indokolt esetben tárgyhoz bilincseli.

Az előállítást végrehajtó egészségügyi szükségletei elvégzése miatt a fogvatartottat a másodlagos patentbilincsel alkalmazásával tárgyhoz rögzíti.

A bv. intézet által biztosított hidegáramlás el fogyasztásának idejére a mozgáskorlátozások enyhítése csak bilincsrögzítő öv alkalmazása során engedélyezhető. Ebben az esetben a mellékhelyiség, mosdó használat eseteire leírtaknak megfelelően kell eljárni.

85. Az előállítási feladat befejezését követően, a bv. intézetbe történő bevonulás megkezdése előtt - még az előállítás helyszínén - a személyi állomány tagjai ellenőrzik egyéni felszerelésük, fegyverzetük meglétét.

b) A bíróságra történő előállítás részletes szabályai.

A bíróságra, ügyészségre érkezéskor a területbejárás során az előállítás vezetője meggyőződik a várakozó, őrző helyiség zárhatóságáról. Annak kulcsait magához veszi vagy a bíróság, ügyészség belső rendészeti szolgálatától elkéri. Az előállítás során a kulcsok kezelése az előállító csoportparancsnok feladata. A várakozó, őrző helyiséget alaposan át kell vizsgálni.

Elsősorban a várakozó, őrző helyiségekben kell várakozni. Amennyiben nincs várakozó helyiség, akkor lehetőleg az idézésen szereplő tárgyalóterem előtt kell várakozni más személyektől elkülönülten, tőlük olyan távolságra, hogy ne történhessen érintkezés. Szükség esetén a tárgyalóterem előtti folyosó olyan részét jelöli ki az előállítás csoportparancsnoka, ahol a biztonságos várakozás megoldható. Ebben az esetben a bíró, ügyész segítségét kell kérni. A várakozás során - lehetőség szerint - a fogvatartottat le kell ültetni, az előállítást végrehajtó állva biztosít.

A feladatok biztonságos végrehajtásához - amennyiben rendelkezésre áll - igénybe veszik a belső rendészeti szolgálat segítségét.

Amennyiben a bíróságon nem áll rendelkezésre sem biztonságos várakozó helyiség, sem várakozásra alkalmas terület, akkor a bíróság zárt udvarán, vagy a legbiztonságosabbnak ítélt helyen álló, a fogvatartott szállítására használt gépjármű - az előállítást végrehajtó és/vagy a gépjárművezető folyamatos őrzése mellett, a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazásának enyhítése nélkül - a várakozásra igénybe vehető.

Az előállító csoportparancsnok jelentést tesz a megérkezésükről, elhelyezkedésükről a bírónak, ügyésznek. Továbbá minden rendellenességet jelent, szükség esetén segítséget kér, amennyiben a biztonságos feladat-végrehajtásban bármilyen akadály lép fel.

Ha az idézésen megjelölt tárgyalóterem vonatkozásában változás történik - időközben másik tárgyalótermet jelöltek ki - ezt a tényt a tárgyalás megkezdése előtt a biztonsági felügyelő vagy az előállítást vezető csoportparancsnok a közvetlen szolgálati előljárónak jelenteni köteles.

A várakozás ideje alatt a fogvatartottat az előállítást végrehajtó az általa viselt lőfegyverrel ellentétes oldalára leülteti, és folyamatosan figyeli mozdulatait, tevékenységét. Az előállítást végrehajtó a tárgyalás megkezdéséig, vagy befejezését követően - várakozó helyiség hiányában történő várakozás során - a tárgyalóteremben, illetve annak előterében úgy helyezkedik el, hogy azzal egy lehetséges rendkívüli esemény bekövetkezésének megakadályozására intézkedni tudjon.

94. A nagy esetszámú előállítással érintett bírósági épületek tekintetében az bv. intézeteknek meg kell vizsgálni - az előállítások időtartamában a helyszínen tartózkodó - járőröző biztonsági felügyelő igénybevételének lehetőségét.

A 94. pontban meghatározott esetben az előállítást végrehajtó(k) szükség esetén - a feladatok biztonságos végrehajtása érdekében - kötelesek a járőr közreműködését kérni (pl.: felvezetések, várakozások biztosítása, mozgáskorlátozó eszköz kényszerű levétele, a fogvatartott által igénybe vett helyiségek használat előtti átvizsgálása, stb.).

A járőrnek kötelessége ismerni az épület és azon belül a helyiségek biztonsági jellemzőit (nyílászárók elhelyezkedését, rácsozatokat, rendészeti szolgálat létszámát, elhelyezkedését, stb.), hírösszeköttetése folyamatosan biztosított legyen a bv. intézettel.

Az előállítást végrehajtó feladata megakadályozni, hogy illetéktelen személyek a közelükbe kerüljenek, illetve a fogvatartott és közé helyezkedjenek, a fogvatartottal beszélgetést, vagy bármilyen módon történő kapcsolatfelvételt kezdeményezzenek.

Ha a kialakult helyzet a feladat biztonságos végrehajtását veszélyezteti, akkor az előállítást végrehajtó azonnal köteles jelezni a bírónak, ügyésznek és a továbbiakban a kapott utasítás szerint jár el. A bíró, ügyész értesítésén túlmenően, a szükséges intézkedések megtétele után jelentést tesz szolgálati előjárójának is.

A tárgyalások során a tárgyalóteremben alkalmazható legoptimálisabb helyezkedési módok az előállítást végrehajtó(k) részére:

- a) a fogvatartott mögött ülve, annak oldalirányába kihúzódva,
- b) a fogvatartottól külön (széken) ülve és tőle úgy elfordulva, hogy részére a tárgyalóterem fogvatartott előtti és mögötti részei is láthatóak legyenek;
- c) amennyiben az a-b) alpontok szerinti elhelyezkedésre nincs lehetőség, a fogvatartott mellett ülve, a megfelelő távolság tartásával, úgy, hogy a fogvatartott a lőfegyverrel ellentétes oldalon helyezkedik el és az őrzést végző előállítást végrehajtó kissé a fogvatartott felé forduló testhelyzetben legyen és a szabadlábban védekező vádlottaktól a lehető legjobban elkülönülve, megfelelő távolságot tartva biztosítson.

A fent meghatározott elhelyezkedési módok közül az adott körülmények függvényében a lehető legalkalmasabbat kell kiválasztani úgy, hogy az előállítást végrehajtó a fogvatartottat folyamatosan figyelemmel tudja kísérni, meg tudja előzni a rendkívüli esemény kialakulását, szükség esetén pedig intézkedni tudjon. Fokozott figyelemmel köteles ellátni feladatát szembesítéskor, ítélethozatalkor, ezekben az esetekben követi a fogvatartott minden reakcióját, felkészültnek kell lennie váratlan, erőszakos megnyilvánulásokra és a vezetőbilincs szarát röviden fogja.

Az ügyvéd csak az ügyvédi igazolvány, vagy a személyazonosító igazolvány és a meghatalmazás ellenőrzése után beszélhet a fogvatartottal. Az ellenőrzés terjedjen ki az ügyvéd (ügyvédjelölt), jogi képviselő nevére, az igazolvány érvényességére, illetve arra, hogy azok azonosak-e az előállítási utasításon szereplő kapcsolattartói nevekkal.

Az előállítást végrehajtó az ügyvédi beszélő időtartamára úgy és olyan távolságra helyezkedik el, hogy megakadályozhassa a fogvatartott esetleges rendbontó cselekményét, egyúttal a felek beszélgetését ne hallhassa. A jogi képviselővel folytatandó beszélgetést az előállítást végrehajtó köteles ellenőrizni. A fogvatartott a büntetőeljárással kapcsolatban készített feljegyzését, vázlatát magánál tarthatja, illetve azok ellenőrzése után átadhatja védőjének.

A fogvatartott részére a védő a tárgyalás alkalmával - a fogvatartott ügyével összefüggő iratokon kívül - nem adhat át semmit, e tevékenység kizárólag a bv. intézeten keresztül, hivatalos (ellenőrzött) formában történhet.

Az előállítást végrehajtó a fogvatartott részéről átadandó iratok esetében csak biztonsági szempontú ellenőrzést végezhet (pl.: nincs-e köztük pénz, kábítószer, gyanús anyag, hangrögzítésre alkalmas egyéb eszköz, stb.).

Amennyiben a védő, az eljáró bíró a tárgyaláson a fogvatartott ügyével kapcsolatos iratokat adathordozó eszközön (pl.: pendrive, CD) keresztül adja át az előállítást végrehajtónak, azt a bv. intézetbe történő visszaérkezést követően az informatikai szakterületnek biztonsági szempontból ellenőriznie kell, és csak azután kerülhet a fogvatartott birtokába.

Az előállítást végrehajtó a fogvatartott rosszullete esetén a mentőszolgálat, vagy bv. intézet közelében lévő bíróságon a bv. intézeti orvos értesítéséhez a bíró segítségét kéri.

Csoportos előállítás esetén a tárgyalóteremben tilos a bilincseket egyidőben levenni, illetve visszahelyezni. Azt az előállítást végrehajtóknak egyenként, egymást biztosítva kell végrehajtani, mert a figyelem megosztását a fogvatartottak vagy más személyek kihasználhatják.

Amennyiben a bíró utasítást ad a mozgáskorlátozás enyhítésére, akkor azt minden esetben fel kell vezetetni az előállítási utasításra. A vezetőbilincs csuklósíkját a bilincsek le- illetve felhelyezésénél is folyamatosan fogni, illetve szorosan csuklóra fűzött, stabil állapotban kell tartani.

Abban az esetben, ha a bíró utasítást ad a vezetőbilincs és lábbilincs levételére, udvariasan tájékoztatni kell, hogy utasításának teljesítését a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 54. § (4) bekezdése nem teszi lehetővé.

Amennyiben a bíró vagy ügyész az előállítást végrehajtó távollétében akarja meghallgatni a fogvatartottat, annak eleget kell tenni, de az idézésre igazoltan rá kell jegyeztetni az átadás, illetve a visszavétel időpontját (óra, perc szerint), továbbá, hogy a mozgáskorlátozással vagy annak mellőzésével kéri az előállítást végrehajtó távozását. A vezető- és lábbilincset ebben az esetben is tilos levenni.

Ha az előállítást végrehajtó veszélyes körülményt észlel, akkor udvariasan felhívja a bíró vagy az ügyész figyelmét (több kijárat, földszinti helyiség rács nélküli ablakkal, fogvatartottal kapcsolatos többletinformáció tartalma), majd a bejárat ajtó előtt várakozik. Az előállítást végrehajtó a biztosításra elfoglalt helyet nem hagyhatja el, rendellenesség bekövetkezésekor intézkednie kell.

A tárgyalóteremben a rend fenntartása a bíróság feladata (pl.: hangoskodás). Emiatt előfordulhat, hogy a bíró arra ad utasítást, hogy az előállítást végrehajtó rendbontás miatt

kísérje ki a fogvatartottat. Ekkor további utasításig a várakozó helyiségben, ennek hiányában az épület biztonságosnak ítélt szakaszán, indokolt esetben a szállító járműben kell várakozniuk.

A tárgyalási szünetben - egyéb rendelkezés hiányában - a várakozó helyiségben kell a fogvatartottal tartózkodni. Várakozó helyiség hiányában az épület biztonságosnak ítélt más helyiségében, területén kell tartózkodni, ahol a fogvatartott őrzését folyamatosan fenn kell tartani.

A várakozás ideje alatt a mozgáskorlátozó eszköz nem vehető le a fogvatartottról, a várakozó helyiség ajtaját zárva kell tartani, az előállítást végrehajtó ez alatt az ajtón belül tartózkodik.

A kapcsolattartóval engedélyezett beszélgetésre (a továbbiakban: beszélő) vonatkozó szabályokat a fogvatartott eligazítására készített minta tartalmazza.

A fogvatartott tevékenységét ilyen esetben is folyamatosan figyelni kell. Amennyiben a beszélő lebonyolításának körülményei nem biztosítottak, akkor azt külön időpontban, külön engedély alapján a bv. intézetben kell végrehajtani, amelyről tájékoztatni kell az engedélyezőt és a kapcsolattartót.

A beszélő végén a fogvatartottat minden esetben meg kell motozni.

várakozó helyiség ajtaját lehetőség szerint akkor is be kell zárni, amikor a fogvatartottat a tárgyalóterembe kísérik annak érdekében, hogy távollétükben oda mások ne rejthessenek el semmit. A várakozó helyiséget még a fogvatartott behelyezése előtt, minden esetben át kell vizsgálni.

A tárgyalás (ügyészi kihallgatás) végén az előállítást végrehajtó ellenőrzi a bírótól (ügyésztől) kapott értesítés vagy egyéb irat rovatainak olvashatóságát, majd azokat - a bv. intézetbe történő visszaérkezése utáni szóbeli jelentését követően - csatolja az előállítás végrehajtásával kapcsolatban keletkezett egyéb dokumentumok mellé

Amennyiben a bíróság az előzetes letartóztatást elrendeli vagy fenntartja, valamint a szabadságvesztés büntetést azonnal fogamatba veszi, a fogvatartottat át kell szállítani a bv. intézetbe.

Amennyiben az eljáró bíró a fogvatartottat szabadlábra helyezné, azonban az előállítási utasításon a "NEM SZABADÍTHATÓ" rendelkezés szerepel, akkor az előállítást végrehajtó az esetről jelentést tesz a közvetlen előljárónak és rajta keresztül ismételt egyeztetést kell végezni a bv. intézet nyilvántartási szakterület illetékesével. Az egyeztetés eredményétől függően kerülhet sor az esetleges helyszíni szabadításra.

Szabadításra vonatkozó információ hiánya esetén a fogvatartottat vissza kell kísérni a bv. intézetbe és soron kívül egyeztetni kell a dokumentációkat

Amennyiben az előállított fogvatartott ügye nagy sajtónyilvánosságot kapott, vagy kiemelt figyelmet érdemlő ügyben került előállításra, és a tárgyaláson jelen van a sajtó, akkor az előállítást végrehajtó köteles azt az előjárójának azonnal jelenteni. Ezen szabályok mérvadóak akkor is, ha a fogvatartottat a bíróság jogerős, vagy nem jogerős életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte. Ebben az esetben az elsődleges intézkedések megtételét követően e körülményeket azonnal jelenteni kell az előjárónak, és a bv. intézetbe történő visszakísérést követően intézkedni kell a pszichológusi, reintegrációs tiszt meghallgatására.

Az előállítást végrehajtó az előállításon történekről a visszaérkezést követően köteles jelentést tenni (pl.: ítélet, szabadlábra helyezés, kiutasítás, óvadék elfogadása, fegyelemsértés, rosszullét, stb.), továbbá értesíteni az illetékes szakterületeket az újabb időpontra történő idézésről, új tárgyalási nap kijelöléséről, és a keletkezett iratokat (bűnügyi nyilvántartó csoportnak, hivatali időn túl a biztonsági tisztnek) részükre átadni.

13.

a) A munkáltatás fogalma, fajtái, valamint a munkáltatást végrehajtó személyi állomány.

A *munkáltatás* a reintegrációs tevékenység azon formája, amikor az elítéltek vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető munkavégzése szervezeten, rendszeresen, haszon- vagy bevételszerzési céllal, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) által szabályozott munkaviszonytól eltérő, jogszabályban meghatározott feltételekkel és díjazás ellenében történik. Az így létrejövő munkáltatási jogviszony alanyai munkáltatóként a bv. intézet, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdasági társaság vagy a bv. szerv szerződése és az elítéltek vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető hozzájárulása alapján más gazdálkodó szervezet, valamint munkavégzőként az elítélt, a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy vagy a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető.

A munkáltatás szervezete

Az elítéltet munkával a bv. szerv foglalkoztatja és gyakorolja a munkáltatói jogokat. Munkáltatásban kizárólag az az elítélt vehet részt, aki a *tizenhatodik* életévét betöltötte.

A munkáltató szerződése alapján az elítélt – *írásban megadott hozzájárulásával... sz. melléklet – más gazdálkodó szervezetnél* is végezhet munkát. A szerződésben a munkáltatói jogok kizárólag azon része ruházható át, amely az e törvényben szabályozott jogok és kötelezettségek gyakorlását, illetve az elítéltek személyiségi jogait nem sérti.

Más gazdálkodó szervezetnél történő munkavégzésre kijelölése érdekében az elítéltnak az első munkába állításkor *írásban nyilatkoznia kell* arról, hogy hozzájárul-e más gazdálkodó szervezetnél történő munkáltatásához.

Ha az elítélt a hozzájárulást akár írásban, akár – jegyzőkönyv felvétele mellett – szóban utóbb visszavonja, akkor a BFB a munkahelyről az elítéltet soron kívül leváltja.

Az elítéltek munkáltatása jelenleg tehát három különböző formában történik:

- a) költségvetési munkáltatás, jellemzően a bv. intézet fenntartásában történő közreműködést jelenti (karbantartási, konyhai stb. munkálatok elvégzése),
- b) büntetés-végrehajtási gazdasági társaságoknál történő foglalkoztatás (mezőgazdasági, ruházati, fa-és vegyesipari, vagy papíripari profillal rendelkező gazdasági társaságok),
- c) külső gazdálkodó szervezet által történő foglalkoztatás (a büntetés-végrehajtási intézet és külső vállalkozás szerződése alapján történhet).

A büntetés-végrehajtási intézet és külső gazdálkodó szervezet szerződése alapján az elítélt – hozzájárulásával – a külső vállalkozónál is végezhet munkát. Az elítélt ilyen formában történő foglalkoztatásához való hozzájárulása az ILO Egyezmény 2. Cikke miatt szükséges, ami a kényszmunka felszámolásáról és tilalmáról szól.

A munkáltatás során a büntetés-végrehajtási intézet a fogvatartásból eredő feladatokat, vagyis az *őrzéssel kapcsolatos feladatokat látja el*, míg a fogvatartottakat foglalkoztató vállalkozás *biztosítja magát az elvégzendő munkát, gondoskodik annak szervezéséről, biztosítja az eszközöket, nyersanyagokat, végzi a minőség ellenőrzést és szakmai utasítást ad.*

Az elítélt *munkadíjának* mértéke a szerződésben kerül rögzítésre, melyet a vállalkozó a büntetés-végrehajtási szerv részére utal át, és a büntetés-végrehajtási szerv abból fizeti ki az elítélt havi járandóságát.

Személyi és tárgyi feltételek, a munkáltatás alanyai, területei

A személyi feltételeknek az egyik alapvető részét képezi a munkáltatást végzők *jogviszonya*. Ennek biztonsági szempontból is nagy jelentősége van, ugyanis bizonyos biztonsági feladatokat, illetve intézkedéseket csak hivatásos szolgálati jogviszonyban álló személyek tehetnek meg. Így kényszerítő eszközöket csak hivatásos jogviszonyban álló alkalmazhat, de hasonlóan van ez a biztonsági intézkedések alkalmazásával kapcsolatban is, pl. motozás, mozgáskorlátozás.

A hivatásos állományú személy a munkáltatás ideje alatt a három alapvető biztonsági feladat közül mind a hármat, így őrzési, felügyeleti, ellenőrzési feladatot is elláthat. A beosztása szerint lehet:

- a) foglalkoztatási biztonsági felelős,
- b) foglalkoztatási felügyelő,
- c) foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető.

~~Közalkalmazott~~, illetve a bv. gazdasági társasággal *munkaviszonyban* álló személy a munkáltatás ideje alatt őrzési feladatot nem, csak felügyeleti, ellenőrzési tevékenységet láthat el, és beosztása szerint lehet:

- a) foglalkoztatási biztonsági felelős,
- b) foglalkoztatási felügyelő,
- c) foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető,
- d) gépjárművezető.

A fenti beosztások az adott munkahely vonatkozásában *összevontan* is meghatározhatók, melyről *írásban* kell rendelkezni.

A munkáltatásban részt vevő állomány számára az állandó jelleggel végrehajtandó biztonsági feladatokat szintén a jogviszonyhoz illeszkedően kell meghatározni.

A fogvatartottak munkáltatásánál biztonsági tevékenységet ellátó állomány *részletes feladatait*

- a) őrutasításban,
- b) szolgálati utasításban,
- c) munkaköri leírásban, illetve annak biztonsági mellékletében (közalkalmazott és munkaviszonyban álló munkavállaló esetén) kell rögzíteni.

Az írott szabályok mellett természetesen megvan az *eligazítási kötelezettség* is, amit rendszeresen el kell végezni a munkáltatásban részt vevő személyi állománnyal kapcsolatosan. Az egyik formája a *napi eligazítás*, amit *minden szolgálatba lépés előtt* meg kell tenni, amelynek a tartalma az aznapi tevékenységre vonatkozik és a szolgálatban lévő *biztonsági tiszt* köteles megtartani.

A napi eligazításon kívül – *havi rendszerességgel* is kell eligazítást tartani, melynek célja az állomány szakmai tapasztalatának, ismeretszintjének felmérése, fejlesztése, valamint az eltelt időszak eseményeinek értékelése. A gazdasági társaságok munkáltatásban részt vevő állománya részére a *munkáltatás-biztonsági vezető*, a költségvetési munkahelyek dolgozói részére pedig a *biztonsági osztályvezető* köteles a havi eligazítást megtartani, melyről *foglalkozási jegyet* kell készíteni.

A fogvatartottak munkáltatásában részt vevő, de *nem a bv. szerv állományába tartozó személyeket* a rájuk vonatkozó mértékben, *írásban* kell tájékoztatni a biztonsági szabályokról, valamint a bv. szerv területén betartandó rendszabályokról. Az érintettek a tájékoztatás tudomásul vételét *aláírásukkal* igazolják. A tájékoztatót a bv. szerv biztonsági osztályvezetője, a bv. gazdasági társaságok vonatkozásában pedig a munkáltatás-biztonsági vezető készíti el.

b) A foglalkoztatási biztonsági felelős feladatrendszere, valamint a veszélyes szerszámok és anyagok kezelésének rendje.

A biztonsági tevékenység irányításával megbízott előljáró a területre beosztott foglalkoztatási felügyelők közül minden esetben *foglalkoztatási biztonsági felelőst* jelöl ki. A foglalkoztatási biztonsági felelős a munkáltatás közbeni biztonsági tevékenység ellátása során előljárója az adott munkahelyre beosztott személyi állományoknak.

Foglalkoztatási biztonsági felelősi feladatok ellátására elsősorban *hivatásos állományú* tagot kell kijelölni. ~~Közalkalmazott~~ és munkaviszonyban álló munkavállaló abban az esetben láthat el ilyen feladatot, ha az adott munkahelyen hivatásos állományú tag nem teljesít szolgálatot.

A foglalkoztatási biztonsági felelős feladata:

- a) a biztonsági feladatokat ellátók *eligazítása*:
 - a munkaterület biztonsági helyzetéről,
 - a fogvatartottak összetételéről,
 - a munkarendről, a munkavégzéssel kapcsolatos követelményekről,
 - a jelzési és jelentési kötelezettségről,
 - szállítással, kíséréssel, mozgatással és motozással kapcsolatos feladatokról,
 - a rendkívüli esemény bekövetkezésekor teendő intézkedésekről,
 - a fogvatartottak eligazításáról.
- b) a munkára kivonuláskor és visszakíséréskor a *fogvatartottak átvétele és átadása*,
- c) a fogvatartottak zárt rendben történő *kísérésének megszervezése* a munkaterületre, a munka befejezése után a körletre,
- d) a munkakezdés előtt a munkavégzéssel összefüggő követelmények *ismertetése a fogvatartottakkal*,
- e) a biztonságra *veszélyes szerszámok és anyagok* kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása és betartatása,
- f) a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a munkakezdés előtt és befejezése után a munkaterület *biztonsági ellenőrzésének, a fogvatartott ruházat átvizsgálásának szervezése, a tapasztalatok dokumentálása* a munkahelyi szolgálati naplóba, (a biztonsági ellenőrzés időpontját is),
- g) a felügyeletére, illetve az ellenőrzésére bízott *fogvatartottakról nyilvántartás vezetése*,
- h) *az ajtók zárva vagy nyitva tartására* vonatkozó szabályok érvényesítése,
- i) a munkaterületre, a *munkahelyre illetéktelenül érkező személynek a távozásra való felszólítása*,
- j) részvétel az adott munkahelyen végrehajtott *biztonsági szemlén és vizsgálaton*,
- k) mezőgazdasági jellegű munkáltatás esetén az *őrzéshatárok* kijelölése, betartásának folyamatos figyelemmel kísérése,
- l) a *kulcskezelési* szabályok, valamint az *egyen- és polgári ruházat tárolási* szabályainak betartása és betartatása,
- m) a munkaterületre a szabályos *ki- és beléptetés végrehajtása*.

A foglalkoztatási biztonsági felelős ellenőrzi:

- a) meghatározott időközönként a fogvatartottak létszámát,
- b) a munkáltatást közvetlenül irányítók biztonsági tevékenységének az ellátását,
- c) a fogvatartotti foglalkoztatási engedély (karton) és fényképes nyilvántartásának naprakészségét.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a munkahelyi szolgálati naplóba.

Foglalkoztatási felügyelő a bv. szervezet azon tagja, aki az előljáró által meghatározott személy közvetlen alárendeltségében, eligazítás és őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás, valamint annak biztonsági mellékletében meghatározottak szerint a

fogvatartottak munkavégzését irányítja, vagy figyelemmel kíséri. Közvetlenül a foglalkoztatási biztonsági felelősnek van alárendelve.

Feladata:

- a) a munkára kivonuláskor és visszakiséréskor a fogvatartottak *átvételének és átadásának* biztosítása,
- b) a fogvatartottak zárt rendben történő *kísérése* a munkaterületre, a munka befejezése után a körletre,
- c) a bv. szerv vezetőjének rendelkezése szerint a munkakezdés előtt és befejezése után a munkaterület *biztonsági ellenőrzése, a fogvatartott motozása,*
- d) a biztonságra *veszélyes szerszámok- és anyagok* kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása és betartatása,
- e) az *ajtók zárva vagy nyitva tartására* vonatkozó szabályok érvényesítése,
- f) a munkaterületre, a munkahelyre *illetéktelenül érkező személynek* a távozásra való felszólítása,
- g) a *kulcskezelési szabályok,* valamint az *egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak* betartása,
- h) a munkaterületre a szabályos *ki- és beléptetés* végrehajtása.

A foglalkoztatási felügyelő ellenőrzi:

- a) meghatározott időközönként a fogvatartottak *létszámát,*
- b) a munkaterületen lévő fogvatartottak és a fogvatartottak munkáltatásában részt vevő, de nem a bv. szerv állományába tartozó *személyek tevékenységét, magatartását,*
- c) a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a berendezési tárgyak *meglétét, állapotát és használhatóságát,*
- d) a munkaterület *rendjét, a tűzvédelmi, munkavédelmi, környezetvédelmi és energiagazdálkodási szabályok* betartását.

Az ellenőrzés tapasztalatait rögzíti a számára meghatározott szolgálati okmányba.

A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető

Biztonsági szempontból közvetlenül a foglalkoztatási biztonsági felelősnek van alárendelve.

A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető feladata:

- a) a fogvatartottak *szakmai munkájának* irányítása, ellenőrzése,
- b) a fogvatartottak tevékenységének *figyelemmel kísérése,* rendellenesség esetén a *szükséges intézkedések* megtétele,
- c) a biztonságra *veszélyes szerszámok- és anyagok* kezelésére és nyilvántartására vonatkozó szabályok betartása,
- d) az *ajtók zárva vagy nyitva tartására* vonatkozó szabályok betartása,

- e) a munkaterületre, munkahelyre *illetéktelenül érkező személynek* távozásra való felszólítása,
- f) a *kulcskezelési szabályok*, valamint az *egyen- és polgári ruházat tárolási szabályainak* betartása.

A foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető ellenőrzi:

- a) meghatározott időközönként a fogvatartottak szakszerű munkavégzését, létszámát,
- b) a munkaterületen lévő fogvatartottak tevékenységét, magatartását,
- c) a biztonsági berendezések, a technikai eszközök, valamint a berendezési tárgyak meglétét, állapotát és használhatóságát,
- d) a munkaterület rendjét, a tűzvédelmi, munkavédelmi, környezetvédelmi és energiagazdálkodási szabályok betartását.

Az ellenőrzés tapasztalatait köteles rögzíteni a számára meghatározott okmányba.

A munkáltatás során a személyi állomány tagjainak meg kell akadályozni a fogvatartottat abban, hogy:

- a) a kijelölt munkaterületet engedély nélkül elhagyja,
- b) illetéktelen személlyel kapcsolatot létesítsen, csomagot, levelet, üzenetet és tiltott tárgyat átvegyen, vagy átadjon,
- c) a munkaterületről szökéshez, támadáshoz használható eszközt, egyéb anyagot elvigyen, vagy ott olyat készítsen,
- d) a bv. szerv biztonságára fokozott veszélyt jelentő, így különösen mérget, alkoholt, az egészség károsítására vagy tűz okozására alkalmas anyagot magánál tartson, vagy elvigyen,
- e) anyagot, gépet, munkaeszközt, terméket (terményt) jogosulatlanul használjon, megrongáljon, használhatatlanná tegyen vagy megsemmisítsen,
- f) magáncélú munkát végezzen.

Mint látható a személyi állomány, különböző beosztásban lévő tagjainak nagyon hasonlóak a feladatai. Abban az esetben, ha a munkáltatást egy fő irányítja, illetve felügyeli, akkor a fentebb meghatározott feladatok is az ő kezében összpontosulnak.

Veszélyes szerszámok, eszközök, anyagok kezelése

A fogvatartást jelentősen veszélyeztető rendkívüli események jelentős részénél kiemelt fontossága van bizonyos eszközök, mivel ezek nélkül nem, vagy nem kellő hatékonysággal, illetve gyorsasággal lehet azokat elkövetni. Ugyanakkor a munkáltatás során számos olyan eszközt kell alkalmazni, amelyek szükségesek az adott munkafeladat elvégzéséhez. Ezért ezen eszközök tárolására, kiadására, visszavételére, azokkal való feladatellátásra szigorú szabályokat kell alkalmazni, és különösen nagy hangsúlyt kell fektetni azok betartására.

A biztonságra fokozott veszélyt jelentenek azok a szerszámok, eszközök, anyagok, amelyek fizikai jellemzőiknél fogva az *emberi élet, testi épség veszélyeztetésére*

alkalmasak, valamint a közbiztonságot veszélyeztető rendkívüli esemény – fogolyszökés, közveszély-okozás, terrorcselekmény – elkövetésére, vagy annak kísérletére, előkészületére használhatók, így különösen:

- a) amivel a biztonsági rács könnyen átvágható,
- b) amivel a falazat könnyen megbontható,
- c) amely mászásra, fal, kerítés egyéb műszaki akadály leküzdésére alkalmas,
- d) amellyel tűz okozás, robbantás, mérgezés, más súlyos egészségkárosítás végrehajtható,
- e) amellyel személy elleni támadás végrehajtható.

A bv. szerv vezetője intézkedésben köteles meghatározni a *"biztonságra fokozott veszélyt jelentő"* eszközök, anyagcsoportok körét, kezelésük, felhasználásuk rendjét.

A biztonságra fokozott veszélyt jelentő szerszámok, eszközök, anyagok tárolásáról, kiadásáról, visszavételezéséről, felhasználásáról *pontos nyilvántartást kell vezetni* úgy, hogy azok útja, mozgása a beszerzéstől (beszállítástól) a felhasználásig, illetve a selejtezést követő megsemmisítésig (elszállításig) nyomon követhető legyen. Abban az esetben, ha bármilyen eszköz, anyag hiányzik, mindent meg kell tenni annak minél előbbi felkutatására. Több esetben megtörtént, hogy az így eltűnt eszközzel következett el súlyos rendkívüli eseményt, akár több év múlva is.

A *tárolás helyén* az ott lévő eszközökről, anyagokról *naprakész tételes listát* kell kifüggeszteni, melyen szerepelnie kell a gazdasági vezető és a biztonsági osztályvezető, bv. gazdasági társaság esetében pedig a munkáltatás-biztonsági vezető bélyegzővel hitelesített aláírásának.

Fogvatartott részére ezek a szerszámok, eszközök, anyagok kizárólag munkavégzés céljából, a munkavégzés időtartamára, az elvégzendő feladathoz szükséges mennyiségben adhatók ki. Az ilyen szerszámokkal, eszközökkel, anyagokkal a fogvatartottak elsősorban felügyelet mellett dolgozhatnak. Sajnos az a gyakorlatban megoldhatatlan, hogy minden esetben felügyeljék a veszélyes szerszámokkal dolgozókat, ezért differenciálni kell. A kiadást és visszavételezést – név, időpont (óra, perc) – megjelölésével dokumentálni kell.

A felhasznált anyagok mennyiségét a nyilvántartó könyvben *azonnal fogyatékolni kell*, a maradványnak mindig a *tényleges* készletet kell mutatnia. A biztonságra veszélyes anyagok mennyiségének ellenőrzéséhez, az erre a célra szolgáló mérőedényeket, *mérőpálcákat, mérlegeket biztosítani kell. A nyilvántartást fogvatartott nem kezelheti.*

A fogvatartottak a részükre kiadott szerszámokat, eszközöket, anyagokat más fogvatartottaknak *nem adhatják át.*

A "biztonságra fokozott veszélyt jelentő" minősítésű szerszámokat, eszközöket, anyagokat úgy kell *tárolni*, hogy azokhoz fogvatartott vagy más *illetéktelen személy* engedély nélkül ne férhessen hozzá, ne tudja eltulajdonítani, rendkívüli esemény elkövetése céljából felhasználni. Tárolásukat egyéb eszközöktől, anyagoktól *elkülönítetten, azonosítható módon, a tűz- és munkavédelmi szabályok betartásával* kell megoldani.

A biztonságra a méretüknél fogva fokozottan veszélyes eszközöket, anyagokat (állvány, létra, palló, stb.) lehetőleg raktárban, pincében, padláson, vagy a bv. szerv kerítéssel külön elzárt területén, lehetőleg *rögzítetten* kell tárolni.

A bv. szervnél beruházási, karbantartási, felújítási munkát, illetve egyéb tevékenységet végző külső vállalkozók által engedéllyel behozott, a biztonságra fokozott veszélyt jelentő szerszámok, eszközök, anyagok tárolását, ellenőrzését – figyelemmel a helyi sajátosságokra – az erre *vonatkozó intézkedésben külön szabályozni kell*.

A fent leírtak betartását a bv. szerv vezetője által meghatározottak szerint rendszeresen ellenőrizni kell.

A veszélyes eszközökkel, anyagokkal kapcsolatos feladatokat az érintettek munkaköri leírásában, ór- vagy szolgálati utasításában, illetve a munkaköri leírás biztonsági mellékletében rögzíteni kell.

14.

a) A bv. szervek készenlétbe helyezésének szabályai.

3/2016. (II. 25.) BM utasítás

a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről

2. A készenlétbe helyezés elrendelése, az egyes készenléti fokozatok

4. § Az önálló belügyi szerv készenlétbe helyezése esetén elrendelhető készenléti fokozatok:

- a) MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT,
- b) FOKOZOTT KÉSZENLÉT,
- c) TELJES KÉSZENLÉT.

5. § Az önálló belügyi szerv

- a) készenlétbe helyezését,
- b) magasabb készenléti fokozatba helyezését,
- c) az elhelyezési objektumából történő kitelepülését,
- d) a készenléti fokozatokhoz tartozó egyes feladatok önálló végrehajtását

a miniszter rendeli el.

6. § A BM hivatali egységei vonatkozásában a miniszter a BM honvédelmi intézkedési tervében az utasítástól eltérő szabályokat állapíthat meg.

7. § Az önálló belügyi szerv jogszabályban, közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott feladatával összefüggésben már végrehajtott készenléti feladathoz a miniszter utólagos jóváhagyása nem szükséges. A feladat végrehajtásáról a minisztert a 19. §-ban meghatározott jelentésben kell tájékoztatni, ha a miniszter az utasítás szerinti készenléti fokozatot rendelt el.

8. § Az önálló belügyi szerv készenlétbe helyezése a veszélyeztetettség szintje alapján, azzal arányosan történik.

9. § Az önálló belügyi szerv készenléti fokozatba helyezése a fokozatok sorrendjében vagy azok közül egyes fokozatok elhagyásával is történhet. A készenléti fokozat nem sorrendben történő elrendelése esetén az elrendelt fokozatot megelőző fokozat feladatait is végre kell hajtani.

10. § Az országot ért légitámadás vagy annak közvetlen veszélye esetén, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető

intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet 80. §-ában meghatározott, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap által légiriasztásra önállóan vagy a kijelölt országos vagy helyi műsorszolgáltatók révén közzétett közlemények átvételével elrendelt légiriadó az önálló belügyi szerv vonatkozásában a TELJES KÉSZENLÉT elrendelését jelenti.

11. § A készenléti fokozat elrendelését követően a BM Ügyelet értesíti az önálló belügyi szervek ügyeleti szolgálatait és azok útján az értesítési megbízottakat a bevezetett készenléti fokozatról, szabályokról és értesítési feladatokról.

*3. A készenléti helyezésre való felkészülés, valamint végrehajtásának általános szabályai,
a készenléti fokozatok normaideje*

12. § Bármely készenléti fokozat elrendelése esetén fel kell készülni az esetleges fegyveres konfliktus következményeinek csökkentésével kapcsolatos intézkedések alkalmazására, illetve azok bevezetésére.

13. § A készenléti fokozat feladatainak végrehajtása során az önálló belügyi szervnek biztosítani kell

a) személyi állománya és

b) elhelyezési objektuma(i)

fokozott védelmét,

c) a vezetési pontok (tartalékvezetési pontok) működési helyének előkészítését és – szükség szerinti – működési feltételeinek aktivizálását,

d) az ügyeleti és hírközlési feladatok végrehajtásában részt vevő személyi állomány fokozott készenlétét és a helyzet kezeléséhez szükséges technikai berendezések előkészítését és szükség szerinti használatát,

e) a vezetést biztosító, a híradó és informatikai, valamint a logisztikai szervek működését biztosító szervezetek/csoportok megalakítását.

14. § Az önálló belügyi szerv vezetője részletesen szabályozza a vezetése és az irányítása alá tartozó szerv, szervezeti egység készenléti helyezésével és értesítésével összefüggő feladatokat.

15. § A készenléti fokozatok végrehajtásához szükséges pénzügyi, anyagi-technikai, egészségügyi, híradó és informatikai eszközök biztosítására az önálló belügyi szerv vezetője intézkedik.

16. § Az önálló belügyi szerv készenléti helyezési feladatait békeidőszaki rendeltetésének megfelelően, állománytáblázatában meghatározott személyi állománnyal és rendszeresített, valamint rendszeresítésre nem kötelezett, rendelkezésre álló eszközparkjával hajtja végre.

17. § Az önálló belügyi szerv személyi állománya és eszközparkja a 2. § vagy a 3. § szerinti helyzet hatékony kezelése érdekében – a miniszter döntése alapján – átrendelhető vagy átirányítható, az érintett belügyi szervnél új, ideiglenes szervezeti egységek létesíthetők.

18. § (1) A készenlétbe helyezés feltételeinek megteremtésére békeidőszakban kell felkészülni.

(2) A készenlétbe helyezés feladatainak végrehajtását gyakoroltatni kell.

19. § Az önálló belügyi szerv vezetője a készenlétbe helyezési feladatok végrehajtásáról a BM jelentéstételi rendjének megfelelően, illetve az egyedileg meghatározottak szerint, az adott készenléti időszakban folyamatosan beszámol. A jelentést a rendészeti államtitkár útján felterjeszti a miniszternek.

20. § A hivatásos állomány egyéni védőeszközeinek folyamatos rendelkezésre állását biztosítani kell.

21. § A készenléti feladatok végrehajtásának határideje

a) MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT elrendelése esetén 4 nap;

b) FOKOZOTT KÉSZENLÉT elrendelése esetén 5 nap. Ha a FOKOZOTT KÉSZENLÉT elrendelésére a MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT fokozatból kerül sor, akkor 1 nap;

c) TELJES KÉSZENLÉT elrendelése esetén 8 nap. Ha a TELJES KÉSZENLÉT elrendelésére a MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT fokozatból kerül sor, akkor 4 nap, ha a FOKOZOTT KÉSZENLÉT fokozatból, akkor 3 nap.

22. § A készenléti fokozatokra előírt szabályok bevezetésének időpontja az elrendeléssel kezdődik.

23. § A 21. § szerinti határidőkön belül a végrehajtás rendjét – a helyi sajátosságok figyelembevételével – az önálló belügyi szerv vezetője is meghatározhatja.

4. A megelőző készenlét

24. § A MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT elrendelése esetén az önálló belügyi szerv békeidőszaki tevékenysége ellátásának fokozásával párhuzamosan külön szabályok és intézkedések kerülnek bevezetésre a 2. § vagy a 3. § szerinti helyzet kezelése érdekében. Egyúttal az önálló belügyi szerv felkészül a FOKOZOTT KÉSZENLÉT-i fokozatra előírt feladatok végrehajtására.

25. § A MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT-i fokozat feladatainak végrehajtása érdekében az önálló belügyi szervnél

a) felül kell vizsgálni az ügyeleti rendszert:

aa) ahol ügyeleti szolgálat működik, intézkedni kell a szolgálat megerősítésére,

ab) ahol nem működik, de a végrehajtandó feladatok indokolják, ügyeleti szolgálatot kell létrehozni,

b) meg kell szervezni a szolgálatteljesítési időn és munkaidőn túli időszakra, valamint a munkaszüneti napokra a vezetők készenléti szolgálatát,

c) pontosítani kell az értesítési névjegyzéket,

d) alap- és pótszabadság, illetmény nélküli szabadság csak különösen indokolt esetben engedélyezhető,

e) a szolgálati utakat a lehetőségekhez képest a minimálisra kell korlátozni,

f) intézkedni kell a folyamatban lévő ellenőrzések gyorsított befejezésére,

g) fel kell készülni a tanintézetekben tanulók és a szabadságon lévők, illetve az egyéb okból távol lévők visszarendelésére,

h) intézkedni kell a 2. § vagy a 3. § szerinti helyzet kezelésében érintett személyi állomány tartózkodási helyének és elérhetőségének pontos nyilvántartására,

i) pontosítani kell a készenlét esetleges további fokozásának feladatait, valamint végrehajtásának terveit, okmányait, és

j) elő kell készíteni a jóváhagyott tervek alapján együtt-tartásra kötelezett személyi állomány elhelyezését és élelmezését.

26. § (1) A MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT-i fokozat elrendelése esetén az együtt-tartásra kötelezett személyi állomány kijelölésekor mentesíteni kell

a) a várandós nőket várandósságuk orvosi megállapításának idejétől,

b) azokat az egyedülálló szülőket, akiknek 18 éven aluli gyermekük van, ha annak felügyeletét más nem tudja ellátni, továbbá

c) a személyi állomány azon tagjait, akiknek gondozásra szoruló közeli hozzátartozójuk van, és annak felügyeletéről más módon gondoskodni nem tudnak.

(2) Az olyan szülők esetében, akik mindketten önálló belügyi szervnél dolgoznak, és 18 éven aluli gyermekük vagy gondozásra szoruló közeli hozzátartozójuk van, és a felügyeletről más módon nem tudnak gondoskodni, az érintett szervek vagy szervezeti egységek vezetői – egyeztetést követően a szolgálati érdek figyelembevételével – rendelkeznek arról, hogy melyik fél kötelezett a bevonulásra.

5. A fokozott készenlét

27. § A FOKOZOTT KÉSZENLÉT elrendelése esetén az önálló belügyi szerv békeidőszaki tevékenysége ellátását tovább fokozza, és a MEGELŐZŐ KÉSZENLÉT-i fokozat feladatainak végrehajtásán túlmenően további külön szabályok és intézkedések kerülnek bevezetésre a 2. § vagy a 3. § szerinti helyzet kezelése érdekében. Egyúttal az önálló belügyi szerv felkészül a TELJES KÉSZENLÉT-i fokozatra előírt feladatok végrehajtására.

28. § A FOKOZOTT KÉSZENLÉT elrendelése esetén az önálló belügyi szerv 2. vagy 3. § szerinti helyzet kezelésében közvetlenül érintett állománycsoportja – a szolgálati helyre való bevonulás alól, a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek értesítési rendjéről szóló BM utasítás alapján mentesítettek (a továbbiakban: a szolgálati helyre való bevonulás alól mentesítettek) kivételével – teljes létszámmal berendelhető.

29. § A FOKOZOTT KÉSZENLÉT feladatainak végrehajtása érdekében az önálló belügyi szervnél az érintett állománycsoport esetében

a) fel kell függeszteni a szabadnapok kiadását, be kell szüntetni az alap- és pótszabadságok engedélyezését,

b) az alap- és pótszabadságon lévő személyi állományt vissza kell rendelni szolgálatteljesítési vagy munkahelyére,

c) a személyi állomány részére tartott valamennyi összevont jellegű képzést be kell szüntetni, és az oktatáson lévők vezényletét meg kell szüntetni,

d) kötelezni kell az együtt-tartásra kijelölt személyi állományt – a szolgálatteljesítés vagy munkaidő után – a lakó- vagy tartózkodási helyének közigazgatási határán belül való tartózkodásra,

e) meg kell teremteni a tartalék vezetési pontokon a folyamatos működéshez szükséges élet- és munkakörülmények feltételeit.

30. § A FOKOZOTT KÉSZENLÉT elrendelése esetén a szolgálatteljesítési és munkaidő után és munkaszüneti napokon

a) az önálló belügyi szerv objektumaiban – szükség szerint – el kell helyezni és együtt kell tartani

aa) az érintett vezetői állományt,

ab) a védelmi igazgatási szakterületen dolgozókat,

ac) a különleges és speciális feladatokra kijelölt személyi állományt,

ad) a gépjárművezetőket,

ae) a személyi körülményei alapján távol lakókat és a nehezen értesíthetőket, valamint

b) gondoskodni kell az együtt-tartott személyi állomány elhelyezéséről és élelmezéséről.

6. A teljes készenlét

31. § A TELJES KÉSZENLÉT elrendelése esetén az önálló belügyi szerv békeidőszaki tevékenységének fokozását befejezi, feladatait teljes körűen és intenzitással látja el, és emellett a FOKOZOTT KÉSZENLÉT-i fokozat feladatainak végrehajtásán túlmenően további külön szabályok és intézkedések kerülnek bevezetésre a 2. § vagy a 3. § szerinti helyzet kezelése érdekében, amelyek már biztosítják a különleges jogrend esetén jelentkező feladatok azonnali megkezdését is.

32. § A TELJES KÉSZENLÉT során

a) a szolgálati helyre való bevonulás alól mentesítettek kivételével a teljes személyi állomány berendelhető és együtt-tartható,

b) a tartalék vezetési pontok működéséhez szükséges élet- és munkafeltételeket folyamatosan biztosítani kell,

c) a személyi állomány szükséges feltöltését végre kell hajtani az új, ideiglenes szervezeti egységek létesítéséhez.

33. § Az önálló belügyi szerv különleges jogrendi feladatait – a miniszter eltérő rendelkezésének hiányában – TELJES KÉSZENLÉT-i fokozatban hajtja végre.

7. A kitelepülés szabályai

34. § Az önálló belügyi szerv működésének központi helyéről vagy objektumaiból történő kitelepülését a készenlétbe helyezési tervében foglaltak szerint hajtja végre.

35. § Az önálló belügyi szerv vezetője a 2. § vagy a 3. § szerinti helyzet kezelésének függvényében – törvényes feladatai végrehajtása vagy szolgálati érdekből, szükség szerint – részleges kitelepülést rendelhet el.

36. § Kitelepülés esetén névre szólóan kell meghatározni a kitelepült szolgálati beosztásokat vagy munkaköröket, a szolgálatteljesítés vagy a munkavégzés helyét és a szolgálati vagy munkahelytől eltérő helyen folyamatosan végzett tevékenységi kört.

37. § A kitelepülés kapcsán az egyes készenléti fokozatokban előírt együtt-tartási szabályok az adott objektumra vonatkozó speciális előírásokra tekintettel alkalmazhatók.

8. A gazdasági társaságokra vonatkozó speciális szabályok

38. § A miniszter szakmai tulajdonosi joggyakorlása alatt álló gazdasági társaság az utasításban előírt feladatait a gazdaságbiztonságra, valamint a nemzetgazdaság védelmi felkészítésére, illetve a védelmi célú tartalékolásra vonatkozó jogszabályokban foglalt eltérésekkel hajtja végre.

39. § A gazdasági társaság köteles biztosítani az önálló belügyi szerv (követelménytámasztó) békeidőszaki és különleges jogrendi igényének kielégítését.

40. § A gazdasági társaság vezetője köteles gondoskodni a gazdaság felkészítésével összefüggésben a gazdasági társaságot érintő szabályok előírásáról, az esetlegesen eltérő szervezeti struktúrának megfelelő működéshez szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtéséről. Mindezek biztosítására a gazdasági társaság békeidőszaki tevékenysége során kell felkészülni.

b) A bv. személyi állománya értesítésének szabályai.

2/2016. (II. 25.) BM utasítás

a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek értesítési rendjéről

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (4) bekezdésének c) pontja alapján az alábbi utasítást (a továbbiakban: utasítás) adom ki:

1. § Az utasítás hatálya kiterjed

a) a Belügyminisztérium (a továbbiakban: BM) hivatali szervezeteire (a továbbiakban: hivatali egységek);

b) a BM Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 15/2014. (IX. 5.) BM utasítás (a továbbiakban: BM SZMSZ) 1. melléklet 4. függelékében meghatározott, a belügyminiszter (a továbbiakban: miniszter) által irányított önálló belügyi szervekre; továbbá

c) azon gazdasági társaságokra, amelyek felett a miniszter vagy a miniszter irányítása alatt álló állami vezető szakmai irányítást vagy felügyeletet gyakorol
[a továbbiakban az a)–c) pontban meghatározottak együttesen: BM szerv].

2. § Értesítési feladat elrendelhető:

a) készenlét elrendelése során,

b) a készenlét fokozása érdekében vagy

c) az önálló belügyi szervek által bevezetett rendkívüli intézkedések részeként, illetve

d) az értesítési feladatok gyakorlása és ellenőrzése céljából.

3. § Az önálló belügyi szerv az utasítás előírásait a kormányügyeleti rendszer létrehozásáról szóló kormányhatározat alapján működtetett riasztási rendszerére vonatkozó eltérő rendelkezések figyelembevételével alkalmazza.

4. § A BM szerv személyi állományának értesítését elrendelheti

- a) a miniszter,
- b) a miniszter megbízásából a rendészeti államtitkár és
- c) az önálló belügyi szerv vezetője a 49. §-ban meghatározott esetben, valamint
- d) az a)–c) pontban meghatározott személyek által megbízólevéllel ellátott személyek.

5. § A személyi állomány értesítése lehet

- a) részleges, ha az értesítés valamely BM szervre vagy valamely BM szerv meghatározott állománycsoportjára,
- b) teljes, ha az értesítés valamennyi BM szervre vagy – a mentesítettek kivételével – valamely BM szerv teljes személyi állományára terjed ki.

2. A BM szervek értesítése az elrendelésről

6. § Az értesítés az elrendelésre jogosultak által történhet

- a) személyesen,
- b) hírközlő eszközön keresztül vagy
- c) az ügyeleti szolgálatok útján szóban vagy írásban.

7. § Az értesítés személyesen történő elrendelése esetén az ügyeleti szolgálat vagy az ügyelettel nem rendelkező szerv vezetője

- a) ellenőrzi az elrendelő személyazonosságát, elrendelési jogosultságát,
- b) az értesítés vételét követően megkezdí az Értesítési Tervben foglalt feladatok végrehajtását,
- c) indokolt esetben intézkedik az ügyeleti szolgálat megerősítéséről,
- d) az értesítés befejezéséről tájékoztatja az elrendelőt (ügyeletét).

8. § Az értesítés hírközlő eszközön történő elrendelése esetén az ügyeleti szolgálatnak, illetve az értesítésre kijelölt vezetőnek – a BM Ügylet visszahívásával – ellenőriznie kell az elrendelés jogosságát és hitelességét.

9. § Az értesítést a 16–18. §-ban előírt szövegű utasítással és a bekövetkezett esemény megjelölésével kell küldeni. Az értesítés – szabadon megfogalmazott szöveggként – tartalmazza továbbá az elrendelő személy nevét, az érintett BM szervek vagy személyek körét, a korlátozó intézkedéseket és egyéb közléseket.

10. § A miniszter, a rendészeti államtitkár vagy az általuk megbízólevéllel ellátott személy által elrendelt értesítés esetén

- a) a BM hivatali egységek,
- b) az önálló belügyi szerv vezetőjének és
- c) az önálló belügyi szerv ügyeleti szolgálatának

értesítésével összefüggő feladatokat – a Belügyminisztérium és a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek ügyeleti szolgálatai által teljesítendő tájékoztatási kötelezettség rendjéről, valamint a Kormányügyelet működéséről szóló 33/2011. (XII. 2.) BM utasításban meghatározottak szerint – a BM Ügylet végzi.

11. § A BM Ügyelet a BM szervek értesítéséről a miniszter által átruházott hatáskörben eljáró rendészeti államtitkár közreműködésével gondoskodik.

3. A BM szerv személyi állománya értesítésének szabályai

12. § A BM szervek személyi állományából értesíteni kell mindazon személyeket, akikre vezetői döntés, illetve beosztásuk alapján a 2. § szerinti helyzetek kezeléséhez szükség van.

13. § Az értesítést úgy kell megszervezni, hogy az biztosítsa a személyi állomány szolgálati vagy munkahelyére a meghatározott normaidőn belül történő beérkezését.

14. § Sikertelen értesítés esetén az értesítést legalább egyszer meg kell ismételni.

15. § A személyi állomány tekintetében külön nyilatkozatban kell megjeleníteni a személyi állomány hozzájárulását az értesítéshez szükséges személyes adatok (név, lakó- vagy tartózkodási hely, vezetékes és mobil telefonszám) rögzítéséhez, melyeket csak az értesítési feladat végrehajtásához lehet felhasználni.

16. § A személyi állomány értesítése a „SZOLGÁLATI (MUNKA-) HELYÉRE VONULJON BE!” szöveg közlésével történik. Az írásban elrendelt értesítésen fel kell tüntetni az elrendelés időpontját. A szóban, a hírközlő eszközön keresztül vagy kiértesítő útján történő értesítés megtörténtének időpontjáról kimutatást kell vezetni.

17. § Ha az értesített személy lakó- vagy tartózkodási helyének jellege, valamint a bevonulási kötelezettség időszaka indokolja, a BM szerv vezetője engedélyezheti utólagos megtérítési kötelezettség mellett taxiszolgáltatás igénybevételét. Ez esetben az értesítésen a szöveg kiegészül a „BEVONULÁSHOZ TAXIT VEHET IGÉNYBE!” szöveggel.

18. § Gyakorlat elrendelése esetén a 16. § és a 17. § szerinti szöveg a „GYAKORLAT!” kifejezéssel kezdődik.

19. § A személyi állománynak az értesítés vétele után a szolgálatteljesítési vagy munkahelyére a lehető legrövidebb időn belül be kell vonulnia.

20. § Az értesítés elrendelése esetén a beérkezés normaideje maximum 6 óra, amely az elrendelés időpontjától kezdődik. A beérkezés normaidejét a BM szerv vezetője – a feladat indokoltságának és jellegének függvényében – csökkentheti.

21. § Ha a berendelt személy beérkezése a meghatározott normaidőn belül nem lehetséges, vagy az értesítésben foglaltak teljesítésében akadályoztatva van, arról haladéktalanul tájékoztatnia kell szolgálati előljáróját vagy vezetőjét és – ha ilyen működik – a BM szerv ügyeletét.

22. § (1) A BM szerv vezetője mentesíti a szolgálatteljesítési vagy munkahelyre történő bevonulás alól

a) a várandós nőt a várandósság orvosi megállapításának idejétől,

b) azokat az egyedülálló szülőket, akiknek 18 éven aluli gyermekük van, ha annak felügyeletét más nem tudja ellátni,

c) azokat, akiknek gondozásra szoruló közeli hozzátartozójuk van, és annak felügyeletéről, gondozásáról más módon gondoskodni nem tudnak,

d) az egészségügyi szabadságon lévőket,

e) a rendelkezési állományban lévőket annál a szervnél, ahol rendelkezési állományban vannak,

f) az átrendelteket, az átirányítottakat, a kirendelteket és a külföldi szolgálati kiküldetésen lévőket az eredeti szolgálati vagy munkavégzési helyükön,

g) a felmentési idejüket töltőket,

h) a tartalékállományban lévőket,

i) a személyi állomány szolgálati beosztásából felfüggesztett tagját,

j) a könnyített szolgálatot ellátó hivatásos állományúakat és

k) az Alaptörvényben meghatározott különleges jogrend esetén elrendelt értesítés kivételével a különleges foglalkoztatási (senior) állományban lévőket.

(2) Ha a személyi állomány mindkét tagja BM szervnél foglalkoztatott, és 18 éven aluli gyermekük vagy gondozásra szoruló közeli hozzátartozójuk van, és felügyeletéről más módon gondoskodni nem tudnak, az érintett szervek vagy szervezeti egységek vezetői – egyeztetést követően, a szolgálati érdek figyelembevételével – rendelkeznek arról, hogy melyik fél kötelezett a bevonulásra abban az esetben, ha mindkét BM szervnél egyidejűleg rendelték el értesítést.

4. Az értesítési feladatok tervezése

23. § A BM szerv az értesítés végrehajtására az 1. mellékletben meghatározott formában Értesítési Tervet és annak mellékleteként a 2. melléklet szerinti Értesítési Névjegyzéket készít, amelyet a BM szerv vezetője hagy jóvá.

24. § Az Értesítési Terv tartalmazza

a) az elrendelésre jogosultak beosztásának megnevezését,

b) az elrendelés céljának megjelölését,

c) az elrendelés jogosultságának ellenőrzési módját,

d) az értesítés szövegét,

e) az értesítés vétele utáni teendőket, az értesítési megbízott feladatait,

f) az értesítési feladatok végrehajtásának normaidejét,

g) a felügyeleti és az együttműködő szervekkel való kapcsolattartás rendjét,

h) az értesítéssel berendelt személyek munkavégzésére és munkarendjére vonatkozó szabályokat,

i) az eseményekről történő tájékoztatás rendjét,

j) a jelentéstétel rendjét,

k) a személyi állomány értesítésére vonatkozó szabályokat,

l) az Értesítési Névjegyzéket a BM szerv személyi állományáról,

m) a BM Ügyelet elérhetőségi adatait (BM/városi/mobil/faxszám, e-mail cím).

25. § Az Értesítési Névjegyzék naprakészen tartásáról a BM szerv vezetője gondoskodik.

26. § A BM szerv vezetőjének, valamint az ügyeleti szolgálatnak készen kell állnia – a távközlési, illetve informatikai berendezések üzenen kívül kerülése esetén is – a saját személyi állománynak, valamint az alárendelt szervek vezetőjének, értesítési megbízottjának vagy ügyeletének értesítésére. Ennek biztosítására az ügyeleti szolgálat nyilvántartja a BM szerv vezetőjével, valamint az értesítési megbízottal a szolgálatteljesítési vagy munkaidőben és az az után történő összeköttetés módját.

5. Az értesítés gyakorlásának és ellenőrzésének rendje

27. § Az értesítés gyakoroltatására és ellenőrzésére a BM szervnél a 4. §-ban felsorolt vezetők jogosultak.

28. § A BM szervnél az értesítés gyakoroltatását és ellenőrzését – a jóváhagyott terveknek megfelelően – váratlanul és a hivatali szolgálatteljesítési vagy munkaidő kezdete előtt legalább 4 órával vagy a szolgálatteljesítési vagy munkaidő végét követően legalább 4 órával később kell elrendelni és levezetni.

29. § A BM szerv vezetője a vezetése vagy irányítása alá tartozó személyi állomány vonatkozásában két évente ellenőrzi az értesítés és a bevonulás rendjét.

30. § A valós feladat végrehajtása érdekében elrendelt, éles értesítési feladatok végrehajtása esetén a tárgyévben az értesítési gyakorlat elrendelése mellőzhető, ha az éles értesítési feladat végrehajtása a BM szerv bevonulásra kötelezett állományának több mint 50%-át érintette.

31. § A BM szerv vezetője a gyakorló értesítés időpontjáról a felettes szervet tájékoztatja, és a gyakorlatról jelentést készít, amelyet a rendészeti államtitkár útján felterjeszt a miniszternek.

32. § A gyakorlatok és ellenőrzések alkalmával a 22. §-ban felsoroltakon túlmenően nem rendelhetők be

- a) a szolgálati okból távollévők és
- b) az alap- vagy pótszabadságon lévők.

33. § Az ellenőrzésről szóló jelentésben értékelni kell

- a) a vezetői és személyi állomány intézkedő képességét és gyakorlottságát,
- b) a tervek és egyéb okmányok naprakészségét, kezelhetőségét és összehangoltságát,
- c) az ügyeleti szolgálatok felkészültségét,
- d) a szolgálati okmányok naprakészségét,
- e) az értesítési rendszer működőképességét,
- f) az ellenőrzésben érintett állomány létszámát,
- g) az értesítési feladat begyakorlottságát és végrehajtásának színvonalát (különösen a végrehajtás fegyelmezettsége, öltözet, felszerelés, munkaképesség elérése),
- h) az ellenőrzés végrehajtásának költségét.

34. § A gyakorlatok értékelése „Megfelelő”, illetve „Nem megfelelő” minősítésű lehet. „Megfelelő”, ha az ellenőrzött BM szerv értesített személyi állományának legalább kétharmada a szolgálati helyére normaidőn belül beérkezett, a vezető állomány szakszerű intézkedéseivel, a beosztottak felkészültségével, az ügyeleti szolgálat tevékenységével, az értesítési tervek adattartalmának naprakész állapotban tartásával, továbbá az értesítéshez szükséges technikai eszközök alkalmazhatóságával eléri a teljes működési készenlétet. Egyéb esetben az eredmény „Nem megfelelő”. „Nem megfelelő” minősítés esetén a hiányosságok megszüntetése után, de legkésőbb hat hónapon belül újabb gyakorlatot kell elrendelni.

35. § A gyakorlaton törekedni kell arra, hogy az értesítési feladatok – lehetőség szerint – teljes körűen végrehajtásra kerüljenek, a BM szerv elérje az elrendelt, a Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétbe

helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről szóló BM utasítás szerinti készenléti fokozatot.

6. A BM hivatali egységek értesítésének sajátos szabályai

36. § A BM szerv vezetője az értesítési feladatok végrehajtására értesítési megbízottat vagy megbízottakat jelöl ki.

37. § A BM önálló szervezeti egységei vezetőinek, valamint értesítési megbízottainak értesítését a BM Ügyelet hajtja végre.

38. § A BM Értesítési Tervét a BM Rendészeti Államtitkárság állítja össze, és a miniszter megbízásából a rendészeti államtitkár hagyja jóvá.

39. § A BM önálló szervezeti egységének vezetője az általa vezetett szervezet vonatkozásában a BM Értesítési Tervében foglaltakra tekintettel készíti el az önálló szervezeti egység Értesítési Tervét.

40. § A BM önálló szervezeti egységének vezetője az Értesítési Névjegyzékben történő adatváltozás esetén haladéktalanul megküldi a rendészeti államtitkárnak a megváltozott értesítési adatokat, aki azokat továbbítja a BM Ügyeletnek.

41. § A BM Ügyelet által értesített vezető és az értesítési megbízott értesíti az Értesítési Névjegyzékben meghatározott személyeket.

42. § Az értesítési megbízott

a) a BM Ügyeletről kapott értesítésről tájékoztatja a BM önálló szervezeti egységének vezetőjét, ezt követően a BM önálló szervezeti egysége Értesítési Névjegyzéke alapján értesíti az abban szereplő személyeket,

b) akadályoztatása esetén tájékoztatja a BM önálló szervezeti egységének vezetőjét, aki gondoskodik helyettesítéséről, és a helyettesítéssel megbízott személy adatairól, elérhetőségeiről haladéktalanul tájékoztatja a BM Rendészeti Államtitkárság Rendészeti Koordinációs Főosztályát és a BM Ügyeletének vezetőjét,

c) az értesítendő személyek köréről, elérhetőségéről naprakész nyilvántartást vezet,

d) értesítés elrendelése esetén haladéktalanul jelenti a továbbértesítési feladat megkezdését a szervezet vezetőjének,

e) az értesítési feladat végrehajtását jelenti a szervezet vezetőjének és – legkorábban – az elrendeléstől számított 1 óra elteltével a BM Ügyeletnek.

43. § A BM önálló szervezeti egységeit a BM Ügyelet az elrendelést követő 1 órán belül értesíti az Értesítési Névjegyzékben szereplő személyek értesítésével.

44. § A személyi állomány az értesítés vételét követően az alábbi normák szerint vonul be szolgálati (munka-) helyére:

a) budapesti lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkezők tömegközlekedési eszközök nappali üzemideje alatt 2 órán belül, éjszakai üzemideje alatt 3 órán belül, taxi igénybevétele esetén 1 órán belül,

b) vidéki lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkezőknek az értesítést követően induló első tömegközlekedési eszközzel meg kell kezdeni a szolgálati vagy munkahelyre történő bevonulást.

45. § Az értesítéssel berendelt személyek munkavégzésére a beosztásuk, illetve állománykategóriájuk szerinti szolgálatteljesítésre vagy munkavégzésre megállapított szabályok vonatkoznak.

46. § Ha az értesítés során a berendelt állomány tagja akadályoztatva van a feladat végrehajtásában, az akadály elhárulása után haladéktalanul meg kell kezdenie a feladat végrehajtását.

47. § Ha az értesítési feladattal érintett szervezeti egység tagját az értesítési megbízott nem értesítette, annak vezetője beérkezése után gondoskodik a szervezeti egység tagjának utólagos értesítéséről, berendeléséről.

55. § A gazdasági társaság értesítését a büntetés-végrehajtási szervezet központi szervének ügyeleti szolgálata a székhelyen található büntetés-végrehajtási szerv közreműködésével hajtja végre.

15.

a) A rendkívüli esemény fogalma, csoportosításának szempontjai.

A rendkívüli eseményekről általában

A büntetés-végrehajtási intézetekben a büntetés-végrehajtási célok elérése, valamint az intézetek előtt álló feladatok végrehajtása érdekében a fogvatartottak végrehajtási fokozatának megfelelő rendnek és fegyelemnek kell lennie. Ennek megfelelően meg kell teremteni a büntetés-végrehajtási intézet zavartalan működéséhez szükséges biztonsági feltételeket.

A biztonsági feladatok végrehajtása során az egyik fő feladat a fogvatartás biztonságát, a büntetés-végrehajtás rendjét sértő, vagy veszélyeztető rendkívüli események megelőzése a bekövetkezett események megszakítása, felszámolása.

A feladatok végrehajtásához, azonban a szükséges mértékű rend, fegyelem, és biztonság megléte esetén is bekövetkezhetnek olyan események, amelyek zavarólag hatnak, vagy akadályozzák a büntetés-végrehajtási intézetek tevékenységét. Ebből kiindulva a büntetés-végrehajtási szerv rendjére, biztonságára sokféle esemény, történés és cselekmény lehet veszélyes.

Rendkívüli eseménynek minősül minden olyan esemény, amely a fogvatartás biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyeztet, és külön intézkedések bevezetését teszi szükségessé, így különösen

- a) a terrorcselekmény,
- b) a fogolyzendülés,
- c) a bv. szerv létesítményét, eszközeit, járműveit, valamint a személyi állomány tagját vagy az elítéltet ért támadás,
- d) a bv. szerv létesítményéből vagy járművéből való erőszakos kitörés,
- e) a fogolyszökés,
- f) az elítélt öngyilkossága,
- g) az elítélt halála,

h) a bv. szerv létesítményét vagy járművét veszélyeztető elemi csapás vagy jelentős tüzeset.

Ugyanakkor a büntetés-végrehajtási feladatok végrehajtása során bekövetkezhetnek olyan cselekmények, történések, amelyek nem minősülnek rendkívüli eseménynek, azonban a bv. szerv működési rendjét befolyásolják, és jelentési kötelezettség alá esnek.

A rendkívüli események csoportosítása

Történés jellegű események az emberi cselekedettől független olyan természeti csapások, vagy katasztrófák, amelyek bekövetkezésükkel veszélyeztetik a büntetés-végrehajtási szerv biztonságának személyi és tárgyi feltételeit. Ilyen jellegű események: a földrengés, az árvíz, a villámcsapás, tűz, a nukleáris baleset vagy a rendkívüli időjárás.

Cselekmény jellegű események közé az olyan emberi cselekedetek, magatartások tartoznak, amelyek a biztonság személyi és tárgyi feltételeit a biztonsági rendszabályok megsértésével veszélyeztetik. Ezek közé sorolhatók, a személyi állomány tagjai, a fogvatartottak, valamint más személyek által elkövetett cselekmények.

Az elkövetés módjai

A cselekmény jellegű események körében már tárgyalt, a személyi állomány tagja, vagy a fogvatartottak által elkövetett cselekmények elkövetésének módját és formáit vizsgáljuk meg. Az elkövetés módjainak és formáinak ismerete azért lényeges, mert ezek alapján határozható meg, hogy milyen, illetve milyen mértékű biztonsági intézkedések, vagy kényszerítőeszközök alkalmazására van szükség.

A passzív elkövetés esetén a fogvatartottak nem hajlandók sem a bv. intézet rendjét, a büntetés-végrehajtási szabályokat megtartani, sem az ezek alapján részükre kiadott utasításokat teljesíteni. A passzív elkövetés nem tevéssel valósul meg, ebből következik, hogy megszüntetéséhez a kényszerítő eszközök korlátozott formája alkalmazható *a testi kényszer*. Megnyilvánulási formája, hogy az elkövető nem mozdul, leül, lefekszik, (nem fejt ki testi, fizikai erőt) és szándékát általában szóban is kifejezi.

Ilyen eseménynek minősül például:

- az engedetlenség,
- utasítás megtagadás,
- táplálkozás megtagadás,
- munkamegtagadás.

Az aktív elkövetés esetén a fogvatartottak a fogvatartás, illetve a bv. intézet biztonságának személyi feltételei, tárgyi eszközei és rendszabályai ellen, valamilyen tevőleges magatartással lépnek fel. Megnyilvánulási formája, hogy az elkövető(k) fizikai ráhatást, erőszakot alkalmaznak közvetlenül személyre, vagy anyagi javakra támad, ellök, elfut, személybe, vagy tárgyba kapaszkodik, stb.

A megszüntetéséhez a cselekmény összes körülményeitől függően alkalmazhatók a különböző kényszerítő eszközök, illetve különböző biztonsági intézkedések bevezetésére kerülhet sor.

Ilyen eseménynek minősül például:

- a fogolyszökés, fogolyzendülés,
- a kitörés,
- a terrorcselekmény,
- a zárkatorlaszolás,
- a személyi állomány tagjának megtámadása.

A rendkívüli esemény elkövetési formái

A cselekmény elkövetése *önálló* abban az esetben, ha az eseményt a fogvatartott egyedül, a többi fogvatartottól függetlenül idézi elő. Az önálló elkövetéshez mindkét elem együttes megvalósulása szükséges. Ugyanis az "egyedüli" elkövetés önmagában nem jelenti a cselekmény önálló elkövetését, mert ha a cselekmény elkövetése formailag egyedül történt is, nem biztos, hogy nem áll összefüggésben más cselekményekkel, vagy az előkészítésben más fogvatartottak nem vettek részt. Önmagában a "többi fogvatartottól függetlenül" elkövetett cselekmény sem jelent önálló elkövetést, ugyanis ha a cselekmény a többi fogvatartottól függetlenül történik, de ugyanazt a cselekményt azonos időben és helyen több fogvatartott is elköveti akkor az elkövetés már többes.

Többes az elkövetés abban az esetben, amikor több fogvatartott egymás tevékenységéről kölcsönösen tudva, szándékegységben hajtja végre a cselekményt. A többes elkövetéshez bármely elem megvalósulása önmagában elegendő.

Ha a fogvatartottak azonos helyen és időben úgy követnek el cselekményt, hogy azokat előre nem beszélték meg, de mindegyikük észlelhette a másik által végrehajtott cselekményt, akkor is többes elkövetés történik. Ezen elkövetéshez nem mindig szükséges, hogy azonos cselekmények, azonos helyen és időben történjenek. Ugyanis ha a különböző jellegű, különböző időpontban és helyen elkövetett cselekmények között összefüggés állapítható meg, ha azokat több fogvatartott előre megbeszélve, szándékegységben hajtja végre, többes elkövetés állapítható meg. Amennyiben két fő követi el a cselekményt, akkor *többes elkövetésről*, ha az esemény elkövetésében 3 - 10 fő fogvatartott vesz részt *csoportos*, és ha 10 fő fölötti létszámú fogvatartott vesz részt *tömeges* elkövetésről beszélünk.

A rendkívüli események egyéb szempontú csoportosítása

A rendkívüli események *alanya* szerint:

- a) *a személy állománnyal kapcsolatos események,*
- b) *a fogvatartottakkal kapcsolatos események*
- c) *más személyek által elkövetett események.*

Itt a rendkívüli eseményt elkövető, megvalósító személyek szerint történik a csoportosítás. Ebből az aspektusból elkövető lehet a személyi állomány tagja, pl.: megtagadja a számára kiadott parancs végrehajtását, valamint a fogvatartott valamely utasítás, kötelezettségének

végrehajtását tagadja meg. A más személy kategóriába tartozik mindenki más, aki az előző kettőbe nem sorolható, így lehet látogató, más rendvédelmi szerv tagja, stb.

A rendkívüli események *tárgya* szerint:

- a) a biztonság személyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető esemény,
- b) a biztonság tárgyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető esemény,
- c) a biztonsági rendszabályokat sértő, vagy veszélyeztető esemény.

Ezekben az esetekben a rendező elv, az hogy a biztonsági rendszer mely elemére irányul a rendkívüli esemény elkövetése. Így sértheti, veszélyeztetheti a biztonsági rendszer személyi feltételét, pl.: a fogvatartott, vagy más személy megtámadja a felügyelőt, és a tárgyi feltételt, pl.: szökés esetén a fogvatartott megrongálja kamerát, vagy a rácsot, zárat, valamint sértheti a jogszabályi feltételeket, pl.: nem teljesíti valamely meghatározott kötelezettségét. Ezen utóbbi helyzetet lehet szűkebb és tágabb módon értelmezni. Ha szűkebben vesszük figyelembe, akkor olyan eseményről van szó, ahol tisztán normaszegés történik pl.: valamilyen utasítást nem hajt végre a fogvatartott. A tágabb értelmezés esetén pedig úgy történik normaszegés, hogy amellet sérül a személyi vagy tárgyi feltétel is.

b) A rendkívüli események bekövetkezésekor teendő általános intézkedések.

Az egyes rendkívüli események megszakítása, felszámolása

Általános intézkedési sorrend rendkívüli események bekövetkezése esetén

Vannak olyan intézkedések, amelyeket az egyes rendkívüli eseményekre tekintet nélkül minden esetben meg kell tenni, ezek a következők:

Tájékoztatás a rendkívüli esemény bekövetkezésének valóságáról, annak súlyosságáról. Volt már arra példa, hogy az adott esemény meg sem történt, vagy másként, mint amit az első információk alapján gondolni lehetett. Például a létszám ellenőrzésnél hiányzó fogvatartott nem megszökött, hanem rosszul lett a munkahelyén, a fogvatartott nem hagyta el a bv. intézet területét, hanem a padláson bujkált, stb. Ezért azokban az esetekben, amikor azonnal nincs egyértelmű bizonyíték – pl.: a kamera felvételen látszik a szökési cselekmény – a rendkívüli esemény megtörténtére, akkor először arról kell meggyőződni, hogy egyáltalán bekövetkezett-e. Természetesen ezt a lehető leggyorsabban kell megtenni.

Információ- és adatgyűjtés a rendkívüli esemény minősítéséhez, valamint a további intézkedések megtételéhez:

- elkövetés helye, ideje, módja,
- van-e *élet*, valamint anyagi érték közvetlen veszélyben, a rendkívüli események értékelése, minősítése során kiemelten kell kezelni azt a helyzetet, ha emberi *élet van veszélyben*, továbbá azt, ha olyan eszközök,

anyagok, amelyek *súlyosbíthatják* a következményeket, pl.: robbanó anyagok, tűzveszélyes anyagok. Ilyen esetben mindig az életet kell először menteni, valamint a veszélyes eszközöket, anyagokat kell biztonságba helyezni.

- résztvevők személye, száma, esetleges követelése.

Erő- eszköz számvetés elkészítése

Megfelelő szintű **készenlét (riadó)** elrendelése értesítések megkezdése.

Az érintett **állomány** szükséges mértékű **tájékoztatása**.

Eseménynapló megnyitása, vezetése.

A helyszín biztosítása.

A szükséges elsődleges **jelentések, értesítések** megtétele.

A törzs felállítása.

A szükséges **eszközök** készenlétbe helyezése.

A szükséges **őrhelyek és szolgálati helyek megerősítése.**

A szükséges **korlátozó intézkedések** elrendelése.

A szükséges **szolgálati csoportok** felállítása, eligazítása.

A készenlét (riadó) **beszüntetése**.

A tevékenység **értékelése**, állomány **tájékoztatása**.

Intézkedés a **felelősség** megállapítására (fegyelmi- és/vagy büntetőeljárás kezdeményezése).

Írásos **jelentések** megtétele.

16.

a) A fogolyszökés fogalma, előkészülete, elkövetésének helyszínei és módszerei.

Fogolyszökés²⁰ (Btk. 283.§) esetén teendő elsődleges intézkedések

²⁰ **283. §** (1) Aki a büntetőeljárás alatt, illetve a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során a hatóság őrizetéből megszökik, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki abból a célból, hogy az ellene folytatott büntetőeljárás alól kivonja magát, a lakhelyelhagyási tilalom tartama alatt a számára kijelölt területet, körzetet vagy a házi őrizet tartama alatt a kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet a kényszerintézkedés szabályainak megszegésével elhagyja, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, ha az elítélt a szabadságvesztés végrehajtása során a részére engedélyezett büntetés főlbeszakítás, eltávozás, rövid tartamú eltávozás vagy kimaradás tartamának elteltével abból a célból nem tér vissza, hogy a büntetés végrehajtása alól kivonja magát.

A büntetés-végrehajtási szervezet elsődleges és alapfeladata a fogva tartás folyamatos biztosítása. Ahhoz, hogy mind az anyagi büntetőjog, mind pedig a szabadságvesztés jogszabályban meghatározott célja megvalósuljon, alapvető követelmény, hogy a fogvatartottak ne tudják kivonni magukat a büntetés-végrehajtás őrizete, felügyelete és ellenőrzése alól.

A fogolyszökés büntette esetén a törvény büntetni rendeli a büntetőeljárási őrizetből történő szökést, valamint a szabadságvesztéstől elkülönülő elzárás büntetés esetén is. Továbbra is büntetendő, ha a terhelt az ellene folytatott büntetőeljárás alól oly módon akarja kivonni magát véglegesen, hogy lakhelyelhagyási tilalom elrendelése esetén a bíróság által neki kijelölt területet vagy körzetet, míg házi őrizet elrendelése esetén a kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet hagyja el. Az előző Btk-hoz képest pontosabban fogalmaz a törvény, amikor kimondja, hogy a cselekmény csak akkor büntetendő, ha a felsorolt elkövetési magatartásokat – és így a lakhelyelhagyási tilalom vagy házi őrizet legfontosabb szabályait – azért sérti meg az elkövető, hogy az eljárás alól véglegesen kivonja magát. A fogolyszökés privilegizált esete továbbá, ha a fogvatartásból jogszerűen távozó elítélt abból a célból nem tér vissza a büntetés-végrehajtási intézménybe, hogy magát a végrehajtás alól kivonja. Jogpolitikai szempontból indokolt a fogolyszökés elkövetője büntetésének korlátlan enyhítése, ha magát önként feladja, azaz a hatóság előtt megjelenik, vagy tartózkodási helyét megadja annak érdekében, hogy büntetésének letöltését folytassa.

A fogvatartottak különböző – főleg jogszabályokban meghatározott – tények alapján történő differenciálása (elkövetett bűncselekmény, visszaesés foka, fizikai jellemzők, stb.), kiemelten fontos, de mégsem lehet azok alapján végleges megállapítást tenni, ugyanis soha nem szabad megfedkezni az ember ösztönös szabadságvágyáról sem. A szabad élet utáni vágy minden ember veleszületett érzése, ezért azzal minden helyzetben, és minden fogvatartott esetében számolni kell. Törekedni kell a cselekmények minden aspektusból történő megismerésére, a szökések, szökési kísérletek bekövetkezésének feltárására, azok megfelelő értékelésére.

A fogolyszökés nem csak a büntetés-végrehajtási tevékenység során kerül értékelésre, hanem az anyagi büntetőjog is önálló törvényi tényállásként, azaz bűncselekményként kezeli. Azáltal, hogy a fogvatartott a hatóság őrizetéből megszökik, nem csak a büntetőeljárás, vagy a büntetés-végrehajtás rendjét sérti meg, hanem jelentősen veszélyezteti a közrendet, közbiztonságot is. Ilyenkor fennáll a veszélye annak, hogy a szökésben lévő személy újabb bűncselekményt fog elkövetni, továbbá annak is, hogy cselekménye a büntetőjogi generális prevenció érvényesülését is gyengíti. Ezen körülményekre figyelemmel a jogalkotó úgy ítélte meg, hogy erre a magatartásra a büntetőjog hatályát is ki kell terjeszteni.

(3a) A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, ha az elítélt a reintegrációs őrizet tartama alatt a számára kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet vagy a számára meghatározott napirend szerinti tartózkodási helyet a reintegrációs őrizet szabályainak megszegésével abból a célból hagyja el, hogy a szabadságvesztés végrehajtása alól kivonja magát.

(4) Korlátlanul enyhíthető a fogolyszökés elkövetőjének büntetése, ha – mielőtt tartózkodási helye a hatóság tudomására jutna – önként feladja magát.

Mivel a büntetés-végrehajtási szerveknél több jogcímen tartanak fogva személyeket, fontos annak meghatározása, hogy kik és milyen körülmények fennállása esetén követhetik el ezt a bűncselekményt.

Lényeges annak tisztázása, hogy melyek azok a magatartások, amelyek megvalósításával a fogolyszökés elkövethető. A bűncselekmény elkövetési magatartása a szökés. Szökés a fogvatartott minden olyan tevékenysége, amely arra irányul, hogy a hatósági őrizet alól időlegesen, vagy véglegesen kivonja magát oly módon, hogy a kényszertartózkodásra kijelölt helyet (pl.: zárka, kórterem, sétaudvar, stb.) engedély nélkül elhagyja. A bűncselekmény csak szándékosan követhető el. A cselekmény akkor befejezett, amikor a fogvatartott – akár rövid időre is – kikerül a hatóság őrizetéből. A fentiek alapján az alábbiakat tartom kiemelendőnek:

- szökésnek minősül a fogvatartott minden olyan magatartása, amely arra irányul, hogy kivonja magát a hatóság őrizete alól (pl.: előállítás során a felügyelőt ellöki és elfut a helyszínről, vagy bástyafalon átmászik és közterületre jut, stb.);
- mivel más hatályos jogszabály nem határozza meg azt, hogy mit kell őrizet alatt érteni, így a Rendeletben meghatározott őrzés fogalmát kell irányadónak tekinteni, amit az utóbbi évek joggyakorlata is alátámaszt;
- amennyiben nem valósul meg a hatósági őrizet, akkor nem beszélhetünk fogolyszökésről sem (pl.: a fogvatartott ellenőrzés mellett van külkórházban elhelyezve, és a kórházat engedély nélkül elhagyja, ezen magatartása nem minősül fogolyszökésnek, csak engedély nélküli eltávozásnak);
- amennyiben a fogvatartott kivonja magát a hatóság őrizete alól, akár rövid időre is, (pl.: elszalad az őt kísérő felügyelőtől, majd a felügyelő üldözi és elfogja) a fogolyszökés megvalósul.

Szökési kísérletet valósít meg az a fogvatartott, aki a szökési cselekményt megkezdte (pl.: a zárkából az ablak rácsainak elfürészelésével kimászott), de az őrzött területet elhagyni nem tudta.

Szökési előkészületnek minősül a fogvatartott mindazon cselekménye, amelyeket azért hajt végre, hogy a szökéshez szükséges feltételeket biztosítsa. Ez lehet eszközök megszerzése, alkalmassá tétele, valamint elkövetésre felhívás, ajánlkozás, vállalkozás, vagy a szökés közös elkövetésében történő megállapodás, de a szökési magatartás megkezdése elmarad. Az előkészületi magatartás önmagában nem büntetendő, ilyen esetben a fogvatartottat fegyelmi felelősségre kell vonni.

A fogolyszökések kategorizálása, több szempontú vizsgálata

A fogolyszökést több aspektusból lehet kategorizálni, az alábbiakban a leggyakrabban alkalmazott szempontokat említem meg.

Intézeti típusok szerint

Ebből a szempontból két nagy csoportra oszthatóak a bv. szervek. Beszélhetünk zárt jellegű (végrehajtó és megyei) bv. intézetekről, nyitott (mezőgazdasági) jellegű intézetekről. Ezen

belül, mindenképpen meg kell említeni az egyes intézetek építészeti sajátosságait. Példaként megemlíthető a 2010-2012 között időszak, amelyben alábbiak szerint alakult a statisztika.

Zárt intézetből négy esetben következett be befejezett szökés. A Budapesti Fegyház és Börtönből, valamint a Márianosztrai Fegyház és Börtönből (külső munkahelyről) egy-egy, míg a Szegedi Fegyház és Börtönből két esetben (egy alkalommal engedélyezett kimaradásról). Mezőgazdasági jellegű intézetből két cselekményt hajtottak végre, egyet az Állampusztai Országos Bv. Intézetből és egyet a Pálhalmai Országos Bv. Intézet területéről. Megyei jellegű intézetből egy esetben, a Bács-Kiskun Megyei Bv. Intézetből történt szökés. Fogolyszökés kísérlete négy alkalommal következett be. Egy a Fővárosi Bv. Intézetben, egy a Márianosztrai Fegyház és Börtönben, egy a Békés Megyei Bv. Intézetben és egy a Szegedi Fegyház és Börtönben.

A szökések időszaki megoszlása

Ebben a kategóriában figyelembe kell venni a hónapot, a hét napját, valamint azt, hogy a nap melyik órájában kerül végrehajtásra a szökés. Általánosságként elmondható, hogy intézetben belülről a szökések, szökési kísérletek általában késő éjszaka, illetve hajnalban történnek, míg intézetben kívül az ellenőrzéseket követő időszakokban.

A szökési cselekmények elkövetésének helye

Ennek kapcsán a szökések konkrét helyszíneit kell vizsgálni. A fogvatartott számára minden esetben ki kell jelölni az ún. kényszerszertartózkodási helyet. Ezek általában a következők lehetnek:

Intézetben belül:

- valamely zárt helyiség, (pl.: zárka, lakóhelyiség, munkacsarnok, közösségi helyiség, stb.),
- valamely zárt terület, (pl.: az intézet udvara, sétaudvar, munkaterület, stb.).

Intézetben kívül:

- valamely előállítási helyszín (pl.: bíróság, ügyészség, stb.),
- külső munkahely,
- kórház,
- valamilyen szállító gépjármű.

A szökési cselekmények elkövetésének eszközei, módszerei

Ebben a szempontrendszerben azt vizsgáljuk és kategorizáljuk, hogy a szökési cselekményt milyen eszközzel és milyen módszerrel követték el.

Az *eszközökkel* kapcsolatban igen széles a lehetőségek tára. A módszertől és a helyszíntől függően nagyon sok eszköz szóba jöhet. A leggyakrabban előforduló eszközök a következők:

- a fogvatartott testi ereje,
- különféle vágó eszközök (pl.: fűrész, gyorsvágó, fogók, stb.),
- falbontásra alkalmas eszközök (pl.: véső, csavarhúzó, fűrő, stb.),
- mászásra alkalmas eszközök (pl.: kötél, vezeték, lepedőből kialakított kötél, létra, stb.),
- záruk nyitására alkalmas eszközök (pl.: zárfésű, stb.),
- rácsok kifeszítésére alkalmas eszközök,
- egyéb, a cselekmény elkövetését segítő eszközök (pl.: a falbontást elrejtő anyagok, stb.).

Az elkövetés *módszereit* vizsgálva elmondható, hogy azok leginkább a szökési helyszíntől függenek. A zárt helyiségekből végrehajtott szökés esetén általában a falbontást, a rácsfűrészélést, rácsbontást alkalmazzák, míg a nyitott területekről az elfutás, fal és/vagy kerítés átmászása a szokásos módszer. Az előállítás, szállítás és kísérés során az elfutás a jellemző, amit gyakran a személyi állomány tagjának megtámadásával hajtanak végre.

Az elkövetők szerinti differenciálás

Az elkövetőket több szempontból lehet jellemezni, csoportba sorolni. A legfontosabbak közé tartozik az önálló vagy többes elkövetés, az elkövetett bűncselekmény, a végrehajtási fokozat, az életkor.

b) A fogolyszökés bekövetkezése esetén teendő általános és speciális intézkedések.

A szökés esetén teendő intézkedések

Amennyiben a fogvatartott szökést követ el, akkor az első és legfontosabb feladat az, hogy mindent meg kell tenni az elfogása érdekében. A bv. őrizetéből megszökött fogvatartott elfogása a büntetés-végrehajtás személyi állományából szervezett szolgálati csoportok összehangolt, megszakítás nélkül folyó kutató és késedelem nélkül bevezetett üldöző tevékenységet követel meg.

A csapattevékenység során bekövetkezhet olyan eset, amikor a keresett személy az illetékeségi terület elhagyva közterületen, közforgalmú tömegközlekedési eszközön próbál meg elmenekülni. Ilyenkor a közvetlen vagy nyomon üldözést késedelem nélkül be kell vezetni és azt folytatni kell mindaddig, amíg az üldöző járőrök és a szökevény között látó összeköttetés van, vagy a nyomok és a hátrahagyott személyes tárgyak alapján egyértelműen lehet következtetni a szökevény menekülésének irányára. Az üldözés során előfordulhat, hogy a szökevény magánterületre vagy a nyilvánosság részére megnyitott magánterületre (pl. szórakozóhelyre) bemenekül, és ott próbál elrejtőzni. Ezeket a helyeket

a büntetés-végrehajtási szervezet erői csak a tulajdonos hozzájárulásával kutathatják át. Ennek hiányában haladéktalanul értesíteni kell a rendőrséget és intézkedni kell a rejtőzködés helyének körülzárására. Ilyen esetekben ügyelni kell arra, hogy idegen személy a szabad mozgásban, a lezárt területen történő áthaladásban nem korlátozható, intézkedés (igazoltatás, feltartóztatás, stb.) alá nem vonható. Tőle legfeljebb információ vagy felvilágosítás kérhető.

Amennyiben az intézkedésre jogosult és köteles előjáró fogolyszökésről kap információt, de azok nem egyértelműek (pl. létszámenellenőrzéskor nem teljes a létszám), lehetőség szerint meg kell győződni annak valódiságáról.

Amennyiben a fogvatartott őrzését, felügyeletét, ellenőrzését ellátó személy észleli a szökést és látja a szökést megkísérlő, vagy megszökött fogvatartottat, haladéktalanul meg kell kezdeni a közvetlen üldözést. A fogvatartott üldözése során törekedni kell elfogására, amennyiben ez nem történik meg, követni kell a fogvatartottat, jelenteni kell a szökés irányát az elfogásra intézkedő személynek vagy a kutatást megkezdő művelet-vezető parancsnoknak.

Az elfogást irányító vezetőnek az alábbi előzetes intézkedéseket kell megtenni:

- a) meghallgatja a jelentést a szökésről, a tett intézkedésről;
- b) készenlétet rendel el a bv. intézetben tartózkodó állomány részére;
- c) amennyiben az még eredménnyel járhat, intézkedik az üldözés azonnali bevezetésére;
- d) intézkedés a törzs felállítására;
- e) tájékoztatja a törzset a rendkívüli eseményről, eligazítja a helyettesét és az osztályok vezetőit, meghatározza részükre az azonnal bevezetendő intézkedéseket;
- f) intézkedés az eseménynapló megnyitására és vezetésére;
- g) intézkedés az intézetben lévő állomány tájékoztatására;
- h) intézkedés a rendőrség haladéktalan értesítésére, a szükséges fogvatartotti adatok biztosítása mellett;
- i) amennyiben a szökés a bv. intézetből történt, intézkedik a helyszín biztosítására;
- j) intézkedés a szökevények zárvatársainak, munkahelyi társainak haladéktalan meghallgatására;
- k) intézkedés az intézeti munkáltatás teljes vagy részleges beszüntetésére, a fogvatartottak bevonultatására, zárására, létszám ellenőrzésre. A teljes zárás a bv. intézet biztonságos üzemelését és az ellátást biztosító munkahelyekre, pl. hőközpont, konyha, stb. nem terjed ki;
- l) intézkedés a szükséges jelentések megtételére a bv. ügyész értesítésére;
- m) tájékoztatja a bv. intézetben dolgozó, a rendőrség állományába tartozó nyomozótisztet.

Amennyiben a bevezetett üldözés nem járt eredménnyel, vagy az időbeni és térbeni korlátokra tekintettel arra lehet következtetni, hogy az elfogásra irányuló tevékenység nem vezet eredményre további intézkedések megtétele szükséges, melyek az alábbiak:

- a) kiterjeszti a riadót a szükséges állományra, kijelöli a gyülekezési helyet;

- b) meghatározza az állomány öltözetét, felszerelését;
- c) javaslatot kér a törzstől az illetékességi területre kiterjedő csapatszolgálati tevékenységre, az alkalmazandó taktikai eljárásokra;
- d) a törzs javaslata alapján meghozza elhatározását a szökevény felkutatására alkalmazandó csapatszolgálati tevékenységre vonatkozóan, parancsot ad a feladat megkezdésére.

Az elfogására bevezetett intézkedés során a szökevény vélt vagy valós helyzetétől, az intézkedés alá vont terület jellegétől, a rendelkezésre álló erő nagyságától függően az alábbi taktikai módok, szolgálati csoportok alkalmazhatók:

- a) a kutatás alá vont terület teljes vagy részleges zárására *záró csoportot* a záró csoport részeként különböző szolgálati csoportokat *biztosító őr, figyelő őrszem, járőr, ellenőrző átengedő pont, csapda és leshely*;
- b) a szökevény rejtékhelyének felkutatására, elfogására, felszámolására *kutató csoportot*, ha a szökevény rejtékhelye jól behatárolható, akkor a felkutatására *felderítő kutató csoportot*;
- c) ha pontos, megbízható adatok állnak rendelkezésre a szökevény rejtőzködési helyére vonatkozóan, akkor az eredményesebb elfogás (kitörés megakadályozása) érdekében *bekerítő csoportot*;
- d) ha a szökevény menekülési iránya látható vagy a haladási irányára megbízható adatok állnak rendelkezésre, akkor a közvetlen vagy nyomon, illetve az irányba üldözés végrehajtásához *üldöző csoportot*.

Amennyiben a szökevény a büntetés-végrehajtás illetékességi területén túljutott az elfogásra irányuló tevékenységet – a vonatkozó jogszabályok alapján – továbbra is folytatni kell. Amennyiben a rendőrséggel együttműködve folyik a tevékenység azon taktikai eljárásokat, melyekre a büntetés-végrehajtásnak nincs jogosultsága a rendőrség irányítja és hajtja végre. Az együttműködés során minden együttműködő a rá vonatkozó jogszabályok alapján tevékenykedik.

Külső munkahelyről való szökés esetén, soron kívül értesíteni kell a szökés helye szerinti illetékes rendőr-főkapitányságot, kérni kell az együttműködést, közölni kell a körözési adatokat, rendelkezésükre kell bocsátani a szökevény fényképét. A körülményektől függően saját erőt kell küldeni a helyszínre.

Ha az elfogásra bevezetett intézkedések eredménnyel járnak – a szökevényt elfogják -, intézkedni kell annak elkülönítésére, jegyzőkönyvben történő meghallgatására.

A csapatszolgálati tevékenység befejezéseként az intézkedésre jogosult vezető részéről további intézkedések megtétele szükséges, melyek az alábbiak:

- a) beszünteti a riadót;
- b) értékeli az eseményt, a végrehajtást, az elfogásban résztvevő állomány tevékenységét;
- c) elkészíti és felterjeszti a jelentést (ha arra külön utasítást kap szóban is jelentést tesz az előjárójának);

- d) kivizsgálhatja a szökés körülményeit, a személyi állomány mulasztása esetén fegyelmi vizsgálatot kezdeményez, indokolt esetben fegyelmi eljárást folytat le, a szökevényel szemben megteszi a büntető feljelentés

17.

a) A terrorcselekmény fogalma, elkövetésének helyszínei és módszerei.

Terrorcselekmény²¹ (Btk. 314. §), túszul ejtett személy kiszabadítása

A törvény átláthatóbbá teszi a hatályos Btk. terrorcselekményre vonatkozó szabályozását azáltal, hogy három önálló tényállásra bontja azt. A terrorcselekmény tényállása továbbra is olyan zsarolásszerű magatartást rendel büntetni, amelynél a követelést állami szervhez, más államhoz vagy nemzetközi szervezethez intézik, és e követelés kikényszerítése a személyi szabadság korlátozása vagy jelentős anyagi javak hatalomba kerítése révén történik. Azokat a bűncselekményeket, amelyek a terrorcselekmény alkalmazásában személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos tényállásoknak tekintendők, külön értelmező rendelkezés tartalmazza. A cselekmény kiemelkedő társadalomra veszélyessége miatt a törvény fenntartja az előkészület büntetendőségét. Súlyosabban bünteti az előkészület azon eseteit, ha a terrorcselekményt terrorista csoportban történő elkövetés érdekében követik el, amelynek fogalmát az értelmező rendelkezés adja meg. A terrorcselekmény megelőzése fontos közérdek, ezért indokolt, hogy abban mindenki közreműködjön, emiatt a törvény fenntartja az általános feljelentési

²¹ 314. § (1) Aki abból a célból, hogy

a) állami szervet, más államot vagy nemzetközi szervezetet arra kényszerítsen, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön,
b) a lakosságot megfélemlítse,
c) más állam alkotmányos, társadalmi vagy gazdasági rendjét megváltoztassa vagy megzavarja, illetve nemzetközi szervezet működését megzavarja,

a (4) bekezdésben meghatározott személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekményt követ el, büntett miatt tíz évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az a) pontban meghatározott célból jelentős anyagi javakat kerít hatalmába, és azok sértetlenül hagyását vagy visszaadását állami szervhez vagy nemzetközi szervezethez intézett követelés teljesítésétől teszi függővé.

(3) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki

a) az (1) vagy (2) bekezdésében meghatározott terrorcselekményt abbahagyja, mielőtt abból súlyos következmény származott volna, és

b) tevékenységét a hatóság előtt felfedi,

ha ezzel közreműködik a bűncselekmény következményeinek megakadályozásában vagy enyhítésében, további elkövetők felderítésében, illetve további bűncselekmények megakadályozásában.

kötelezettséget, amely a hozzátartozóra is kiterjed. Ez kizárólag az előkészületi szakban lévő terrorcselekmény esetében büntethető.

A bv. szervezet esetében a jellemző elkövetés a *túszejtés* és az ahhoz párosuló, a bv. szerhez irányuló *követelés*. A követelés jellemzően a bv. intézet szabad elhagyására vonatkozik.

A félreértések elkerülése végett úgy gondolom célszerű tisztázni, hogy a bv. nem terrorelhárító szerv. A rendőrségi törvény meghatározza, hogy a rendőrség Magyarország területén

- a) felderíti a terrrorszervezeteket,
- b) megelőzi, felderíti, illetve elhárítja magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrorcselekmény elkövetésére irányuló törekvéseit és megakadályozza azt, hogy bűncselekményt kövessenek el,
- c) megakadályozza, hogy magánszemélyek, csoportok, szervezetek terrrorszervezet működését anyagi források biztosításával vagy más módon elősegítsék.²²

A rendőrség szervezetén belül működik a terrorizmust elhárító szerv, amely nem gyakorol nyomozóhatósági jogkö

A felszámolás módszerei

Tárgyalásos módszer. Minden esetben, ha erre lehetőség van, a tárgyalóknak meg kell kísérelniük az elkövetőknek a meggyőzését, hogy álljanak el további bűncselekmények elkövetésétől. Ha ez nem vezet eredményre, illetve a tárgyalás további folytatásától nem várható eredmény, akkor kell más módszerhez folyamodni.

Erődemonstrációs-tárgyalásos módszer. A hatóság bizonyítja, hogy ura a helyzetnek. Demonstrál, meghatározott céllal és mértékben erőket, eszközöket, szolgálati állatokat vet be, erőszakot alkalmaz, fáraszt, nyugtalanít, fenyeget, érzelemre hat, vádalku ígéreteket tesz.

Erőszakos felszámolás módszere. Épületben, objektumban folyó terrorcselekmény megszakítása az épület vagy objektum megrohamozásával, rohamcsoport, mesterlövészek, szolgálati kutyák, álcázott személyek alkalmazásával.

A tárgyalás célja

- az elkövetők rábírása a cselekmény abbahagyására és a hatóságnak történő megadásra;
- a fogva tartott személyek szabadon bocsátásának, illetve a veszélyeztetett javak sértetlenül hagyásának elérése;
- a fogva tartottak életét, a javak épségét fenyegető közvetlen veszély elhárítása;
- engedményekre rábírás, fogva tartottak helyzetének könnyítése;
- az elkövetőkben és a fogva tartottakban keletkező feszültség csökkentése;
- tárgyalási eljárás folytatása a leghatékonyabb válságkezelési taktika kidolgozására, a végrehajtás megszervezésére;

²² a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. 1.§ (1) bekezdés 15. pontja.

- az elkövetőkről, fegyverzetükről, céljaikról, gyenge pontjaikról, állapotukról, valamint a fogva tartottakról információ beszerzése, a taktikai beavatkozás elősegítése.

b) A terrorcselekmény bekövetkezése esetén teendő általános és speciális intézkedések.

A bekövetkezett rendkívüli eseménnyel kapcsolatban az alábbi fontosabb intézkedéseket kell megtenni.

- a) meg kell hallgatni a kialakult helyzettel kapcsolatos (az elkövetés helyszínére, az elkövetésben érintettek számára, a veszélyhelyzetre vonatkozó) jelentést, indokolt esetben a helyszínre küldött információs összekötő útján tájékozódik;
- b) haladéktalanul meg kell kezdeni a tárgyalást (az intézetben bent lévő legmagasabb beosztású vezető lehetőleg ne tárgyaljon), lehetőleg kiképzett túsztárgyalóval, amennyiben nem tartózkodik az intézetben, intézkedni kell az azonnali beszállítására;
a tárgyalás néhány szempontja:
 - a tárgyalók feladata: hatásos kommunikáció kialakítása és fenntartása, a tárgyalás során lehetőleg kerülje a közvetlen szemtől szembeni tárgyalást, fokozottan vegye át a tárgyalás irányítását és terelje az elkövetőt a cselekmény optimális megoldása felé, szerezzen megbízható információkat az elkövetőkről,
 - tárgyalókét döntési jogkörben lévő vezető nem osztható be, azaz intézetparancsnok, biztonsági tiszt, stb. attól függően, hogy ki van jelen az intézetben,
 - alapvetően az erő pozíciójából kell tárgyalni, ettől eltérni csak megfelelő taktika okán lehet,
 - minél többet kell beszéltetni az elkövetőt családról, barátokról, kapcsolatokról, stb. azaz tereljük el a figyelmét, és bizonytalanítsuk el,
 - törekedni kell az időhúzásra, az egész tárgyalásnak az egyik alapvető célja az időnyerés, amit a különböző felszámolási taktikák kidolgozására kell felhasználni,
 - dolgoztassuk meg az elkövetőt, minden követelésért küzdjön meg, illetve valamit valamiért teljesítsünk,
 - ne ajánljunk megoldásokat, azt az elkövetővel mondassuk ki,
 - ügyeljünk a határidőkre, ha nem ad meg az elkövető, akkor adassunk vele a tárgyalással, mint a jelen esetben, ha nem adtak határidőt, akkor mi egyezzünk meg velük lehetőleg egy nekünk megfelelő, de nem irreális határidőben,
 - a tárgyalás során kerüljük a konkrét „nem-et”,
 - legyünk hitelesek, szavahihetőek, ha valamit megígértünk azt tartsuk be.

- c) intézkedés a szükséges mértékű riadó (készenlét) elrendelésére, valamint az alábbi személyek haladéktalan kiértékelésére: műveleti csoport tagjai, túsztárgyaló, a résztvevő fogvatartottak reintegrációs tisztje, pszichológus;
- d) intézkedés az őrhelyek, valamint a szolgálatteljesítési helyek megerősítésére;
- e) haladéktalanul értesíteni kell a rendőrséget (TEK), katasztrófavédelmet, mentőket és fel kell készülni az érkezésükre (gyorsított beléptetés, tervek, térképek előkészítése), valamint a bv. ügyészt;
- f) be kell kérni és tanulmányozni kell az elkövetők és a túsul ejtettek igazgatási, reintegrációs- és egészségügyi anyagát, bv. dolgozó esetén a személyzeti nyilvántartást;
- g) intézkedés a hadműveleti napló megnyitására;
- h) intézkedés a törzs megalakítására;
- i) intézkedés a szükséges jelentések megtételére;
- j) intézkedés a fogvatartottak különböző tevékenységének (munkáltatás, szabadlevegőn tartózkodás, orvosi rendelés, vásárlás, stb.) beszüntetésére, zárás végrehajtására;
- k) intézkedés az esemény helyszínének biztosítására, körül zárására a rendelkezésre álló erőkkel;
- l) intézkedés a cselekmény közvetlen közelében elhelyezkedő helyiségek kiürítésére, a személyek más helyre történő áttelepítésére, a közlekedési utak szabaddá tételére;
- m) intézkedés a szükséges korlátozó intézkedések megtételére:
 - a be- és kiléptetés megszigorítása, szükséges mértékű korlátozása,
 - a bv. intézet területén lévő idegen személyek és gépjárművek eltávolítása, ennek akadályá esetén ezen személyek biztonságba helyezése,
 - az intézet területén történő indokolatlan személymozgás korlátozása, szükség esetén megtiltása,
 - a kommunikációs eszközök használatának szükséges mértékű korlátozása,
 - a szállítások, előállítások külön rendelkezés szerinti végrehajtása, szükség esetén azok korlátozása, beszüntetése.
- n) elegendő erő esetén intézkedik a fogvatartottak különböző tevékenységének (munkáltatás, szabadlevegőn tartózkodás, orvosi rendelés, vásárlás, stb.) beszüntetésére, körletre kísérésére és bezárására.

Az intézkedés megtételére jogosult vezető további feladatai:

- a) tájékoztassa a törzset a kialakult helyzetről, a riadó elrendelésének méretéről, a várható feladatról;
- b) szükség esetén terjessze ki a riadót a bv. intézet riadóterve alapján,
- c) készüljön fel az előljáró vagy az intézkedést átvevő rendőri vezető számára történő jelentéshez;
- d) csoportosítsa a bevonuló állományt, igazítsa el őket;
- e) a helyzetmegítélése alapján adjon utasítást a bv. intézet vezető törzse részére a felszámolás tervének kidolgozására. A bv. intézet vezető törzse mindaddig

önállóan dolgozik, amíg a feladat végrehajtás irányítását az illetékes rendőri vezető át nem veszi;

- f) az irányítást átvevő rendőri vezető meghatározása szerint vegyen részt a válságkezelő csoport munkájában, biztosítsa a szükséges információkat;
- g) a rendőri vezető elhatározása szerint intézkedjen a szolgálati csoportok megalakítására, parancsnokaik kijelölésére, eligazítására;
- h) intézkedjen a felszámoláshoz szükséges anyagi-technikai feltételek biztosítására;
- i) az események alakulásáról tegyen folyamatosan jelentést az országos parancsnoknak.

A terrorcselekmény erőszakos eszközökkel és módszerekkel történő felszámolására a rendőrség erre felkészített állománya jogosult. Igénybevételükről és alkalmazásukról az illetékes rendőri vezető rendelkezik. Azonban a rendőri erők megérkezéséig arra az esetre, ha a terroristák cselekménye közvetlen életveszélyt vagy közveszélyt okoz, a halaszthatatlan beavatkozás végrehajtásához szükséges, az ilyen feladatra felkészített szolgálati csoportot el kell igazítani és fel kell állítani. Amennyiben felszámolásra kerül sor, a terroristákkal szemben a törvényben meghatározott kényszerítő eszközöket alkalmazhatják. Megjegyzem, hogy az ilyen intézkedést nagyon alaposan át kell gondolni, mert tény, hogy szükség lehet rá, és a törvény is lehetőséget ad rá – lásd löfegyverhasználati esetek –, de az állomány kiképzettsége, valamint eszközellátottsága az esetek többségében nem megfelelő.

A túszerkiszabadítására, illetve a hatalomba kerített terület, anyagi javak ellen intézett támadás felszámolására az alábbi szolgálati csoportokat kell alkalmazni:

- a) a biztosító csoporton belül:
 - a terület (körzet) összefüggő zárására záró csoportot,
 - különböző akadályelemek (ajtók, torlaszok, stb.) bontására műszaki csoportot,
 - az esemény körzetére, továbbá a meghatározott helyekre vonatkozó előírások betartásának kikényszerítésére rendfenntartó járőrt,
 - gyújtogatással történő fenyegetés esetén a tűzoltósággal együttműködve tűzoltó csoportot,
 - a megsebesült személyek ellátására egészségügyi csoportot,
 - az előre nem tervezhető feladatokra, más szolgálati csoportok megerősítésére tartalékerőt;
- b) a túszerkiszabadítására, a hatalomba vett területet, anyagi javakat uraló személyek elfogására elfogó-felszámoló csoportot;
- c) az elfogott elkövetők őrzésére, meghatározott helyre történő előállítására, kísérő csoportot.

A rendkívüli esemény felszámolása során jelentkező egyéb, illetve az azt követő feladatok:

- a) az elkülönítések végrehajtására szolgáló helyiségek kijelölése;
- b) a szükség esetén felmerülő egészségügyi ellátás megszervezése a személyi állomány és a fogvatartottak részére;
- c) a kihallgatások feltételeinek biztosítása;
- d) a felszámolásban résztvevő állomány pihentetésének, váltásának megszervezése;

- e) *a riadó beszüntetése, a normális munkavégzés visszaállítása;*
- f) *a rendkívüli esemény felszámolását követően a rendőri vezetővel közösen a saját, illetve az együttműködő állomány tevékenységének értékelése, köszönetnyilvánítás az együttműködők részére, visszairányításuk a szolgálati helyükre;*
- g) *az eseménnyel kapcsolatos összefoglaló jelentés elkészítése és felterjesztése;*
- h) *a rendkívüli esemény okainak elemzése, a továbbiak megelőzésére a szükséges intézkedések kiadása, fegyelmi, illetve büntetőeljárás kezdeményezése.*